

**ENVIRONMENT FOR
ROMANIA**

Ciivic Labs

2022-2023

OBIECTIV 7:
SATE DEZVOLTATE

Code for
Romania

Bine ai venit

România are multe probleme, toate importante și pe care nu le putem rezolva de pe o zi pe alta. În loc să ne oprim și să nu mai încercăm, în Civic Labs ne propunem să încercăm mai bine. Îndrăznim să numim inovație lucruri care nu par explicit legate de tehnologie, precum cercetarea și validarea problemelor, dar care încă sunt prea rar întâlnite și fără de care nu se mai poate continua. Ai în față un program care privește într-un mod nou nevoile reale ale societății și care va atrage cu sine un mod mai bun de a pune tehnologia la dispoziția instituțiilor publice și a societății civile, dar și un mod mai bun de a face CSR.

Un program al

Susținut de

Sponsor de domeniu

CUPRINS

- 4** **DESPRE**
Detalii despre metodologia Civic Labs și aria cercetată
- 16** **ACTORI**
Lista stakeholderilor și rolul fiecăruia în ecosistem
- 48** **PROBLEME**
Cartografierea principalelor blocaje și probleme din sectorul analizat
- 113** **SOLUȚII**
Descrierea soluțiilor identificate
- 163** **HEALTH FOR ROMANIA**
Digitalizăm România împreună
- 172** **ECHIPA**
Echipa care rezolvă problemele României prin puterea tehnologiei

CIVIC LABS GENERATORUL DE TEHNOLOGIE CIVICĂ

Tehnologia este, credem noi, unul dintre motoarele de schimbare socială. Pentru a putea activa forța acestuia am creat Civic Labs, instrumentul esențial pentru a produce această schimbare, strategic și cu rezultate pe termen lung, în cinci arii cheie pentru România.

**Participation for
Romania**

**Education for
Romania**

**Health for
Romania**

**Environment for
Romania**

**Care for
Romania**

DE CE ESTE NEVOIE DE CIVIC LABS?

- Pentru că majoritatea ONG-urilor și a instituțiilor statului nu au capacitatea de a face cercetare și nici know-how-ul pentru a defini o soluție tehnică optimă într-un timp scurt.
- Pentru că succesul soluțiilor digitale este strict condiționat de modul în care acestea sunt proiectate și, din păcate, niciunul dintre cei doi actori din sectorul public nu are specialiștii necesari să o facă.
- Pentru că România se confruntă cu lipsa capacității de evaluare a nevoilor de digitalizare, de înțelegere a cauzelor acestor nevoi și de concepere și proiectare de soluții funcționale.
- Pentru că sunt prea multe momente în care se spune că nu știm de unde să ne apucăm să schimbăm ceva sau că suntem prea mici sau că sunt prea multe probleme ca să poți să produci o schimbare reală, strategică.

DE CE SĂ AM ÎNCREDERE ÎN CIVIC LABS?

Civic Labs funcționează pentru că este bazat pe colaborare. Încă de la primele sale etape - de research și de identificare a problemelor unui domeniu - aduce împreună toți stakeholderii implicați - experți, instituții, companii, societate civilă - pentru a-i face parte din proces și a-i cointeresa să contribuie și pentru a nu duplica eforturi.

Civic Labs funcționează pentru că oferă soluții la cheie: Când o soluție este publicată pe platforma Civic Labs ea este rezultatul unor luni de cercetare calitativă și cantitativă făcută de oameni de research în zeci de interviuri în profunzime, cu seturi de date analizate și măcinate în detaliu, cu prototipuri testate și validate cu beneficiari și utilizatori reali.

Când un finanțator decide să adopte o soluție din Civic Labs, știe clar care va fi rezultatul, cum trebuie să arate, cum trebuie să se comporte și cum trebuie să producă un impact pozitiv.

Când implementarea unei soluții generate în Civic Labs este preluată de un ONG sau de o instituție, aceștia din urmă au susținerea, documentarea și suportul tehnic oferit de Code for Romania.

Civic Labs funcționează pentru că aduce inovație și în standardul de lucru, nu doar un vocabular la modă:

- Ajutăm societatea civilă și instituțiile publice să implementeze proiecte digitale corecte, care să soluționeze probleme reale, care vin însoțite de un ghid de implementare și de sprijin specializat pe parcursul proiectului.
- Ajutăm finanțatorii să investească în aceste proiecte digitale având siguranța unei soluții bine gândite, cu indicatori de succes măsurabili, cu sprijin în monitorizare și evaluare. În același timp îi ajutăm pe finanțatori să evite posibilitatea de a plăti cât nu face sau de a se trezi că, la anul, îi costă mai mult să repare sau să reconstruiască.

CE GĂSEȘTI ÎN **CIVIC LABS:** SOLUȚII LA CHEIE

**PROBLEME
VALIDATE**

**PROTOTIPURI
HIGH FIDELITY
TESTATE CU
UTILIZATORI**

**USER FLOWS &
USER STORIES**

**SPECIFICAȚII
TEHNICE**

**BUGET DE
DEVELOPMENT
TEHNIC**

CE URMEAZĂ DUPĂ CIVIC LABS

**Una sau mai multe
organizații
non-profit sau
instituții care să
administreze
produsul**

**Unul sau mai mulți
finanțatori care să
acopere efortul de
dezvoltare tehnică și
punere în funcțiune a
soluției**

Code for Romania dezvoltă pro-bono, cu sprijinul comunității sale de voluntari, o parte dintre soluții, în limita a șase produse dezvoltate concomitent.

Adopția oricărei soluții din Civic Labs vine cu câteva obligații menite să asigure calitatea și sustenabilitatea produselor:

- un set clar de standarde de livrare a codului, a căror respectare va fi verificată de echipa Code for Romania,
- livrarea codului în format open source în repositoryul public Civic Labs în scopul reutilizării, supravegherea dezvoltării tehnice de către echipa Code for Romania.

SATE DEZVOLTATE

România, cea mai rurală țară din UE. Uităm adesea, din apartamentele noastre cu geam spre bulevard că România este o țară predominant rurală și mai ales, uităm că satul românesc se confruntă cu probleme semnificative de infrastructură, de conectare la servicii de bază, de educație și de sănătate.

În ciuda potențialului enorm, reformele care au vizat mediul rural fie s-au împotmolit în drumul mălos care duce spre sat pentru că asfaltul nu se grăbește să apară, fie nu au reușit să priceapă de ce au de fapt oamenii "de la țară" nevoie cu adevărat. Astfel că astăzi, satul e destul de gol de oameni plecați peste granițe, cu fermieri care se luptă cu greu cu lipsa de resurse și cu tineri care îl părăsesc pentru alte locuri unde au șanse mai bune.

Am încercat în timpul petrecut în cercetare să ascultăm cât mai multe voci din mediul rural ca să înțelegem realitatea lor și să avem astfel șansa de a livra soluții care să îi ajute. Sperăm, cu sprijinul vostru să le aducem pe toate la realitate cât mai curând.

Olivia Vereha

Director of Product

1320
ore de
cercetare

57
probleme
identificate

270
ore de
incubare

24
soluții
depistate

740
ore de
prototipare

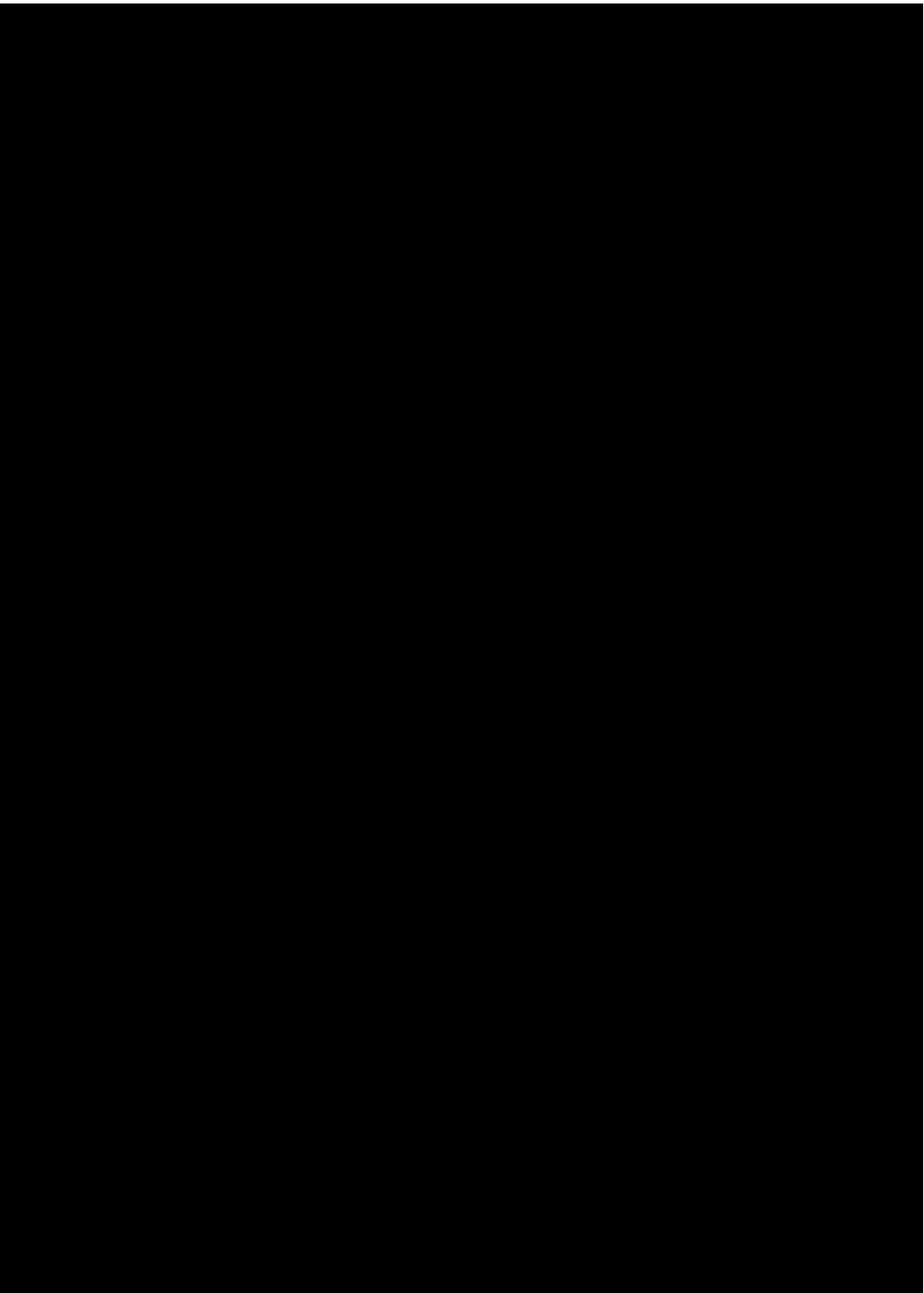
GLOSAR

Dezvoltare rurală = Dezvoltarea rurală se referă la procesul de îmbunătățire a condițiilor de viață, economice și sociale în zonele rurale. Aceasta implică creșterea infrastructurii, accesul la servicii de bază, diversificarea economică, conservarea resurselor naturale și promovarea culturii și tradițiilor locale.

Dezvoltare rurală durabilă = Comparativ cu dezvoltarea rurală, dezvoltarea rurală durabilă implică o abordare mai amplă, îndreptată spre viitor. Aceasta se concentrează nu doar pe îmbunătățirea condițiilor de viață în zonele rurale, ci și pe asigurarea că aceste îmbunătățiri nu compromit resursele naturale sau calitatea vieții pentru generațiile viitoare. Dezvoltarea rurală durabilă ia în considerare protecția mediului, utilizarea rațională a resurselor, reducerea emisiilor de carbon, conservarea biodiversității și altele.

Sat inteligent = Un sat inteligent (Smart Village) este o comunitate rurală care utilizează tehnologia și inovațiile pentru a îmbunătăți calitatea vieții și pentru a stimula dezvoltarea economică și sustenabilitatea în zonele rurale. Acest lucru poate include utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor, dezvoltarea infrastructurii inteligente și promovarea serviciilor publice eficiente.

Agroecologie = Agroecologia este un sistem de practici agricole care integrează cunoștințe tehnice cu principii ecologice. Scopul este de a promova o agricultură sustenabilă și eficientă din punct de vedere al resurselor, care respectă mediul înconjurător și conservă biodiversitatea. Aceasta pune accentul pe practici precum agricultura organică, rotirea culturilor și gestionarea durabilă a resurselor naturale.

INTRODUCERE

În contextul în care 83% din suprafața Uniunii Europene este considerată rurală, cu 30% din populație care locuiește în mediul rural, este esențial ca pe agendele publice să fie abordată constant nevoia dezvoltării acestor comunități pentru a le asigura condiții cât mai decente de trai. Acest lucru deja se întâmplă la nivelul UE, concepte precum dezvoltarea rurală durabilă, securitatea alimentară, reziliență, Sate Inteligente, fiind asumate de Uniune și promovate la nivelul statelor membre prin Politica Agricolă Comună și prin diverse alte inițiative și viziuni (ex. Viziunea pe termen lung pentru zonele rurale ale UE până în 2040).

Deși dezvoltarea rurală nu mai reprezintă un element de noutate pentru multe state, România, cea mai rurală țară din UE, cu 43,8% din populație locuind în la sat (INS, 2022), încă se confruntă cu provocări semnificative în acest domeniu. Cu toate că în ultimele decenii am asistat la progrese considerabile, diferențele între mediul rural și cel urban rămân evidente. Banca Mondială plasează România la granița unei dezvoltări duale inegale: pe de o parte una urbană, dinamică și integrată cu UE; cealaltă rurală, săracă și izolată (World Bank, 2019, *From Uneven Growth to Inclusive Development Romania's Path to Shared Prosperity*).

În ciuda resurselor naturale bogate și a potențialului de dezvoltare pe care le oferă satele României, obstacole precum infrastructura deficitară, accesul limitat la servicii publice și oportunitățile economice insuficiente încă persistă și reprezintă motive pentru care mulți tineri aleg să migreze pentru a-și putea asigura traiul și pentru a găsi oportunități de dezvoltare.

Aceste aspecte, și anume infrastructura de utilități publice, infrastructura de transport, accesul la educație, sănătate și alte servicii, dezvoltarea

economică prin activități agricole și non-agricole, patrimoniul cultural, dar și aspectele socio-demografice au fost considerate în raportul de față principalele dimensiuni care fac un sat să fie considerat dezvoltat.

Această mapare a fost punctul de plecare în cadrul cercetării, urmată de identificarea și documentarea principalilor actori implicați în domeniul ruralității, cât și a principalelor probleme care afectează locuitorii și spațiul rural deopotrivă.

Cea de-a treia parte a raportului prezintă o serie de propuneri de soluții digitale care încearcă să vină în sprijinul rezolvării problemelor, acolo unde acest lucru este posibil și oportun.

Cercetarea care a stat la baza raportului prezent a avut în vedere datele din rapoartele, statisticile și cercetările existente și publicate până la momentul scrierii acestuia. Acestea au fost completate de un număr de 9 de interviuri cu experți din domeniu (ex. autorități locale, organizații ale micilor fermieri, experți din zona de salvagardare a patrimoniului, organizații care susțin tinerii din mediul rural, proiecte făcute de universitățile de medicină pentru sprijinirea sănătății rurale, organizații care promovează turismul rural, etc.), pentru a înțelege cum se reflectă problemele asupra calității vieții locuitorilor din rural, dar și asupra principalelor instituții și organizații care sunt implicate activ în dezvoltarea rurală.

Această cercetare nu este exhaustivă, iar rezultatele nu reflectă o generalizare a problemelor identificate pentru toate satele din România, existând diferențe între acestea în funcție de mai multe aspecte, precum: numărul locuitorilor, tipologia satului, caracteristici geografice (ex. satele din Delta Dunării, satele de câmpie sau cătunele din zonele montane, etc.), economice (ex. sate industriale, sate agricole, etc.) sau cultural-istorice.

ACTORI

ACTORI

Ca în orice domeniu, implicarea diverșilor actori și colaborarea dintre aceștia este esențială și când vine vorba de dezvoltarea rurală: pornind de la instituțiile Uniunii Europene care pot oferi finanțare și ghidare strategică, până la autoritățile și instituțiile publice care ar trebui să cunoască nevoile specifice comunităților rurale. În același timp, sunt importante și organizațiile interguvernamentale și internaționale care aduc experiențe și resurse suplimentare, organizațiile neguvernamentale care implementează proiecte la nivel local și, nu în ultimul rând, societatea civilă care reprezintă vocea și nevoile comunităților rurale. Implicarea sinergică a acestor actori ar trebui să contribuie la creșterea calității vieții rurale și la crearea unor comunități dezvoltate și sustenabile. În secțiunea următoare vom prezenta o listă extensivă, dar nu exhaustivă, a actorilor care impactează dezvoltarea rurală în România.

INSTITUȚII ALE UNIUNII EUROPENE

COMISIA EUROPEANĂ

Comisia Europeană are un rol important privind promovarea agriculturii și a dezvoltării rurale durabile la nivelul statelor membre, prin elaborarea și implementarea politicilor și strategiilor în acest domeniu de către Direcția Generală Agricultură și Dezvoltare Rurală (DG-AGRI). Politica Agricolă Comună (PAC) reprezintă principalul cadru al politicii de dezvoltare rurală a UE, DG-AGRI având rolul de a formula regulamentele și directivele acestei politici și de a le implementa în colaborare cu statele membre, acestea din urmă fiind responsabile de conceperea programelor naționale de dezvoltare rurală în concordanță cu politica UE.

Prin PAC, Comisia oferă și cadrul legal prin care statele pot beneficia de fonduri destinate activităților agricole și de dezvoltare rurală, ca de exemplu: Fondul European de Garantare Agricolă (FEAGA) - ce sprijină pilonul I al PAC adresat plăților directe către fermieri și măsurilor de piață - și Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) - ce sprijină pilonul II al PAC adresat dezvoltării rurale.

Din bugetul FEADR este co-finanțat și programul LEADER, care se bazează pe principiul parteneriatului și pe implicarea actorilor locali, inclusiv a organizațiilor din sectorul public, privat și al societății civile. Astfel, LEADER oferă sprijin financiar pentru implementarea de proiecte care vizează diversificarea economică, dezvoltarea resurselor umane, conservarea patrimoniului cultural și natural, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor în zonele rurale, aceste proiecte fiind implementate în statele membre de către Grupurile de Acțiune Locală (GAL-uri), acestea, la rândul lor, reunind diverși actori pentru a crea și implementa strategii de dezvoltare adaptate la specificul teritoriului lor.

Mai mult decât atât, angajamentul Comisiei Europene de a promova sustenabilitatea și de a aborda provocările din domeniul agriculturii și dezvoltării rurale este evidențiat și prin alte strategii și inițiative precum: Pactul Verde European, Strategia „De la fermă la consumator”, Strategia pentru biodiversitate 2030, dar și prin elaborarea Viziunii pe termen lung pentru zonele rurale ale UE până în 2040, ce este sprijinită de Pactul Rural - un cadru de cooperare între autoritățile naționale, regionale și locale, organizațiile societății civile, întreprinderi, mediul academic și cetățeni, în care acestea pot acționa în vederea atingerii obiectivelor comune ale viziunii rurale a Uniunii.

PARLAMENTUL EUROPEAN

Parlamentul European (PE) are rolul principal de a exercita puterea legislativă și de a superviza Politica Agricolă Comună a UE, asigurându-se că aceasta răspunde nevoilor și priorităților agricultorilor și cetățenilor europeni din mediile rurale, colaborând totodată cu Consiliul Uniunii Europene (forumul de coordonare permanentă al statelor membre UE) în adoptarea de regulamente și directive privind aspectele cheie ale agriculturii și dezvoltării rurale.

Pe lângă rolul de putere legislativă, PE este responsabil și de alocarea resurselor financiare pentru agricultură și dezvoltare rurală, iar prin intermediul Direcției Generale Agricultură și Dezvoltare Rurală (DG AGRI), Parlamentul negociază și decide asupra fondurilor alocate Politicii Agricole Comune (PAC) și Fondului European Agricol pentru Dezvoltarea Rurală (FEADR), responsabilitatea ulterioară a Parlamentului fiind

supravegherea și controlul asupra politicii agricole și a modului în care sunt cheltuite fondurile alocate.

Mai mult decât atât, PE influențează politica agricolă prin intermediul dezbaterilor și negocierilor asupra priorităților și reformelor, contribuind astfel de-a lungul anilor la introducerea și consolidarea unor elemente cheie precum sprijinirea agriculturii durabile, promovarea inovării și tehnologiilor avansate în agricultură, protejarea bunăstării animalelor și stimularea dezvoltării rurale echilibrate.

COMITETUL EUROPEAN AL REGIUNILOR

Comitetul European al Regiunilor (CoR) este un organism consultativ ce reprezintă autoritățile locale și regionale din întreaga Uniune Europeană și care formulează opinii cu privire la noile acte legislative care au impact asupra regiunilor și orașelor. Prin consultare, avizare legislativă și monitorizare, CoR asigură reprezentarea intereselor regiunilor și comunităților rurale în politicile UE de dezvoltare rurală. De asemenea, CoR promovează dialogul și schimbul de experiență, sprijinind inovarea și dezvoltarea durabilă a zonelor rurale, creând un cadru pentru învățarea reciprocă și transferul de bune practici în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale.

În calitate de voce a autorităților locale și regionale, CoR contribuie astfel la creșterea vizibilității și importanței dezvoltării rurale în cadrul Politicii Agricole Comune (PAC), prin emiterea de avize consultative cu privire la propunerile legislative ale Comisiei Europene, aceste avize urmând a fi luate în considerare de către Parlament și Consiliu în procesul de adoptare a deciziilor finale legate de PAC.

INSTITUȚII PUBLICE

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE (MADR)

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) este autoritatea guvernamentală centrală responsabilă de elaborarea politicilor agricole și a strategiilor ce urmăresc dezvoltarea rurală în România, de gestionarea fondurilor europene și de implementarea programelor de dezvoltare rurală.

Între anii 2000-2006, MADR a avut rolul de autoritate de management pentru Programul Special de Pre-Aderare pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (SAPARD) al Uniunii Europene, ce a oferit sprijin financiar pentru modernizarea și restructurarea sectorului agricol, dezvoltarea infrastructurii rurale și promovarea practicilor agricole durabile la acel moment. După aderarea României la UE, MADR a fost responsabil de gestionarea celor două Programe Naționale de Dezvoltare Rurală (PNDR) din perioadele 2007-2013 și 2014-2020, ce au reprezentat principalul mecanism de accesare a fondurilor europene din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR), în conformitate cu obiectivele și regulamentele stabilite în cadrul Politicii Agricole Comune (PAC) a Uniunii Europene.

De la 1 ianuarie 2023, MADR monitorizează implementarea Planului Național Strategic 2023-2027 (PNS), elaborat pe baza noii reforme a Politicii Agricole Comune ce a avut loc în perioada de tranziție 2021-2022.

MINISTERUL DEZVOLTĂRII, LUCRĂRILOR PUBLICE ȘI ADMINISTRAȚIEI (MDLPA)

Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației (MDLPA) este autoritatea responsabilă de elaborarea și implementarea politicilor și programelor guvernamentale în domeniul construcțiilor, infrastructurii și administrației publice la nivel național. Dezvoltarea infrastructurii publice din toate regiunile României pentru a reduce disparitățile

urban-rural este un punct principal pe agenda MDLPA din Programul De Guvernare 2023-2024, având ca obiective pentru mediul rural extinderea rețelelor de apă și canal, reabilitarea și modernizarea drumurilor județene ce fac legătura între minim două UAT-uri de minimum 1500 de locuitori (rural și urban), dotarea și mobilarea școlilor, construirea de centre medicale care să acopere o gamă largă de specialități, construirea de săli de sport și de centre culturale, dar și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric, dotarea comunelor cu un sistem de colectare pe fracții, precum și asigurarea transportului intrajudețean al elevilor din mediul rural.

Principala sursă de finanțare pentru dezvoltarea infrastructurii la nivel local în România este Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL), al cărui scop este de a asigura un set minim de servicii publice (denumite 10S) în fiecare localitate din țară, având ca obiectiv final creșterea calității vieții și facilitarea accesului la servicii publice esențiale pentru toți cetățenii, indiferent de locația lor geografică.

Pe lângă PNDL, mai există și Programul Național de Investiții „Anghel Saligny” ce are ca obiectiv principal modernizarea comunităților locale investiții în investiții în drumuri județene și locale, infrastructură de apă și canalizare, precum și extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale.

În plus, MDLPA a publicat în iunie 2022 Raportul privind așezările informale din România, datele colectate fiind fundamentale în dezvoltarea măsurilor prevăzute în Strategia Națională a Locuirii pentru perioada 2022-2050 și în implementarea intervențiilor din cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență - Componenta 10 „Fondul local”, intervenții ce au ca scop principal stimularea investițiilor și dezvoltarea la nivel local.

MINISTERUL TRANSPORTULUI ȘI AL INFRASTRUCTURII

Ministerul Transportului și al Infrastructurii (MTI) este autoritatea centrală specializată care se ocupă de domeniul transportului și al infrastructurii de transport în România, fie el naval, rutier, feroviar

sau aviatic. MTI dezvoltă politici publice, programe și strategii la nivel național, care ulterior sunt implementate și adaptate de administrațiile locale, dar și de instituțiile specializate aflate în subordinea sa, precum Compania Națională de Căi Ferate (CFR), Autoritatea Rutieră Română (ARR) și Autoritatea Navală Română (ANR).

În ceea ce privește infrastructura de transport în mediul rural - dominată de servicii rutiere și feroviare - nu există o strategie sau politică publică dedicată acestora, însă este inclusă alături de infrastructura de transport urbană în documentele programatice ce stabilesc prioritățile MTI și planul său de acțiune. Principalul document care conturează aceste obiective este Master Planul General de Transport (MPGT, aprobat 2016), actualizat în 2021 prin Programul Investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pe perioada 2021-2030 (PI), și întărit prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR, Pilonul I, Componenta 4 „Transport sustenabil”). În decembrie 2022, Programul Transport 2021-2027 a fost aprobat de Comisia Europeană, având ca scop principal stabilirea investițiilor ce sunt necesare pentru îndeplinirea obiectivelor stabilite în PI.

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Ministerul Educației (ME) este autoritatea centrală specializată care se ocupă de domeniul educației în România, atât cea preuniversitară, cât și cea universitară. ME dezvoltă politici publice, programe și strategii la nivel național, care ulterior sunt implementate și adaptate de administrațiile locale, dar și de instituțiile specializate aflate în subordinea sa, precum inspectoratele școlare. Deși nu există o strategie dedicată mediului rural privind accesul la educație, în documentele programatice majore care stabilesc prioritățile și obiectivele ME, mediul rural este identificat ca fiind o zonă defavorizată, și deci prioritară. Printre aceste documente se numără Legea Învățământului Preuniversitar (aprobată 2023) parte din proiectul „România Educată”, Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR, Pilonul VI, Componenta 15 „Educație”) și Programul de Guvernare 2023-2024 (secția aferentă Ministerului Educației).

Ca parte a proiectului „România Educată”, în 2022, modelul „blended learning” (online și fizic) a fost extins să includă 12 școli rurale ca școli-pilot, iar prin Programul Național pentru Reducerea Abandonului Școlar (PNRAS), 80% din cererile de finanțare au fost dedicate unor școli din mediul rural. Anul școlar 2023-2024 marchează începutul programului „Masă Sănătoasă în Școli” (PNMS), realizat împreună cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, având ca scop, de asemenea, limitarea abandonului școlar, concentrat mai ales pe școli vulnerabile, printre care și cele din rural.

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII

Ministerul Sănătății (MS) este autoritatea centrală specializată care se ocupă de domeniul sanitar în România, având ca scop modernizarea sa și creșterea accesibilității. MS dezvoltă politici publice, programe și strategii la nivel național, care ulterior sunt urmate de instituții ce oferă servicii medicale, precum spitalele. Deficiențe majore privind prezența personalului medical și accesul la medicamente în mediul rural sunt semnalate și adresate atât în Programul de Guvernare 2023-2024 (secția aferentă Ministerului Sănătății), cât și în Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR, Pilonul V, Componenta 12 „Sănătate”).

Prioritățile și direcțiile de acțiune menționate în aceste două documente sunt corelate cu cele din Strategia Națională de Sănătate 2023- 2030 (SNS) și cele din Strategia Multianuală pentru Dezvoltarea Resurselor Umane în Sănătate 2022-2030, cu cea din urmă propunându-și crearea unui cadru și oferirea unor stimulente prin care să crească proporția medicilor care aleg să profeseze în rural.

MINISTERUL ECONOMIEI, ANTREPRENORIATULUI ȘI TURISMULUI

Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului (MEAT) este autoritatea centrală specializată care se ocupă de domeniul dezvoltării economice în România, având ca scop susținerea diverselor activități ce

contribuie la acest sector. MEAT dezvoltă politici publice, programe și strategii la nivel național, pentru a crea un mediu favorabil pentru afaceri și a promova turismul românesc, dar și a încuraja industria și producția națională.

Deși inițiativele MEAT nu sunt dedicate în mod specific mediului rural, acesta poate fi influențat de ele, printre care dezvoltarea noțiunii de ecoturism, programe de susținere a afacerilor mici și mijlocii (predominante ca tip de afacere în rural), precum și susținerea meșterilor și meșteșugarilor (în număr mare în mediul rural) și promovarea identității naționale, din care mediul rural face parte.

Acestea sunt conturate în documentele programatice principale ce ghidează activitatea MEAT, printre care, Programul de Guvernare 2023-2024 (secția aferentă Ministerului Economiei, Antreprenoriatului și Turismului) și Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR, Pilonul III, Componenta 9 „Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare” și Pilonul IV, Componenta 11 „Turism și cultură”).

MINISTERUL ENERGIEI

Ministerul Energiei este autoritatea centrală specializată care se ocupă de domeniul energiei în România, având ca scop asigurarea aprovizionării cu energie electrică și gaze naturale în țară. Ministerul Energiei dezvoltă politici publice, programe și strategii la nivel național, pentru a facilita independența energetică, precum și tranziția verde a acestui sector.

În ceea ce privește mediul rural, Ministerul Energiei recunoaște dificultățile cu care se confruntă ruralul când vine vorba de accesul la energie electrică și termică, cu precădere când vine vorba de asigurarea unei încălziri constante. Aceasta este menționat în Strategia energetică a României 2022-2030, cu perspectiva anului 2050, care se află în curs de dezvoltare la momentul actual. Prioritățile Ministerului Energiei au fost evidențiate și în Programul de Guvernare 2023-2024 (secția aferentă Ministerului Energiei) și Planul Național de Redresare și

Reziliență (PNRR, Pilonul I, Componenta 6 „Energie”), deși mediul rural nu este menționat ca atare în ele.

MINISTERUL MEDIULUI, APELOR ȘI PĂDURILOR

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAP) este autoritatea centrală specializată care se ocupă de domeniul protecției mediului în România, având ca scop asigurarea unui mediu curat și a resurselor naturale în țară. MMAP dezvoltă politici publice, programe și strategii la nivel național, pentru a facilita dezvoltarea economiei verzi, pentru a gestiona biodiversitatea și pentru a răspunde schimbărilor climatice. În ceea ce privește mediul rural, MMAP colaborează cu MADR pentru a asigura o dezvoltare sustenabilă a acestuia, o agricultură desfășurată într-un mod care protejează natura și pentru a promova agroecologia. Domeniile de activitate comune sunt menționate atât în Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014 - 2020 (PNDR), cât și în Planul Național Strategic 2023-2027 (PNS).

Atribuțiile MMAP sunt evidențiate la modul general în documentele strategice programatice principale - printre care Programul de Guvernare 2023-2024 (secția aferentă MMAP) și Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR, Pilonul I, Componentele 1-3: „Managementul apei”, „Păduri și protecția biodiversității”, „Managementul deșeurilor” și Pilonul II, Componenta 7 „Transformare digitală”) - stabilind obligații în reducerea poluării (a aerului, prin chimicale etc.), gestionarea corectă a deșeurilor, protecția biodiversității și managementul solului, aspecte ce afectează și mediul rural. În aprilie 2023, MMAP a primit finanțarea necesară pentru desfășurarea proiectului „Prevenirea și reducerea poluării din spațiul rural”.

MINISTERUL MUNCII ȘI SOLIDARITĂȚII SOCIALE

Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (MMSS) este autoritatea centrală specializată care se ocupă de domeniul muncii și a asistenței

sociale în România, atât în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și asigurarea pensiilor, cât și în ceea ce privește asigurarea accesului la ajutor social. MMSS dezvoltă politici publice, programe și strategii la nivel național, care ulterior sunt implementate și adaptate de administrațiile locale, dar și de instituțiile specializate aflate în subordinea sa, precum Inspekția Muncii.

În ceea ce privește mediul rural, multiple documente programatice ale MMSS evidențiază și adresează discrepanțele majore ce există între acesta și mediul urban când vine vorba de disponibilitatea locurilor de muncă, de accesul la asistenți sociali, dar și de îngrijirea persoanelor vârstnice. Printre acestea se numără documente generale precum Programul de Guvernare 2023-2024 (secția aferentă Ministerului Muncii și Solidarității Sociale) și Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR, Pilonul V, Componenta 13 „Reforme sociale”), dar și strategii ale MMSS-ului, printre care principalele sunt Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2021-2027, Strategia Națională privind Incluziunea Socială și Reducerea Sărăciei 2022—2027 și Strategia Națională privind Îngrijirea de Lungă Durată și Îmbătrânirea activă 2023-2030.

MINISTERUL FAMILIEI, TINERETULUI ȘI EGALITĂȚII DE ȘANSE

Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse este autoritatea centrală specializată care se ocupă de domeniul familiei și al tineretului în România, având ca scop sporirea natalității, susținerea familiilor în nevoie, protejarea drepturilor copiilor și implicarea tinerilor. Ministerul Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse dezvoltă politici publice, programe și strategii la nivel național, care ulterior sunt implementate prin instituții specializate aflate în subordinea sa, precum Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați și Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție.

Printre obiectivele Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse se numără și oferirea de sprijin financiar pentru familii monoparentale sau pentru copiii ai căror părinți lucrează în străinătate, crearea unor

centre de zi pentru copiii vulnerabili și combaterea violenței domestice, situații ce sunt prezente în mediul rural, considerat printre zonele cele mai vulnerabile. Aceste obiective sunt evidențiate de documentele programatice principale, printre care Programul de Guvernare 2023-2024 (secțiunea aferentă Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse) și Strategia națională privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2021-2027.

MINISTERUL CULTURII

Ministerul Culturii (MC) este autoritatea centrală specializată care se ocupă de domeniul culturii în România, atât în ceea ce privește promovarea produselor culturale și artistice românești, cât și protejarea patrimoniului material și imaterial. MC dezvoltă proiecte legislative, programe și strategii la nivel național, care ulterior sunt implementate și adaptate și de administrațiile locale, dar și de instituțiile specializate aflate în subordinea sa, precum muzee, teatre sau opere. MC recunoaște bogăția patrimoniului rural, manifestat prin tradiții, meșteșuguri și construcții de interes național, dar în același timp și dificultățile în a crește vizibilitatea sa, precum și în accesul la cultură al comunităților rurale. Aceste aspecte sunt semnalate în Programul de Guvernare 2023-2024 (secția aferentă Ministerului Culturii) și Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR, Pilonul IV, Componenta 11 „Turism și cultură”), dar și în strategii specifice MC precum Planul Strategic Instituțional al Ministerului Culturii 2024-2027 și Strategia Națională Privind Protejarea Monumentelor Istorice 2022-2032. Cele două strategii promet programe de finanțare dedicate accesibilității și educației culturale în zona rurală, cea din urmă, de asemenea, propunând ca obiectiv și dezvoltarea turismului rural prin restaurarea și promovarea patrimoniului și tradițiilor locale.

AGENȚIA PENTRU FINANȚAREA INVESTIȚIILOR RURALE

Aflată în subordinea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR) are ca principal

rol implementarea și gestionarea fondurilor naționale și europene destinate ruralității, precum și a programelor dedicate dezvoltării rurale (precum Programul Național de Dezvoltare Rurală PNDR 2014 - 2020 și intervențiile din Planul Național Strategic pentru Politica Agricolă Comună 2023-2027). Pentru perioada 2021-2027, AFIR participă, de asemenea, în procesul consultativ ce precede formularea și adoptarea documentelor programatice adresând fondurile europene destinate dezvoltării rurale. Agenția oferă instrucțiuni privind procedeele de aplicare la fondurile europene prin aplicația AFIR, prin ghiduri și tutoriale. La rândul său, AFIR are în subordine 8 Centre Regionale, alături de câte un Oficiu Județean în fiecare județ al României, care contribuie la gestionarea activității la nivel local.

AGENȚIA DE PLĂȚI ȘI INTERVENȚIE PENTRU AGRICULTURĂ

Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) este o instituție publică ce funcționează în subordinea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR), având rolul de a sprijini fermierii și dezvoltarea agriculturii în România prin intermediul celor 42 de centre județene și celor 210 centre locale. Începând cu 1 ianuarie 2007, APIA gestionează fondurile europene pentru implementarea măsurilor de sprijin finanțate din Fondul European pentru Garantare în Agricultură (FEGA), în conformitate cu Politica Agricolă Comună (PAC) a Uniunii Europene.

Aceste măsuri se referă la: acordarea subvențiilor și plăților directe către fermieri și la gestionarea măsurilor de piață prevăzute în cadrul PAC, care vizează reglementarea pieței produselor agricole și promovarea acestora. În perioada 2023-2027, odată cu noua PAC, APIA va gestiona aproximativ 10,38 miliarde de euro pentru aceste măsuri de sprijin. Pe lângă măsurile de sprijin finanțate din FEGA, APIA implementează și alte măsuri finanțate din FEADR (intervenții de mediu și climă) și din Bugetul Național.

INSTITUTUL DE ECONOMIE AGRARĂ (IEA)

Institutul de Economie Agrară (IEA) este o instituție publică de

cercetare în domeniul dezvoltării rurale, concentrându-se, în special, pe sectorul agroalimentar și dezvoltarea sa în mod sustenabil și durabil. Operând în cadrul Academiei Române, IEA are ca scop principal creșterea cunoștințelor și înțelegerii publice cu privire la economia rurală și contribuie la el prin elaborarea de studii, analize și articole. IEA colaborează și cu alți actori activi în domeniul rural, de la administrații publice, la universități și societatea civilă, făcând parte din procesul consultativ aferent elaborării de planuri, strategii și propuneri legislative în domeniul dezvoltării rurale. Pentru a-și împărtăși rezultatele cercetărilor, IEA organizează și participă la întâlniri științifice atât la nivel național, cât și la nivel internațional.

INSTITUTUL DE CERCETARE PENTRU ECONOMIA AGRICULTURII ȘI DEZVOLTARE RURALĂ

Institutul de Cercetare pentru Economia Agriculturii și Dezvoltare Rurală (ICEADR) desfășoară activități de cercetare științifică în domeniul agriculturii, dezvoltării rurale și economiei agrare, activitatea ICEADR fiind orientată spre generarea și diseminarea de cunoștințe în aceste domenii, cu scopul de a contribui la dezvoltarea durabilă și îmbunătățirea sectorului agricol și al zonelor rurale din România.

AUTORITĂȚILE JUDEȚENE ȘI LOCALE

Când vine vorba de dezvoltarea rurală în România și de creșterea calității vieții în aceste zone rurale este esențială o colaborare cât mai strânsă între diferitele niveluri de administrație: autoritățile județene - consiliile județene și autoritățile locale - consiliile locale și primăriile. Prin coordonarea și implementarea strategiilor de dezvoltare regională, consiliile județene asigură planificarea proiectelor și investițiilor în sectorul agricol, agroalimentar și turism rural, iar în același timp sunt responsabile și de alocarea fondurilor pentru dezvoltare rurală, asigurând finanțarea proiectelor și programelor care susțin infrastructura locală, educația, sănătatea și dezvoltarea economică a zonelor rurale.

Pe de altă parte, consiliile locale joacă un rol important în identificarea nevoilor și priorităților specifice ale comunităților rurale, elaborând și implementând planuri de dezvoltare locală adecvate, fiind în același timp responsabile de gestionarea bugetelor pentru proiectele care vizează dezvoltarea infrastructurii, a serviciilor sociale și a proiectelor economice locale.

În final, primăriile au responsabilitatea directă pentru implementarea proiectelor locale și gestionarea serviciilor publice, asigurând astfel funcționarea corectă a infrastructurii și a serviciilor sociale la nivel local. Primăriile au și rolul de a motiva comunitățile să se implice activ în luarea deciziilor privind dezvoltarea rurală, prin consultări publice și dialog deschis.

MEDIUL ACADEMIC

Mediul academic - reprezentat în principal prin licee și universități agricole, precum și școli profesionale - contribuie la dezvoltarea rurală prin echiparea tinerilor antreprenori care doresc să urmeze o carieră în agricultură cu uneltele și cunoștințele necesare. La momentul actual, în România, există 58 de licee tehnologice care au un profil principal agricol, existând între unul sau trei astfel de licee în fiecare județ, plasate preponderent în zone urbane. Aceste licee beneficiază și de sprijinul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, parte din PNRR fiind și modernizarea și dotarea lor. În ceea ce privește învățământul universitar, România are cinci universități cu specific agricol - în București (Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară și Universitatea Ecologică), Cluj-Napoca (Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară), Iași (Universitatea de Științele Vieții „Ion Ionescu de la Brad”) și Timișoara (Universitatea De Științe Agricole Și Medicină Veterinară A Banatului „Regele Mihai I Al României”) - precum și diverse facultăți agricole subordonate unor universități mai generale, spre exemplu Facultatea de Agronomie a Universității din Craiova. Deși numărul lor este în declin, rămân importante și școlile profesionale agricole, cum ar fi Școala Profesională „Gheorghe Burac” din Vlăsinești (Botoșani) sau Școală Profesională Agricolă Cornereva (Caraș-Severin).

ORGANIZAȚII INTERGUVERNAMENTALE

Organizațiile interguvernamentale reprezintă forme de asociere între state la nivel european sau global, în baza unui tratat, în vederea dezvoltării unor soluții comune și transmiterii unor bune practici. Când vine vorba de dezvoltarea rurală, acestea nu furnizează direct servicii sau politici publice, însă pot oferi sprijin financiar, informații sau expertiză, contribuind astfel la dezvoltarea sustenabilă a mediului rural.

REȚEAUA EUROPEANĂ DE DEZVOLTARE RURALĂ

Rețeaua Europeană pentru Dezvoltare Rurală (REDR) este o inițiativă a Comisiei Europene care vizează promovarea politicilor și inițiativelor de dezvoltare rurală în întreaga Uniune Europeană. Acesta servește ca un cadru de cooperare privind schimbul de cunoștințe, bune practici și experiențe legate de dezvoltarea rurală între statele membre și alte părți interesate. Astfel, rețeaua se concentrează pe dezvoltarea politicilor, sprijinind punerea în aplicare a programelor europene de dezvoltare rurală. La nivelul fiecărui stat membru activează o Rețea Națională de Dezvoltare Rurală (RNDR) care grupează la nivel național, organizațiile și autoritățile implicate în procesul de dezvoltare rurală, având obiective similare cu REDR, o astfel de rețea existând și la nivelul României.

Odată cu implementarea noii Politici Agricole Comune, REDR a devenit parte din Rețeaua Europeană PAC, înființată de Comisia Europeană în conformitate cu Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului pentru a sprijini planurile strategice PAC.

ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE PENTRU ALIMENTAȚIE ȘI AGRICULTURĂ (FAO)

Ca o instituție specializată a Organizației Națiunilor Unite (ONU), Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (FAO) are ca rol principal acela de a oferi expertiză, date, informații și asistență

tehnică cu privire la domeniul agriculturii și a securității alimentare, în vederea asigurării unui nivel de trai cât mai ridicat pentru populațiile membrilor săi. FAO are 194 de state membre și o organizație membră (Uniunea Europeană).

Acestea au oportunitatea de a interacționa în cadrul unui forum neutru prin Conferințele FAO, organizate odată pe an, alternativ fie la nivel global, fie la nivel regional. Membră FAO din 1961, România a fost și ea gazda unei astfel de conferințe - a 29-a sesiune a Conferinței Regionale pentru Europa și Asia Centrală - în 2014, având ca subiect principal risipa alimentară și pierderile de alimente. Pe platformele FAO sunt, de asemenea, oferite statistici și rapoarte privind România.

BANCA MONDIALĂ

Banca Mondială are ca scop principal promovarea dezvoltării sustenabile și reducerea sărăciei, fiind o sursă principală de finanțare și expertiză pentru cele 189 state membre, cu preponderență pentru cele în curs de dezvoltare. Banca Mondială are un birou în România încă din 1991, reprezentând o colaborare de lungă durată care beneficiază de toate tipurile de instrumente disponibile Băncii, de la împrumuturi, la consultare și date.

Din cele 123 de proiecte derulate în România de-a lungul timpului, 19 au fost dedicate infrastructurii și serviciilor rurale. Printre acestea, cel mai recent a fost aprobat pe 30 martie, 2023 (având ca dată de închidere 30 iunie, 2028) și constă într-un împrumut de 60 de milioane de Euro pentru prevenirea și reducerea gradului de poluare în mediul rural din România.

ORGANIZAȚII NEGUVERNAMENTALE INTERNAȚIONALE

ASOCIAȚIA EUROPEANĂ LEADER PENTRU DEZVOLTARE RURALĂ

Asociația Europeană LEADER Pentru Dezvoltare Rurală (ELARD) este o asociație independentă care reprezintă interesele Grupurilor de Acțiune Locală (GAL) implicate în abordarea LEADER a Uniunii Europene ce sprijină strategiile de dezvoltare rurală implementate la nivel local. ELARD acționează ca o voce pentru GAL-uri, susținând nevoile și interesele acestora la nivel european. Acesta facilitează cooperarea și schimbul de experiență între GAL-uri, promovează inovarea și consolidarea capacităților și oferă sprijin și îndrumări pentru implementarea proiectelor și inițiativelor LEADER.

LA VIA CAMPESINA

La Via Campesina este o mișcare internațională a țăranilor și fermierilor, care reunește organizații locale și naționale din 81 de țări. Creată în 1993, în prezent are 182 de membri, din America de Nord și Sud, Africa, Asia și Europa. La Via Campesina are ca principiu dominant acela al suveranității alimentare, reprezentând dreptul țăranilor de a-și defini sistemele agricole și modurile de producție.

La Via Campesina derulează campanii de advocacy și mobilizare pentru a promova principiile sale și drepturile țăranilor, dar și conferințe internaționale în cadrul cărora membrii săi pot interacționa. Din România, asociația Eco Ruralis este membră La Via Campesina din 2011, organizând alături de aceasta și la nivel național seminare, manifestații și întruniri, fiind și membră a Comitetul Coordonării Europene Via Campesina din 2020.

ORGANIZAȚII NEGUVERNAMENTALE NAȚIONALE

Organizațiile neguvernamentale naționale au un rol esențial în dezvoltarea rurală, fiind implicate în toate sectoarele dominante identificate în acest raport. Organizațiile neguvernamentale operează complementar serviciilor publice, dar în același timp contribuie la acoperirea unor goluri lăsate de acestea. Pe de o parte, ele ajută la depășirea barierelor geografice sau financiare care pot preveni accesul la diverse servicii sau oportunități pentru locuitorii ruralului.

Pe de altă parte, ele oferă o voce locuitorilor ruralului, prin care aceștia își pot exprima nevoile într-un mod unitar și se pot mobiliza pentru dezvoltarea localităților din care provin.

Organizațiile neguvernamentale implicate în mediul rural sunt în număr mare și diverse: unele cu domenii mai largi de activitate dar care implică și mediul rural, altele concentrate pe rural fie la modul general, fie pe unul sau mai multe sectoare specifice (spre exemplu, accesul la educație, agricultura, etc.). În secțiunea ce urmează, vor fi listate exemple de organizații neguvernamentale acoperind toate sectoarele dezvoltării rurale identificate în cercetarea noastră, însă aceasta listă nu este una exhaustivă.

ASOCIAȚIA COMUNELOR DIN ROMÂNIA - DEZVOLTARE RURALĂ

Asociația Comunelor din România (ACoR) este o organizație neguvernamentală înființată în 1997 care reprezintă și promovează interesele celor peste 2200 de comune membre din România. Unul dintre obiectivele organizației este să promoveze cooperarea și ajutorul reciproc între comunele membre. În același timp, se dorește crearea și menținerea unui sistem de informații integrat și formarea unor echipe de specialiști capabili să analizeze și să găsească soluții pentru problemele cu care se confruntă comunele.

FUNDAȚIA MIHAI EMINESCU TRUST - PATRIMONIU

Fundația Mihai Eminescu Trust (MET) este o organizație neguvernamentală din România fondată în anul 2000, care are ca scop principal conservarea și revitalizarea patrimoniului cultural și natural din zonele rurale ale Transilvaniei și Maramureșului. Fundația MET dezvoltă și implementează proiecte sub conceptul „Satul de sine stătător”, concept care are la bază revitalizarea comunităților prin valorificarea patrimoniului cu ajutorul resurselor locale umane, al uneltelor și tehnicilor tradiționale. Astfel, proiectele fundației au o abordare integrată și se concentrează în jurul a trei piloni importanți: dezvoltare comunitară, patrimoniu cultural și natural și creșterea economiei locale, fiind considerate exemple de bune practici de către Ministerul Culturii și de către Consiliul European.

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ PENTRU SMART CITY - SMART VILLAGE

Asociația Română pentru Smart City (ARSC) este un ONG implicat în Industria Smart City („oraș inteligent”) din 2016. Scopul principal al ARSC este promovarea acestei industrii în România, precum și crearea de instrumente și proiecte aferente dezvoltării „inteligente”.

ARSC reunește experți în domeniu cu diverși parteneri atât din mediul public, cât și din cel privat. Din inițiativa ARSC fac parte și proiecte de tip Smart Village („sat inteligent”), având ca obiectiv îmbunătățirea nivelului de trai în mediul rural, prin dezvoltarea de soluții digitale ce cresc eficiența activităților administrative și economice desfășurate la nivel local.

Pentru acestea, ARSC propune un set de instrumente - „Kitul Smart Village” - acoperind șase zone de activitate (guvernare, mediu, mobilitate, economie, cetățeni, trai) care pot fi adoptate de autoritățile locale, în colaborare cu Asociația. Pentru promovarea conceptului „smart village”, ARSC a inițiat și organizarea Conferinței Naționale Smart Villages, prima ediție având loc pe 17 martie 2022.

SOS SATELE COPIILOR - ASISTENȚĂ SOCIALĂ

SOS Satele Copiilor este un ONG al cărui scop principal este acela de a oferi asistență socială copiilor și familiilor vulnerabile, atât din mediul urban cât și din mediul rural. Operând de 30 de ani, SOS Satele Copiilor își desfășoară activitatea în diverse orașe, comune și sate din județele Ilfov, Teleorman, Sibiu și Bacău, precum și în București.

Printre serviciile oferite se numără acelea de îngrijire alternativă pentru copiii care nu au sprijin familial, de asistență pentru familiile vulnerabile și pentru prevenirea separării acestora, precum și de ajutor educațional pentru copii și tineri. De-a lungul perioadei sale de activitate, peste 850 de copii au fost susținuți în fiecare an prin serviciile oferite de SOS Satele Copiilor.

ASOCIAȚIA ECO RURALIS - AGRICULTURĂ

Eco Ruralis este o asociație națională ce reunește micii producători agricoli din toate județele României, care practică agroecologia.

Aceasta reprezintă o formă de agricultură care respectă legile naturii și este considerată cea mai sustenabilă modalitate de producție și consum a alimentelor. Fondată în 2009 și afiliată mișcării țărănești internaționale La Via Campesina încă din anul 2011, asociația are o abordare concentrată pe protejarea și promovarea agriculturii tradiționale și ecologice.

Eco Ruralis acordă o importanță deosebită drepturilor fermierilor mici și mijlocii și se implică activ în activități de advocacy pentru protejarea drepturilor acestora și pentru influențarea politicilor agricole și alimentare. În ceea ce privește dialogul cu autoritățile, asociația este inclusă la nivel național în diferite grupuri de lucru și face parte din Comitetul de Monitorizare pentru Implementarea Planului Național Strategic (PNS) pentru Politica Agricolă Comună (PAC) aferentă perioadei 2023-2027. La nivel european, Eco Ruralis participă în Grupurile de Dialog Civil ale Comisiei Europene pentru Agricultură (DG Agri).

EDUCAȚIA LA SAT - EDUCAȚIE

Educația la Sat este un ONG destinat prevenirii abandonului școlar în mediul rural, prin acordarea de sprijin educațional copiilor și tinerilor din sate. Întemeiat în 2019, Educația la Sat facilitează această asistență prin trei tipuri de programe, acoperind diverse medii și formate. „Toți Copiii Citesc – Meditații la Sat” și „Școala Online” au scopul de a oferi meditații copiilor ce întâmpina dificultăți la materiile principale predate în școli (limba română și matematică), primul sub forma unei inițiative de tip after-school desfășurată fizic, al doilea sub forma unor discuții online cu voluntari.

„Școala de vară la Sat” este un program ce durează două săptămâni în fiecare an, menit să asigure continuarea procesului de învățare și pe timpul verii, prin diverse activități educaționale. Împreună, aceste programe au acumulat până în prezent aproape 6000 de ore de sprijin educațional pentru copii din mediul rural.

ASOCIAȚIA NAȚIONALĂ DE TURISM RURAL, ECOLOGIC ȘI CULTURAL DIN ROMÂNIA - TURISM

Asociația Națională de Turism Rural, Ecologic și Cultural din România (ANTREC) este principala organizație non-profit activă în industria ospitalității românești, adunând peste 2500 de membri ce operează în această industrie, printre care proprietari de pensiuni, de restaurante, de obiective ce aparțin patrimoniului sau meșteri. Aceștia sunt împărțiți între 16 filiale județene, întâlnindu-se anual. Asociația are ca scop principal promovarea turismului și culturii rurale românești, prin sprijinirea membrilor săi și creșterea capacității lor de lobby, precum și prin participarea la evenimente cu specific turistic atât la nivel național, cât și internațional.

WORLD VISION ROMÂNIA - DEZVOLTARE RURALĂ

World Vision România reprezintă filiala din România a ONG-ului global World Vision, ce operează în aproape 100 de țări spre îmbunătățirea

nivelului de trai al copiilor. World Vision România este activă în mediul rural de peste 30 de ani, desfășurând programe de care, în prezent, beneficiază peste 24.000 de copii din diverse județe.

La acest moment, World Vision România este cel mai mare ONG activ în rural, având proiecte menite să crească accesul la educație al copiilor din sate, precum și nivelul de informare cu privire la drepturile pe care le au și la formele de violență cu care s-ar putea confrunta. Pe lângă inițiativa dedicată exclusiv copiilor, World Vision România are ca scop și dezvoltarea economiei rurale spre creșterea nivelului de trai al locuitorilor (și implicit a copiilor acestora), oferind proiecte de sprijin și educare a potențialilor antreprenori din rural.

BOOKLAND - EDUCAȚIE

Asociația BookLand este o organizație non-profit ce are ca scop facilitarea procesului educațional pentru copiii din mediul rural prin renovarea școlilor în care aceștia învață. Operând în rural de peste 12 ani, BookLand a renovat 78 școli din 2020 și până în prezent. În plus, față de activitățile de renovare, BookLand publică și videoclipuri cu experți și persoane active în zona rurală pentru informare și motivare. Anual, organizează și Tabăra Culturală BookLand, oferind copiilor și tinerilor un mediu în care pot interacționa, învăța despre natură și cultură, dar și practica diverse tipuri de activități prin ateliere și workshop-uri. În anii ce urmează, BookLand își propune dezvoltarea proiectului Campus Preuniversitar - în cadrul căruia elevii vor putea beneficia atât de mentorat și angajare, cât și de educație - urmând ca primul campus de acest fel să fie inaugurat în comuna Călinești a județului Argeș în septembrie 2024.

RURALNET - DEZVOLTARE RURALĂ

RuralNet este o rețea de ONG-uri care lucrează pentru dezvoltarea comunităților rurale din România. A fost fondată în 2002 și e formată în prezent din 13 organizații membre active în toate regiunile de dezvoltare ale țării. RuralNet își propune să promoveze participarea comunităților rurale la procesul de dezvoltare, să îmbunătățească accesul la servicii și

resurse pentru comunitățile rurale, să promoveze dezvoltarea durabilă a acestora și să susțină dialogul și cooperarea între ONG-urile care lucrează în domeniul dezvoltării rurale.

RuralNet desfășoară o serie de activități pentru atingerea acestor obiective, inclusiv oferă consultanță și asistență tehnică ONG-urilor care lucrează în domeniul dezvoltării rurale, organizează evenimente și training-uri pentru a promova participarea comunităților rurale la procesul de dezvoltare, colectează și distribuie informații despre dezvoltarea rurală și dezvoltă campanii de advocacy pentru politici publice care sprijină dezvoltarea comunităților rurale.

ASOCIAȚIA TĂȘULEASA SOCIAL (VIA TRANSILVANICA) - TURISM RURAL

Asociația Tășuleasa Social este un ONG care desfășoară proiecte de dezvoltare comunitară în zona socială, de mediu și cultură de peste 20 de ani, mizând foarte mult pe implicarea tinerilor în societatea civilă și voluntariat. Cel mai cunoscut proiect al asociației este Via Transilvanica, un traseu turistic de lungă distanță (1400 km) care străbate România, de la Putna, la Drobeta Turnu-Severin, trecând prin 10 județe și prin aproximativ 400 de localități. Din 2018, Via Transilvanica reușește să revitalizeze ruralul românesc, prin includerea satelor depopulate, dar cu peisaje extrem de frumoase, pe harta traseului, oferind oportunitatea drumeților de a le descoperi, dar și comunităților locale de a se implica în activități ospitaliere sau de promovare a tradițiilor și obiceiurilor locale.

MY TRANSYLVANIA - TURISM RURAL

My Transylvania este o organizație non-profit ce are ca scop principal promovarea mediului rural și a satelor, pentru a contribui la dezvoltarea comunităților respective prin creșterea gradului lor de vizibilitate, precum și a atractivității lor turistice. Cu acest scop în vedere, My Transylvania organizează diverse evenimente și programe în mediul rural, printre care și concursuri montane, inițiative de ecoturism (cum ar fi Țara Colibelor în județul Sibiu, ce renovează diverse colibe din Munții Cindrel și Lotru) și o varietate de activități și festivaluri gastronomice

și culturale, prin care participanții pot descoperi specialități și tradiții locale.

My Transylvania coordonează și proiectul „Mănâncă Local”, o platformă online prin care ONG-ul promovează micii producători alimentari și artizanalii rurali cu care au colaborat în cadrul activităților, și oferă persoanelor din Sibiu și din apropierea orașului oportunitatea de a îi susține prin comenzi online care sunt ulteriori livrate de echipa My Transylvania.

MOARA DE HÂRTIE - PROIECT SATUL MEȘTEȘUGURILOR

Asociația Moara de Hârtie este un ONG ce urmărește promovarea meșteșugurilor tradiționale și a artei rurale, atât prin proiecte educaționale menite să crească gradul de cunoaștere și de înțelegere al acestor practici (atelieri cu meșteri), cât și prin activități turistice, destinate vizitării și prezentării acestor meșteșuguri și a instrumentelor prin care sunt efectuate (Atelierul-muzeu Moara de hârtie, ArtiZânele).

Proiectul principal coordonat de Moara de Hârtie este „Satul Meșteșugurilor” din comuna Comana, județul Giurgiu, un mic sat construit special pentru meșteri tradiționali, ce poate fi vizitat și ce include 10 ateliere destinate câte unui tip de meșteșug practicat în ruralul românesc („țesut la război, prelucrarea stufului și papurei, fierărie, olărit și ceramică, lucru în lemn, bucătărie tradițională, moară pe piatră și brutărie, dar și realizarea de hârtie de mână, tipar manual și legătorie de carte”).

ASOCIAȚIA CAVALERII TURNULUI ÎNCLINAT - DEZVOLTARE COMUNITARĂ

Asociația Cavalerii Turnului Înclinat reprezintă o organizație din satul Ruși, Sibiu, care acționează ca un club de dezvoltare comunitară pentru tineri, având scopul principal de a identifica și promova valorile locale prin diverse activități de educație non-formală, de valorificare a tradițiilor și obiectivelor locale, dar și de conștientizare a beneficiilor produselor locale.

ASOCIAȚIA MONUMENTUM - PROIECT AMBULANȚA PENTRU MONUMENTE

Asociația Monumentum este o organizație al cărei scop principal este salvagardarea arhitecturii tradiționale prin proiecte de restaurare și de educare a societății civile, contribuind la revitalizarea spațiului rural. Alături de alte 8 organizații existente sau nou create în domeniul patrimoniului din mai multe regiuni ale României, Asociația Monumentum a reușit să dezvolte proiectul Ambulanța pentru Monumente, creând astfel o rețea de ambulanțe care își propune să acționeze în domeniul salvagădării patrimoniului imobil prin punerea în siguranță a acestuia cu ajutorul voluntarilor, al meșterilor și al comunităților locale, totul sub îndrumarea specialiștilor din domeniul conservării și restaurării monumentelor istorice.

Proiectul „Ambulanța pentru Monumente” este susținut de Fundația Regelui Charles, iar în 2020 a câștigat Premiul Publicului în cadrul Premiilor Europene pentru Patrimoniu, Europa Nostra 2020.

ASOCIAȚIA DE ECOTURISM DIN ROMÂNIA - ECOTURISM

Asociația de Ecoturism din România (AER) este un ONG ce are ca scop principal promovarea ecoturismului, atât prin derularea unor campanii de informare, cât și prin proiecte și propuneri menite să dezvolte infrastructura ecoturistică din România. Reprezentând un parteneriat între diverși actori activi în zona turistică atât din mediul privat cât și din mediul public, AER oferă diverse tipuri de servicii ce au ca scop creșterea implicării în turism durabil din țară, printre care consultanță, certificate în ecoturism (un mecanism dezvoltat de AER), precum și diverse proiecte pentru a atrage vizitatori și a crește popularitatea ecoturismului (centre de vizitare, poteci tematice etc.).

AER afirmă și rolul important pe care ecoturismul îl poate avea pentru mediul rural, oferind oportunități pentru meșteșugari și mici producători, și crescând nivelul de trai în satele ce sunt aproape de zonele vizitate. Printre proiectele AER ce implică mediul rural cel mai recent a fost

derulat între septembrie 2020 și martie 2023 - „Digitalroutes@Culture” - creând o platformă online prin care elemente ale patrimoniului cultural și natural sunt arătate și prezentate.

CARAVANA CU MEDICI - SĂNĂTATE

Caravana cu medici este o organizație non-profit ce are ca scop creșterea accesului la asistență și cunoștințe medicale în mediul rural român. Activitatea lor ia forma unor caravane mobile, care vizitează diverse sate din țară cu un nivel crescut de sărăcie și o stare de sănătate scăzută, pe parcursul a 18 weekenduri în fiecare an. Caravana este alcătuită atât din medici, cât și din studenți și rezidenți, și oferă consultații gratuite generale și de specialitate, dar și servicii de informare și educație sanitară pentru populațiile rurale.

Pentru eficientizarea serviciilor oferite, Caravana colaborează cu autoritățile locale și cu medici de familie locali dacă există, precum și crează o bază de date ce cuprinde studiile efectuate.

ASOCIAȚIA PENTRU SUSȚINEREA AGRICULTURII ȚĂRĂNEȘTI - AGRICULTURĂ

Asociația Pentru Susținerea Agriculturii Țărănești (ASAT) este o organizație care promovează conceptul de agricultură susținută de comunitate, contribuind astfel la dezvoltarea unei agriculturi sustenabile din punct de vedere social, al mediului și economic. Prin modelul agriculturii susținute de comunitate, ASAT își propune realizarea unor parteneriate de solidaritate între micii producători agricoli și consumatorii urbani, care se angajează reciproc pentru un sezon agricol.

Parteneriatele ASAT se bazează pe relații transparente și stabile între consumatori și producători, depășind logica cerere-ofertă a pieței. Consumatorii se angajează să primească săptămânal un coș de legume, contribuind cu un avans și o rată lunară pe întregul sezon agricol, prin intermediul unui contract individual cu producătorul, în final scopul fiind creșterea accesului la hrană sănătoasă și produsă local și sprijinirea agriculturii tradiționale.

MERCI CHARITY BOUTIQUE - PROIECT „ZÂNA MERCILUȚĂ”

Prin asociația non-profit Merci Charity Boutique, a fost lansat primul concept store caritabil din România, „Merci - Căsuța faptelor bune”, aflat în București. În cadrul său, sunt susținute și derulate diverse inițiative ce au ca scop creșterea accesului la educație și sănătate, în special în mediul rural. Printre acestea se numără și „Zâna Merciluță”, un proiect desfășurat sub forma a două cabinete stomatologice mobile ce vizitează diverse localități din mediul rural, cu scopul de a oferi consultații și tratamente dentare pentru copii.

Cabinetele reunesc medici cu studenți la stomatologie, ce împreună asigură atât servicii de educare dentară menită să prevină apariția problemelor, cât și servicii de tratare a problemelor stomatologice apărute sau, în cazul unui grad mai mare de complexitate, trimiterea către un cabinet stomatologic. Prin acest proiect, 863 de copii din mediul rural au beneficiat de tratament stomatologic și 4040 de o sesiune de educare dentară în 2022.

ASOCIAȚIA PENTRU DEZVOLTARE ACTIVĂ - PROIECT EUROPEAN YOUTH VILLAGE”

Asociația pentru Dezvoltare Activă ADA este un ONG ce are ca scop principal implicarea și sprijinirea tinerilor în activități civice și sociale, destinate îmbunătățirii calității vieții și dezvoltării comunităților din care fac parte. Printre proiectele în care este implicată, principal este „European Youth Village” („Satul European de Tineret”), un program destinat tinerilor din mediul rural, desfășurat anual din 2018 și coordonat de alături de Go Free – Asociația pentru Sprijinirea Societății Civile. Scopul programului este acela de a oferi tinerilor din rural șansa de a interacționa, de a colabora și de a contribui activ la dezvoltarea comunității din care provin.

Prin acest program, în fiecare an, un număr de sate primesc titlul de „Sat European de Tineret”, urmând să dezvolte proiecte alături de tineret, spre adresarea unor probleme și nevoi, primind sprijin și de

la coordonatorii programului. Spre facilitarea comunicării între tineri, precum și sporirea participării lor, în cadrul programului sunt organizate Summitul și Gala Tinerilor din Mediul Rural, la care pot participa și alte tipuri de actori prezenți în mediul rural, precum ONG-uri sau autorități locale. Programul își propune și implicarea directă a tineretului în procesul decizional la nivel local și regional, prin Carta Albă a Tinerilor din Mediul Rural și prin Rețeaua Informală a Tinerilor din Mediul Rural.

ALȚI ACTORI

FEDERAȚIA NAȚIONALĂ A GRUPURILOR DE ACȚIUNE LOCALĂ

Federația Națională A Grupurilor De Acțiune Locală (FNGAL) este organizația care reunește și sprijină cele 239 de Grupuri de Acțiune Locală (GAL) din România, din care doar 183 sunt membre ale Federației. FNGAL are un rol important în influențarea politicilor publice de dezvoltare a zonelor rurale, dar și în oferirea de îndrumare și asistență tehnică potențialilor aplicanți la proiectele finanțate prin GAL-uri. GAL-urile sunt organizații create atât de autorități publice locale (primării, consilii județene etc.), cât și de organizații neguvernamentale (ONG-uri) sau alte entități active în dezvoltarea rurală, astfel structura și statutul lor juridic pot varia. În România, GAL-urile funcționează în cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală ca un mecanism de implementare al programului LEADER de la nivelul UE.

Aceste Grupuri Locale nu sunt altceva decât parteneriate publice-private formate din reprezentanți ai diferitelor sectoare din comunitatea rurală, cum ar fi fermieri, reprezentanți ai autorităților locale, organizații neguvernamentale, societatea civilă și sectorul privat, având ca scop principal identificarea nevoilor și potențialului zonelor pe care le reprezintă.

ROMANIAN AMERICAN FOUNDATION - DEZVOLTARE RURALĂ

Romanian American Foundation (RAF) este o fundație care investește în antreprenariat, educație și dezvoltare comunitară prin acordarea de granturi sau finanțări rambursabile, disponibile prin fondul de investiții Romanian-American Enterprise Fund, care este activ de peste 15 ani în România. RAF are o componentă de economie rurală care se axează pe două direcții. Una dintre acestea este dezvoltarea oportunităților pentru fermieri mici, prin diverse programe de sprijinire a liceelor agricole, dezvoltarea Food Hub-urilor sau a cooperativelor pentru micii

producători, cea de-a doua direcție fiind dezvoltarea locală prin crearea destinațiilor de ecoturism. Un alt program care sprijină comunitățile rurale este Teach for Romania, care, împreună cu sprijinul Ministerului Educației și al inspectoratelor școlare, își propune recrutarea și pregătirea profesorilor pentru a preda în școlile dezavantajate din mediul rural.

AGENȚIILE PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ - DEZVOLTARE RURALĂ

Agențiile de Dezvoltare Regională din România (ADR-uri) sunt „organisme neguvernamentale, non profit, de utilitate publică, cu personalitate juridică”, ce funcționează în baza Legii 315, și au rolul de a coordona și implementa politica de dezvoltare regională în țară. Există opt ADR-uri în România, corespunzând celor opt regiuni de dezvoltare. Acestea au un rol important în dezvoltarea regiunilor prin elaborarea strategiilor, programelor și planurilor de dezvoltare regională, care includ ca prioritate și dezvoltarea rurală, colaborează cu autoritățile locale, organizațiile neguvernamentale și alte părți interesate pentru a coordona eforturile în direcția echilibrării diferențelor de dezvoltare din cele 8 regiuni.

Totodată, ADR-urile facilitează accesul la fonduri naționale și europene, gestionând fondurile din Programul Operațional Regional (POR), iar odată cu Planul Național de Redresare și Reziliență au fost incluse în gestionarea investițiilor din componentele Sănătate, Educație și Reforme sociale, componente ce au în vedere și zonele rurale.

„ÎMPREUNĂ PENTRU SĂNĂTATE RURALĂ” - SĂNĂTATE

„Împreună pentru Sănătate Rurală” este un proiect inițiat de Societatea Studenților în Medicină din București (SSMB), prin care este oferită asistență medicală primară în diverse sate din mediul rural. În fiecare lună, o caravană alcătuită din 20-25 studenți la Medicină, alături de rezidenți și medici specialiști, vizitează un sat și efectuează un examen clinic complet, precum și examene de specialitate pentru un număr cât mai mare de pacienți (de obicei, 300-400 pe weekend). Satele sunt

alese în funcție de existența unui medic de familie local, fiind uneori contactați direct și de către locuitori ai satului, cu preponderență preoți sau membrii ai primăriilor.

AFACERI LOCALE

Importante pentru dezvoltarea mediului rural sunt și afacerile locale ce aparțin meșterilor tradiționali, dar și producătorilor mici și mijlocii agricoli și artizanali. Pentru promovarea și creșterea acoperirii acestora, diverse asociații și comunități au fost înființate, unele de către administrațiile locale - precum brand-ul „Miere de Jurilovca” coordonat de Primăria Comunei Jurilovca din județul Tulcea - și altele de actori privați - precum asociația „Arome Transilvane” a producătorilor de fructe de pădure din satele de lângă Cluj-Napoca.

Vânzarea produselor create de aceste afaceri locale este facilitată și de către diverse platforme online prin care produsele sunt prezentate și pot fi comandate, printre care „Cutia Țăranului” și „Legume Verzi”. Pentru creșterea vizibilității producătorilor în sine, diverse hărți au fost create ce mapează afacerile active în diferite zone, spre exemplu Harta Meșterilor în Construcții realizată de Ordinul Arhitecților din România, Harta Meșteșugarilor sau harta Via Profi destinată produselor alimentare și agricole.

ORDINUL ARHITECȚILOR DIN ROMÂNIA

Ordinul Arhitecților din România (OAR) este o organizație profesională, cu filiale în toată țara, care sprijină interesele arhitecților și a cărei funcție principală este cea de registru, prin acordarea dreptului de semnătură arhitecților și prin gestionarea Tabloului Național al Arhitecților publicat anual în Monitorul Oficial al României. Prin proiectele sale, OAR promovează arhitectura, împreună cu domeniile sale conexe, ca un alt mijloc de creștere a calității vieții, ce are și implicații economice, sociale și ecologice.

În anul 2014, OAR a fondat Grupul de lucru RURAL pentru a veni în sprijinul problemelor cu care confruntă mediul rural românesc, în

cea ce privește protejarea și promovarea identității culturale locale și a patrimoniului existent. O primă inițiativă a grupului RURAL a fost elaborarea unei serii de Ghiduri de Arhitectură Rurală pentru încadrarea în specificul local, până în prezent fiind realizate 53 de ghiduri, iar 7 fiind în curs de publicare.

În completarea acestor ghiduri, grupul a realizat și o hartă interactivă online, „Harta Meșterilor în Construcții” care mapează meșterii și produsele lor, contribuind astfel la educarea publicului larg, a arhitecților și a beneficiarilor finali cu privire la înțelegerea diferitelor meserii și a produselor derivate din acest domeniu.

PROBLEME

CONDIȚII DE TRAI ȘI INFRASTRUCTURĂ

O infrastructură funcțională este esențială pentru a oferi un nivel de trai decent pentru cetățeni - prin accesul la apă, electricitate, căldură și la o locuință rezistentă - dar și pentru a asigura o deplasare comodă atât a acestora, cât și a altor entități, printr-o rețea de drumuri solidă. Cu toate acestea, în mediul rural, infrastructura este adesea deficitară și insuficient dezvoltată, un aspect ce stă la baza majorității problemelor cu care se confruntă satele și comunele din România.

În această secțiune vom discuta în mai mare detaliu deficiențele infrastructurii în mediul rural, de la calitatea locuințelor și accesul la infrastructura de utilități publice, până la dificultățile de transport.

CALITATEA LOCUINȚELOR DIN RURAL ESTE PRECARĂ

Calitatea locuințelor rezidențiale din mediul rural este în general precară, acest lucru datorându-se mai multor factori precum: migrația tinerilor în alte zone, îmbătrânirea populației, veniturile mici, dar și vechimea fondului locativ. Când vine vorba de vechimea locuințelor din rural, 84% dintre acestea sunt mai vechi de 20 de ani și peste jumătate dintre ele mai vechi de 50 de ani (INS, p.21). Conform raportului „Condițiile de viață ale populației din România în 2021”, publicat de INS, procentele gospodăriilor cu probleme ale locuințelor sunt mai mari în rural, comparativ cu mediul urban, fiind vorba mai ales de probleme legate de deteriorarea pereților, podelelor sau ferestrelor (62,4 % gospodării în rural cu astfel de probleme, comparativ cu 35,2% în urban), dar și de prezența igrasiei (54,5 % gospodării în rural, comparativ cu 46,9% în urban).

De asemenea, locuințele vechi din mediul rural sunt adesea caracterizate și de condiții insalubre, lipsa utilităților de bază și folosirea metodelor de încălzire improvizate, lucruri care pot pune în pericol viața locuitorilor, mai ales a celor vulnerabili, precum vârstnicii, copiii și familiile sărace. Întreținerea locuințelor din rural este influențată și de puterea financiară a locuitorilor, care, de cele mai multe ori fiind slabă,

nu le permite renovarea caselor conform standardelor optime de locuire. Având în vedere veniturile mici ale gospodăriilor rurale, e mult mai greu pentru locuitori să acceseze instrumente financiare private pentru recondiționări sau renovări ale caselor, cum ar fi împrumuturile bancare. Pe de altă parte, din partea statului nu există programe naționale sau instrumente financiare publice care să vizeze renovări în mediul rural.

Singura măsură care adresează locuințele comunităților expuse riscului de sărăcie și excluziune socială este realizarea de investiții de reabilitare termică a clădirilor prin Valul Renovării, componenta 5 din PNRR.

INFRASTRUCTURA DE UTILITĂȚI PUBLICE DE BAZĂ ESTE DEFICITARĂ ȘI UNEORI LIPSEȘTE ÎN TOTALITATE

În comunele și satele din România, lipsa infrastructurii de utilități publice afectează un număr mare de locuitori. Astfel, calitatea vieții acestora, dar și a comunității rurale este profund afectată, acest lucru contribuind la adâncirea disparităților dintre urban și rural.

Cauzele infrastructurii deficitare în rural sunt de cele mai multe ori de natură financiară și politică. Lipsa unei planificări strategice pe termen lung din partea administrațiilor locale și lipsa susținerii de la nivel central conduc la neintegrarea proiectelor de infrastructură într-o viziune mai amplă privind dezvoltarea rurală.

De asemenea, managementul ineficient și inadecvat al resurselor a afectat de-a lungul timpului implementarea și calitatea proiectelor de infrastructură, în ciuda accesului administrațiilor locale la diferite fonduri și linii de finanțare, precum cele din Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL) sau Programul Național de Investiții „Anghel Saligny”.

Accesul la rețele de apă potabilă, canalizare și epurare

Când vine vorba de accesul la apă potabilă și la rețeaua de canalizare și epurare a apei, conform INS (2021, 2022) doar 39% din populația rurală beneficiază de apă potabilă, 12,7% sunt conectați la rețeaua de

canalizare și 12,3% sunt conectați la rețeaua de epurare a apei, în timp ce în urban, procentele sunt de aproape 100% privind accesul la aceste servicii.

Tot privind rețelele de alimentare cu apă, Recorder a publicat în 2020 o investigație care arăta cum sunt fraudate fondurile europene pentru racordarea la apă a mai multor localități rurale din Oltenia, analizele apei din rețelele nou inaugurate indicând contaminarea cu bacterii periculoase pentru sănătatea publică.

Situația apei în rural este cu atât mai mult îngrijorătoare cu cât aceste analize pentru determinarea calității apei se fac doar de câteva ori pe an, iar de cele mai multe ori locuitorilor nu le sunt comunicate rezultatele.

Recorder a creat și o hartă a zonelor afectate, evidențiind că în 2019, 892 de comune depășeau limitele de calitate a apei, conținând substanțe precum amoniu, nitriți sau bacterii fecale. În plus, peste 150 de localități aveau rețele de apă clandestine, fără autorizație sanitară din partea DSP.

În satele care nu dispun de alimentarea cu apă și nici de canalizare prin sistemul de utilități publice, practica locuitorilor este aceea de a-și construi propriile fântâni, fose septice pentru canalizare sau diverse tipuri de pompe de apă cu hidrofor pentru apă curentă. Din păcate aceste instalații determină o serie de riscuri de poluare în interiorul gospodăriei.

Baie și grup sanitar în interiorul casei

În raportul „Condițiile de viață ale populației din România în anul 2021” al INS, un procent de 39,4% din gospodăriile din rural nu aveau baie/duș în interiorul locuinței, iar 40,6% din gospodării nu aveau grup sanitar în interiorul locuinței, comparativ cu 3,6%, respectiv 4,1% în gospodăriile din urban. Discrepanțele majore dintre cele două medii se datorează în principal dezvoltării slabe a sistemului public de alimentare cu apă și a sistemului de canalizare și epurare a apelor uzate în localitățile rurale, problemă menționată și mai sus.

Accesul la gaze naturale și energie termică

Când vine vorba de încălzirea locuințelor, potrivit Ministerului Energiei (Strategia energetică a României 2022-2030), 3,5 milioane de locuințe, în principal în mediul rural, și peste 80% dintre locuitorii din rural se încălzesc cu lemne. În ceea ce privește rețeaua de gaze naturale, doar 708 de comune (procent de 24,74%), din 2.861, sunt racordate la aceasta. Cauzele acestui procent mic sunt pe de o parte accesul limitat la rețea, și pe de altă parte și costurile aferente racordării pentru populație, cel din urmă fiind și un motiv pentru care populația care are acces la gaze nu se racordează la rețea.

Accesul la energie electrică

Deși în datele oferite de Banca Mondială care arată că din 2019 până în prezent 100% din populația mediului rural din România ar avea acces la energie electrică, realitatea din teren este alta. Ministerul Energiei a estimat că în anul 2019, un număr de peste 52.000 de gospodării nu aveau curent electric, cele mai multe fiind în mediul rural din zonele izolate.

Tot în 2019, Guvernul României a încercat să electrifice doar un număr de 7.136 de locuințe izolate de la rețeaua electrică prin programul „Sisteme fotovoltaice pentru gospodării izolate”. Acest program ar fi acoperit instalarea de panouri fotovoltaice pentru fiecare gospodărie, finanțând complet costurile pentru un sistem de 3 kWh. Cu toate acestea, inițiativa s-a confruntat cu dificultăți inițiale, inclusiv un număr mic de solicitări din partea primăriilor locale, din cauza unor cerințe restrictive în ghidul de finanțare (cum ar fi inexistența datoriilor către stat și eligibilitatea beneficiarului în privința statutului proprietății).

Deși au existat inițiative publice sau guvernamentale pentru creșterea accesului la energie electrică, impactul lor nu a reușit să acopere nevoile populației. Au existat și inițiative private care să răspundă la o parte dintre aceste nevoi, precum Energie pentru Viață – Asociația Energia Inteligentă, Econet România – Electrificarea satelor din Apuseni susținut

de Ministerul Federal German al Economiei și Energiei sau ONG-ul Free Miorița. Dar, deși aceste inițiative private există, eforturile celor care le coordonează nu reușesc să acopere nevoile la nivel național.

Accesul la servicii de salubritate

În mediul rural se constată un grad insuficient de acoperire cu servicii de salubritate. Chiar dacă datele oficiale indică o acoperire de aproximativ 80%, acest procent reflectă doar localitățile cu contracte de salubritate. Cu toate acestea, există situații în care serviciile nu sunt furnizate corespunzător sau eficient. Cantitățile semnificative de deșeuri aduse de viituri în râuri, dar și existența gropilor ilegale de gunoi, reprezintă o dovadă a abandonării necontrolate a deșeurilor în zonele rurale și a lipsei unei infrastructuri adecvate de colectare. Această problemă a fost amintită și în raportul „Reciclarea și Managementul Deșeurilor” (2021-2022) din programul Civic Labs al Code for Romania.

INFRASTRUCTURA RUTIERĂ ESTE FOARTE DEFICITARĂ

Starea precară a drumurilor și lipsa unei infrastructuri rutiere adecvate în satele și comunitățile rurale creează multiple dificultăți. Aceasta se manifestă prin drumuri neasfaltate, pietruite sau de pământ, care sunt vulnerabile la condiții meteorologice extreme, îngreunează accesul între sate și orașe, conducând la izolarea unor comunități rurale, preponderent cele din zonele montane, limitând accesul la servicii esențiale și oportunități economice.

Conform INS, la finalul anului 2022, 33.622 km (38,9%) din totalul drumurilor publice erau drumuri comunale. Aproximativ 54,5% dintre acestea erau necorespunzătoare pentru condiții de trafic adecvate, 35% fiind drumuri pietruite, iar 19,5% drumuri de pământ. Doar 22,5% dintre drumurile comunale erau modernizate, ceea ce evidențiază lipsa de progres în îmbunătățirea infrastructurii.

Raportul Global de Competitivitate din 2019 indică faptul că, în ciuda investițiilor publice semnificative stimulate de fondurile UE, regiunile

din România au o interconectivitate deficitară, prezentând un indice de competitivitate al infrastructurii de transport mult sub media UE, cel referitor la calitatea infrastructurii rutiere fiind evaluat la 3 din 7.

Cauzele infrastructurii deficitare în rural pornesc de la procesul de selecție și gestionare a investițiilor, în special cele finanțate din bugetul de stat. Lipsa criteriilor transparente de evaluare, absența competiției pentru proiecte și ignorarea abordării integrate devin evidente, în special în contextul Planului Național de Dezvoltare Locală (PNDL). Situații în care autoritățile locale, în colaborare cu Ministerul Dezvoltării Regionale, aleg să utilizeze resurse costisitoare din bugetul național, chiar dacă aceleași proiecte ar putea beneficia de finanțare „gratuită” din fonduri europene, ilustrează această problemă.

Această lipsă de coordonare se manifestă și în relațiile dintre diferite niveluri administrative (local, județean, național), între tipurile de investiții (lipsa unei planificări secvențiale care poate duce la intervenții repetate în infrastructura recent finalizată) și între sursele diverse de finanțare (confruntarea dintre fondurile din bugetul de stat și cele europene poate favoriza politizarea procesului).

PREZENȚA REDUSĂ A ORGANIZAȚIILOR NEGVERNAMENTALE ÎN MEDIUL RURAL

Numărul mare al populației rurale (de 47,8% conform datelor provizorii pentru Recensământul populației din 2021) nu se reflectă și în numărul organizațiilor neguvernamentale care activează în mediul rural. Conform ultimului raport de sinteză a situației ONG-urilor din România elaborat de Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile (2017), doar cca 10.000 de organizații non-profit activează în mediul rural dintr-un total de 42.000 de organizații active.

Mai mult distribuția geografică a acestor organizații este concentrată în special pe zona de sud est a țării, multe regiuni fiind complet lipsite de serviciile care ar putea fi oferite de mediul ONG independent sau în colaborare cu autoritățile publice.

PROBLEME DE ADMINISTRAȚIE LOCALĂ

Pentru dezvoltarea continuă a unei localități este esențială o administrație publică eficientă, informată și dotată cu resursele necesare, care să răspundă activ la nevoile locuitorilor. În multe localități din mediul rural, administrațiile locale se confruntă adesea cu dificultăți, provocate de mai mulți factori printre care o lipsă de resurse financiare, competențe insuficiente sau canale de comunicare și cooperare deficitare cu alți actori implicați în localitate (locuitori, ONG-uri, alte administrații etc.). În această secțiune urmează să discutăm problemele principale care influențează modul în care administrațiile locale din mediul rural își gestionează activitatea și care scad gradul ei de eficiență.

INFRASTRUCTURĂ DEFICITARĂ PENTRU OFERIREA DE SERVICII PUBLICE

Serviciile publice de care au nevoie cetățenii sunt insuficient dezvoltate în mediul rural. De multe ori, deși ele există pe hârtie, capacitatea instituțională este atât de redusă încât nu pot face față nevoilor reale din teren. Acest lucru se datorează mai multor factori, unul dintre ei fiind bugetul insuficient alocat autorităților publice din rural.

În același timp, chiar și acolo unde aceste bugete există, abilitățile de cheltuire eficientă a acestor fonduri pentru o intervenție strategică nu sunt mereu suficient de dezvoltate în rândul personalului responsabil de planificare. Nu în ultimul rând, lipsa unui efort coordonat la nivel național de sprijin din partea autorităților centrale acordat administrațiilor din rural în strategie, planificare, execuție bugetară și implementare vulnerabilizează foarte mult satele din România.

Astfel că servicii de bază pe care statul trebuie să le ofere cetățenilor săi, de sănătate, de educație etc sunt greu de accesat de oameni ceea ce în timp conduce la probleme din ce în ce mai grave. Singurul program de mentorat dedicat exclusiv mediului rural din România este organizat de primăria din Ciugud, unul dintre exemplele reușite de dezvoltare

sustenabilă. Însă, preluarea acestor bune practici și scalarea, respectiv adaptarea lor la nevoile altor sate, nu pare să fie o prioritate pentru administrația centrală.

Dincolo de lipsa serviciilor în sine, infrastructura de care este nevoie pentru a putea livra de exemplu servicii în regim mobil este la fel de inexistentă. Organizațiile neguvernamentale care derulează programe de tip caravană medicală sau campanii de vaccinare au probleme reale în a se deplasa în multe comunități în lipsa unor drumuri asfaltate sau în lipsa unor utilități de bază de care ar avea nevoie la fața locului, cum ar fi apa potabilă sau o sursă de curent electric.

LIPSA INFRASTRUCTURII IT DIN ADMINISTRAȚIA LOCALĂ RURALĂ

Conform ultimului raport DESI (Indicele economiei și societății digitale) publicat de Uniunea Europeană, la nivelul anului 2021, România se situează pe locul 27 din 27 la categoria „servicii publice digitale”. O a doua publicație UE din același an „eGovernment benchmark 2021” care compară modurile în care guvernele din Uniune livrează servicii publice către cetățeni plasează e-Guvernarea din România tot pe ultimul loc, cu un nivel de digitalizare de 40%, cu 31 de puncte procentuale mai jos față de media europeană, în ciuda faptului că din punct de vedere al conectivității suntem foarte aproape de medie.

Acest scor este datorat în mare măsură lipsei unei infrastructuri IT suficiente și lipsei specialiștilor necesari pentru planificarea și implementarea unor strategii eficiente de digitalizare la nivelul instituțiilor locale. Nivelul redus de înțelegere a nevoii de digitalizare și a procesului necesar livrării de servicii publice digitale în rândul aleșilor locali și al decidenților din instituțiile publice este unul dintre principalele blocaje în consolidarea infrastructurii IT de care ar fi nevoie.

Din nefericire, aceste probleme vor avea un impact major în implementarea Planului Național de Redresare și Reziliență care obligă administrația publică să cheltuie cel puțin 20% buget pentru digitalizare.

LIPSA COMPETENȚELOR DIGITALE ÎN RÂNDUL ANGAJAȚILOR DIN PRIMĂRIILE RURALE

Raportul DESI 2021 notează dificultăți majore în achiziția de resursă umană cu competențe digitale avansate în toate sectoarele de activitate la nivel european, România fiind una dintre țările care, din nou, se situează la coada clasamentului. Programele de formare de competențe digitale, organizate de autorități și dedicate personalului din administrația publică sunt inexistente.

La nivelul anului 2023, pe website-ul Institutului Național de Administrație Publică există un singur program educațional dedicat tehnologiei, „E-guvernare pentru administrația publică” adresat către „funcționari publici de conducere și de execuție din cadrul autorităților și instituțiilor publice, personal contractual de conducere și execuție din cadrul autorităților și instituțiilor publice, aleși locali.”

Acest program nu aduce însă competențe de bază, ci familiarizează participanții cu concepte de e-guvernare și reglementările din sector. Tariful pentru acest program cu durată de patru zile este de 500 de lei, ceea ce poate fi prohibitiv pentru primăriile cu bugete reduse și cu siguranță dificil de acoperit din buzunarul unui funcționar public din mediul rural.

Departamentele IT din cadrul autorităților locale din afara marilor orașe ale României sunt aproape inexistente cu bugete extrem de reduse, iar grilele salariale ale sectorului public nu permit instituțiilor locale să devină competitive pe piața muncii pe acest segment. Chiar și la nivel de începător, salariile din sectorul IT din mediul privat sunt imposibil de egalat pentru o primărie din urbanul mic sau din rural.

O a doua problemă este percepția rolului departamentelor IT în structura administrației locale. De multe ori rolul IT-istului din primărie este mai degrabă unul de mentenanță hardware și software și nu rol strategic care să contribuie la planificarea unui proces de transformare digitală a instituției. La nivel de pregătire profesională, nu există programe

dedicate de training și specializare pentru personalul IT din administrația locală, parcursul educațional al acestor angajații fiind complet ignorat.

LIPSA UNOR MIJLOACE DE COMUNICARE ÎNTRE AUTORITĂȚILE LOCALE PENTRU A FACE SCHIMB DE BUNE PRACTICI

În timp ce la nivel de management există multiple spații dedicate colaborării și multe evenimente menite să încurajeze schimbul de bune practici între primari de exemplu, pentru angajații din primărie sau alte instituții locale nu există astfel de oportunități. Cu excepția unor programe de training opționale dedicate administrației locale, ocaziile ca personalul din serviciul public din mediul rural să interacționeze între ei nu există.

De asemenea, schimbul de experiență dintre angajații administrației publice din urbanul mic și rural și omologii lor din alte state europene nu este o activitate recurentă, bugetele pentru astfel de programe fiind inexistente sau primele care sunt tăiate când apar alte nevoi. Nici la nivel central nu există infrastructură de colaborare și cooperare administrativă, iar inițiativele de transfer de know-how între două sau mai multe instituții din aparatele locale sunt pornite de sus în jos, la inițiativa conducerii primăriei. Din acest motiv, în unele situații, schimburi de experiență care ar fi foarte benefice între unele primării nu au loc și din cauza apartenenței conducerii la partide politice diferite.

LIPSA PROCEDEELOR ȘI MIJLOACELOR EFICIENTE DE INTERACȚIUNE CU AUTORITĂȚILE

O bună relație dintre cetățeni și stat se construiește pe baza unor canale de comunicare eficiente prin care populația fie să poată să își gestioneze relația administrativă și birocratică cu autoritatea, fie să poată fi consultată recurent pe problemele care le impactează viața. Deși de cele mai multe ori preluarea de input din partea cetățenilor este reglementată prin legi și norme de aplicare, în realitate aceste punți

de comunicare, numeroase pe hârtie, sunt dificil de pus în practică și de multe ori necunoscute majorității populației. Fie că vorbim despre petiții, solicitări de informații, audiențe sau consultare publică, toate aceste interacțiuni dintre cei doi actori sunt guvernate de reguli diferite, documentate într-un limbaj neprietenos pentru oamenii de rând, iar practicile din teren sunt nestandardizate.

În plus, nevoia de canale online de comunicare cu administrația locală este foarte ridicată mai ales pentru mulți dintre cei plecați temporar din România în diaspora, pentru care necesitatea eliberării unui act sau a achitării unor taxe uneori se traduce în nevoia de a călători înapoi în țară, adică un set de cheltuieli notabile și timp pierdut. Nu în ultimul rând, lipsa datelor centralizate despre gradul de performanță al canalelor de comunicare disponibile face ca orice intervenție strategică în creșterea gradului de eficiență a interacțiunii dintre cetățeni și autorități aproape imposibilă.

LIPSA CAŢALELOR EFICIENTE DE COMUNICARE CU AUTORITĂŢILE

În mod similar problemei legate de lipsa unor canale de comunicare eficiente între cetățeni și stat se manifestă și absența unor mijloace funcționale de cooperare între mediul ONG și autoritățile publice. În special în cazul serviciilor sociale o colaborare eficientă între organizațiile care oferă servicii de sprijin persoanelor vulnerabile și serviciile de asistență socială sau medicală este vitală pentru a putea avea o intervenție corectă în comunitățile defavorizate. De multe ori acest dialog este inexistent ceea ce face ca oamenii care au nevoie de ajutor să fie nevoiți să își gestioneze singuri propriul caz în raport cu cei doi actori care îi oferă servicii complementare.

De asemenea, deși există proceduri care să încurajeze consultarea autorităților cu mediul asociativ pe domenii specifice, această consultare are loc de multe ori doar ca să se poată raporta că s-a făcut o sesiune de consultare, dar fără un impact real și fără să existe mecanisme clare de urmărire a rezultatelor consultării.

PROBLEME SOCIO-DEMOGRAFICE

Pentru a înțelege mai bine mediul rural este esențială și înțelegerea locuitorilor săi - condițiile în care trăiesc, oportunitățile de care dispun, dar și percepțiile pe care le au. Aceste aspecte sunt influențate de problemele enumerate în restul secțiunilor, dar influențează și ele, la rândul lor, modul în care locuitorii ruralului reacționează la anumite situații și efectuează anumite alegeri. În secțiunea ce urmează, vom discuta despre această perspectivă socială asupra mediului rural, adresând realități precum gradul de sărăcie, îmbătrânirea și migrația populației și provocările tinerilor din mediul rural.

ÎN MEDIUL RURAL EXISTĂ UN GRAD MAI MARE DE SĂRĂCIE COMPARATIV CU MEDIUL URBAN

În dezvoltarea mediului rural, bunăstarea tuturor locuitorilor săi joacă un rol esențial. Cu toate acestea, atingerea unui nivel decent de trai este pusă în pericol de gradul ridicat de sărăcie din satele românești. Datele Eurostat arată că procentajul persoanelor aflate în risc de sărăcie în 2022 în mediul rural a fost de 45,6%, în comparație cu 28% în orașe mici și mijlocii și 17,2% în orașe mari. Date oferite de Institutului Național de Statistică (INS) pentru perioada ianuarie - martie 2023 reflectă această discrepantă și la nivelul venitului mediu lunar, fiind de 1,3 ori mai mare pentru gospodării și de 1,5 ori mai mare pentru persoane în mediul urban față de în mediul rural.

Această discrepantă este cauzată pe de o parte de oportunități limitate și nesigure de angajare pentru locuitorii ruralului, influențate și de infrastructura rutieră, utilitară, educațională și sanitară deficitară. Pe de altă parte și structura demografică a ruralului este un potențial factor influent, fiind observabilă o pondere mai mare a populației în vârstă și a lucrătorilor pe cont propriu (cu venit mai incert și deci predispunere mai mare la acest risc), precum și o pondere mai mică a persoanelor în vârstă de muncă (15-64 ani) față de în urban. Aceste aspecte vor fi detaliate în capitolele ce urmează.

LOCURI DE MUNCĂ LIMITATE PENTRU LOCUITORII DIN RURAL, CU SALARII MICI

Oportunitățile de angajare disponibile sunt limitate și incerte pentru persoanele în vârstă de muncă (15-64 ani) din mediul rural. Dificultatea în a găsi și păstra o sursă de venit stabilă este reflectată și de rata de ocupare a forței de muncă mai scăzută în mediul rural, datele INS pentru anul 2022 așezând-o la 56,3%, cu 12,3 puncte procentuale mai mică decât în mediul urban (68,6%). În rural, se observă o preponderență a muncii agricole ca activitate economică dominantă, dar în același timp o scădere a venitului ce provine din agricultură, comparativ cu salariile din alte domenii de activitate, precum industrie sau servicii (Comisia Europeană, 2021).

Această situație este accentuată de limitarea opțiunilor de muncă alternative sectorului agricol. Principalele cauze sunt lipsa de sprijin la nivel local, lipsa de pregătire profesională, dar și de competențe digitale reduse. Pe lângă toate acestea, se adaugă și infrastructura subdezvoltată care îngreunează accesul către anumite tipuri de activități profesionale (precum activități din industria ospitalității).

Există și un număr important de locuitori ai mediului rural care lucrează pe cont propriu, cu precădere în afaceri mici de familie. Situația lor este una incertă și volatilă, deoarece nu beneficiază de o sursă de venit constantă și stabilă pe termen lung. În plus, această situație poate fi influențată de dificultăți în desfacerea și promovarea produselor, dar și de venituri limitate pentru a continua activitatea (aceste aspecte vor fi detaliate în probleme ulterioare).

În același timp, numărul redus de locuri de muncă îi poate determina pe locuitori să practice munca „la negru” sau „cu ziua”, fără o formă legală de înregistrare, lucru care îi poate priva de avantajele calității de asigurat social sau medical. De obicei, cei care lucrează sub această formă sunt cei care lucrează în agricultura de subzistență, fiind unul dintre grupurile cu risc de a fi expuse la un grad de sărăcie ridicat.

Aceste dificultăți și obstacole conduc la descurajarea unei părți a comunității rurale, în special printre tineri, determinându-o fie să migreze către urban, fie să adopte o atitudine pasivă.

Aceasta este reflectat și de rata șomajului din mediul rural, date INS din 2022 plasând-o la 8,9% din totalul populației rurale (comparat cu 3,2% în urban) și la 25,3% din totalul persoanele sub 25 ani (comparat cu 17,9% în urban).

ACCENTUAREA FENOMENULUI DE ÎMBĂTRÂNIRE A POPULAȚIEI RURALE

Datele Institutului Național de Statistică din anul 2022 arată că 20% dintre locuitorii rurali au peste 65 de ani, ceea ce indică o îmbătrânire a populației. O cauză a acestui fenomen este rata fertilității și a natalității care se află în continuă scădere din 1990 (conform datelor de la INS).

Acest lucru conduce la îmbătrânirea generațiilor care au avut o rată a natalității ridicată alăturat noii generații care are deja o rată și mai redusă.

O altă cauză este migrația populației în vârstă de muncă (15-64 ani) și mai ales a tinerilor care se află în căutare de oportunități educaționale sau profesionale mai bune, către urban sau străinătate. Infrastructura slabă și oportunitățile limitate menționate în secțiunile anterioare scad șansele de a determina tinerii să rămână în rural, crescând procentajul reprezentat de populația în vârstă în sate și comune.

În același timp, populația în vârstă este expusă la un risc al sărăciei mai ridicat, pentru că nu dispune de o sursă de venit stabilă. Din acest motiv, aceasta devine parțial dependentă de sprijinul populației în vârstă de muncă (15-64 ani), care, la rândul ei, poate avea dificultăți în a-și asigura un nivel de trai adecvat lucru care îi determină să migreze către alte zone.

FENOMENUL MIGRAȚIEI ARE AMPLOARE MARE ÎN RURAL

În mediul rural, atât migrația internă cât și cea externă au o amploare ridicată. Conform datelor de la INS din 2022, fluxul migrației interne în mediul rural era de 72,58%. În ceea ce privește migrația externă, în anul 2021 (conform INS), 50,13% din persoanele care erau plecate din România în străinătate cu statutul de emigrant temporar proveneau din mediul rural. Fenomenul migrației rurale poate fi împărțit în două categorii:

- (1) migrație din rural fie către urban sau în altă regiune rurală, fie în străinătate și
- (2) migrație în rural, preponderent provenind din mediul urban.

În ceea ce privește prima categorie, 17,3 de români la fiecare 1000 de locuitori au ales să-și părăsească satul natal în 2022 (INS) și să se mute în localități rurale mai dezvoltate sau la oraș. Dintre aceștia, majoritatea sunt fie tineri în căutare de oportunități educaționale mai bune, fie adulți în căutare de locuri de muncă.

Principalele motive care influențează atât migrarea către mediul urban sau localități mai dezvoltate, cât și decizia de a pleca în străinătate, sunt speranța de a găsi un loc de muncă mai bine plătit, respectiv scăderea riscului de sărăcie și creșterea calității vieții. Fenomenul migrației, alături de îmbătrânirea populației, contribuie la un ritm accelerat de depopulare al satelor.

Cu toate acestea, în ultimii ani a crescut semnificativ și migrația din urban în rural, 15,1 de români la fiecare 1000 optează pentru această opțiune în 2022 (INS). Dintre aceștia, o parte reprezintă cetățeni urbani care aleg să se mute în peri-urban, localități ce se află în extinderea urbanului și cu activitate economică mai dezvoltată decât ruralul propriu-zis (dar atașate la nivel statistic mediului rural).

Există însă și un număr în creștere de orășeni care au început să migreze și către zone rurale mai izolate, motivați de dorința de a trăi într-un

mediu natural mai curat, cu costuri mai mici. Această schimbare a fost influențată în mod semnificativ și de perioada pandemiei de COVID-19, în care restricțiile impuse au obligat adoptarea de metode ce permit munca la distanță, nemaifiind astfel necesară prezența fizică în oraș.

EXPLOATAREA COPILOR ȘI A ADOLEȘTENȚILOR PRIN MUNCĂ E O PRACTICĂ DES ÎNTÂLNITĂ ÎN RURAL

Printre grupurile cele mai vulnerabile în mediul rural se numără copiii. Nivelul redus de trai cu care se confruntă anumite gospodării rurale limitează oportunitățile care sunt disponibile pentru aceștia și conduc la exploatarea lor prin muncă. Statistici publicate de Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție arată că în 2022, din 268 cazuri de exploatare prin muncă semnalate, peste 50% provin din mediul rural. Această statistică este completată și de un studiu World Vision din același an, precizând că într-un număr ridicat de gospodării, copiii muncesc în casă încă din școala primară.

Implicarea copiilor în treburile gospodăriilor este răspândită în special în familiile monoparentale, în situații în care copii nu locuiesc cu părinții lor sau în familiile în care unul sau ambii părinți sunt plecați fie în mediul urban, fie în străinătate. Nivelul de trai scăzut al unor gospodării, precum și forța de muncă uneori slabă face implicarea copiilor în muncă să pară necesară, multe cazuri de exploatare nefiind raportate sau nefiind percepute ca atare de adulții cu care locuiesc.

Trimiterea la muncă a copiilor ca alternativă, conduce la limitarea participării lor în alte activități care sunt necesare pentru dezvoltarea lor mentală, socială și educațională. Lipsa participării în astfel de activități reduce oportunitățile de dezvoltare pentru viitor.

Există și cazuri în care, cu sprijin și imbold extern (de la ONG-uri, profesori, alte persoane cunoscute), mentalitatea părinților și a celor care au copii în grijă se poate schimba, însă de cele mai multe ori ea rămâne aceeași, fie din lipsă de cunoștințe, fie din lipsă de alternative.

OPORTUNITĂȚI LIMITATE PENTRU CEI CARE RĂMÂN ÎN RURAL

În mediul rural, toate aspectele menționate în secțiunile anterioare creează un cadru în care este dificilă motivarea tinerilor să rămână în sat și să nu migreze către urban, unde sunt mai multe oportunități. Nivelul de sărăcie, numărul limitat de locuri de muncă, salariile mai mici, dar și infrastructura deficitară ce privează tânărul de servicii sociale și educaționale necesare scad nivelul de atractivitate al mediului rural pentru adolescenți și tineri adulți. Aceste lucruri sunt amplificate, în unele cazuri, și de o lipsă de sprijin emoțional din partea părinților sau profesorilor, care nu înțeleg mereu aspirațiile și nevoile tinerilor și pot respinge sau ignora ideile exprimate de aceștia. Astfel, de cele mai multe ori tinerii dezvoltă un sentiment de frică vizavi de a-și dezvolta ideile, lucru care induce o stare de repaus și de izolare față de noi oportunități.

Tinerii antreprenori din mediul rural se pot confrunța, de asemenea, cu dificultăți suplimentare datorate vârstei, șansele de a obține împrumuturi și ajutor financiar pentru a-și asigura finanțarea necesară fiind mai limitate pentru ei. Acest lucru se datorează unui nivel scăzut de încredere din partea instituțiilor, influențat și de nivelul mai redus de cunoștințe și resurse financiare al tinerilor în sine. Dificultățile cu care se confruntă tinerii care aleg să rămână în mediul rural sunt reflectate și în gradul mai mare de tineri NEET (persoana tânără care nu este nici angajată nici implicată în procesul educațional sau de instruire). Statisticile Eurostat arată că 28,2% din populația rurală cu vârsta între 15 și 34 de ani în 2022 se află în această categorie.

RETICENȚA LOCUITORILOR DIN RURAL FAȚĂ DE DIVERSE ÎNIȚIATIVE DE DEZVOLTARE, AMPLIFICATĂ DE PRECONCEPȚII TRADIȚIONALE SAU DE LIPSA DE ÎNCREDERE

Dacă pentru tineri se observă un grad scăzut de motivație cauzat de lipsa de oportunități în mediul rural, pentru părți ale populației adulte

și în vârstă se observă, în schimb, o reticență inițială față de inițiativele de dezvoltare. Pe de o parte, această reticență poate fi datorată unei resemnări cu starea lucrurilor în mediul rural, cauzată de obișnuința acumulată de-a lungul anilor. Aceasta poate să conducă la o parțială ignorare a anumitor probleme, precum și la un sentiment că dezvoltarea nu este necesară, întrucât locuitorii s-au adaptat deja la lipsurile din satul lor.

În același timp, poate cauza și pierderea unor oportunități, întrucât obișnuința cu locul în care trăiesc ascunde aspecte ale sale care pot fi valoroase. Pe de altă parte, reticența poate fi și cauzată de lipsa de cunoștințe și de înțelegere a proiectelor de dezvoltare propuse, mai ales a celor digitale. Lipsa de cunoștințe poate să creeze dificultăți în ceea ce privește înțelegerea schimbărilor pozitive care ar putea apărea de pe urma acestor proiecte. La rândul lor, acestea pot fi amplificate de anumite preconcepții tradiționale sau superstiții, în care populația mai în vârstă din rural crede (spre exemplu, a crede în originea demonică a cardului bancar).

NIVEL CRESCUT DE STIGMATIZARE AL DIFERITELOR GRUPURI VULNERABILE ÎN MEDIUL RURAL

În mediul rural, persoanele care aparțin diferitelor grupuri vulnerabile (precum persoanele din minorități etnice, persoane cu tulburări psihice, persoane cu dizabilități sau persoane din comunitatea LGBTQIA+) se pot confrunta cu prejudecăți și stigmatizare, influențate de mentalitatea conservatoare și tradițională a unora dintre locuitorii satelor. Atât prejudecățile, cât și stigmatizarea, conduc la marginalizarea persoanelor vulnerabile, la limitarea accesului la sprijinul de care au nevoie, dar și la potențiale agresiuni verbale și fizice, precum adresarea folosind etichete stigmatizante (spre exemplu, „nebulul satului” sau alți termeni derogatorii).

Gradul de vulnerabilitate este mai mare pentru persoane ce se află la intersecția mai multor categorii defavorizate, și pentru tineri care se confruntă cu discriminarea în școli lucru care poate duce la abandonul

școlar. Pentru cei care dispun de mijloacele și resursele necesare, stigmatizarea poate deveni un factor care îi determină să părăsească mediul rural și să migreze spre urban sau în străinătate.

VIOLENȚĂ DOMESTICĂ ACCENTUATĂ ÎN RURAL

În mediul rural, se observă un grad accentuat al violenței domestice, îndreptată în special către femei și copii. În primele 11 luni ale anului 2022, Poliția Română a raportat intervenția în 81.397 cazuri de violență domestică, dintre care 53% s-au petrecut în mediul rural. În realitate, numărul de cazuri este mai ridicat de atât deoarece la nivel național nu există un mecanism prin care aceste date pot fi colectate complet și centralizat. Principalul motiv pentru care se întâmplă acest lucru este atât lipsa de interes la nivelul societății vizavi de subiect, cât și sub-raportarea incidentelor.

Cauzele sub-raportării sunt multiple, acestea provenind de la o lipsă de încredere în autorități, de la frică sau lipsă de cunoștințe. Victimele, în special în mediul rural, nu au adesea acces la informații despre violența domestică, despre formele de sprijin pe care le pot primi iar, uneori, ele sunt chiar în poziția în care nu conștientizează că sunt victime. Mai multe informații despre violența domestică în România se pot regăsi și în raportul „Violență Domestică” din anul I (2019-2020) al programului Civic Labs al Code for Romania.

VULNERABILITĂȚILE MULTIPLE CU CARE SE CONFRUNTĂ TINERII DIN RURAL AU REPERCUSIUNI ASUPRA SĂNĂTĂȚII MINTALE ȘI BUNĂSTĂRII EMOȚIONALE A ACESTORA

Vulnerabilitățile și dificultățile multiple cu care se confruntă tinerii din mediul rural pot avea repercusiuni asupra sănătății lor mintale și a bunăstării lor emoționale, crescând incidența tulburărilor de sănătate mintală. Spre exemplu, un raport UNICEF arată că în 2019, „peste 40% dintre cazurile noi diagnosticate cu tulburări din spectrul autist erau copii proveniți din mediul rural”. Sărăcia ridicată, infrastructura

insuficient dezvoltată, spațiile de socializare reduse și oportunitățile limitate cresc sentimentul de lipsă de control asupra vieții a tinerilor din mediul rural și scad starea emoțională pozitivă a acestora. Această situație este îngreunată de accesul limitat la specialiști de psihiatrie pediatrică și la cabinete medicale, scăzând șansa diagnosticării, respectiv a conștientizării tulburărilor cu pricina.

PROBLEME PRIVIND ACCESUL LA SERVICII

EDUCAȚIE

Pentru orice tânăr, o educație de calitate este necesară pentru a dobândi cunoștințe esențiale în viață, dar și pentru a avea acces la un număr mai mare de oportunități pentru a-ți asigura traiul în viitor. Cu toate acestea, în mediul rural, accesul la educație este adesea deficitar și mulți tineri aleg să nu îl parcurgă până la capăt, părăsindu-l după ciclul gimnazial sau cel liceal. Factorii ce determină această lipsă de acces au fost explorați la modul general și în raportul „Acces la Educație” al Code for Romania, lansat în cadrul programului Civic Labs (2021-2022), urmând ca în această secțiune să discutăm aspectele specifice ce influențează sistemul educațional din mediul rural.

LIPSA FINANȚĂRII SUFICIENTE PENTRU ȘCOLILE DIN MEDIUL RURAL

În mediul rural, finanțarea disponibilă pentru unitățile școlare este insuficientă, îngreunând buna desfășurare a procesului educațional. Școlile din mediul rural beneficiază de trei tipuri de finanțare:

(1) finanțarea de bază, calculată în funcție de numărul de elevi din școala respectivă, care provine de la guvern și acoperă salariile și bunurile și serviciile necesare pentru a asigura desfășurarea normală a procesului (spre exemplu, apă, rechizite),

(2) finanțarea complementară, care provine de la autoritățile local și acoperă, printre altele, transportul, burse, investiții majore în infrastructură, bunuri suplimentare (spre exemplu, alimente) și
 (3) finanțarea suplimentară, care reprezintă potențiale surse de venit propriu (donații, etc.), granturi și investiții adiționale fie la nivel local, fie la nivel central, în funcție de nevoie.

Practic, se observă, însă, o subfinanțare atât la nivel central, cât și la nivel local. Aceasta se datorează, în parte, bugetului insuficient alocat educației: în 2021, din statele UE, România are al doilea cel mai mic procentaj raportat la Produsul Intern Brut (PIB) acordat educației, conform Eurostat (3,2% din PIB comparat cu media UE de 4,8%). Lipsa este vizibilă și în finanțarea de la nivel local, un număr semnificativ de cereri de fonduri pentru cheltuieli în școli nefiind aprobate de consiliul local, fie datorită bugetului insuficient și a lipsei de resurse, fie datorită prioritizării altor sectoare în fața educației sau a lipsei de interes.

Pe lângă efecte asupra infrastructurii școlare, dificultățile întâmpinate când vine vorba de finanțare și calcularea finanțării centrale pe baza numărului de elevi poate conduce și la o scădere a calității învățământului oferit elevilor din mediul rural. Conform Legii Învățământului Preuniversitar, aprobată în 2023 ca parte a proiectului „România Educată”, pragul minim necesar pentru a constitui o clasă pentru învățământul primar și gimnazial este de 10 elevi, iar pentru cel liceal, de 15 elevi.

Astfel, pentru a asigura un buget mai ridicat și un număr de elevi constant, în unele școli și la unele materii, elevi pot fi trecuți clasa fără ca nivelul lor de competențe să fie unul care justifică această decizie (și uneori, chiar, fără a fi prezenți).

Pe termen lung, aceasta poate conduce la elevi care termină școala gimnazială sau liceul fără a fi însă pregătiți suficient pentru examenele de finalizare, reflectat și de rata mai redusă de promovare a Bacalaureatului (70,4% vs. 82,4%) și a Evaluării Naționale (60,44% vs. 86,01%) în rural față de în urban în 2023.

NUMĂRUL INSUFICIENT DE UNITĂȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT DIN MEDIUL RURAL

Numărul unităților de învățământ din mediul rural este deficitar, în special în ceea ce privește grădinițele sau liceele. Din 7015 unități de învățământ la nivel național în 2021, 3122 se aflau în mediul rural conform date INS, dintre care 2780 din 4002 școli primare și gimnaziale și 207 din 1459 licee. Numărul redus de licee din mediul rural limitează accesul elevilor care termină ciclul gimnazial la continuarea educației, de cele mai multe ori aceștia fiind nevoiți să facă naveta pentru a putea ajunge la liceu. Un raport World Vision din 2022 arată că 79% din liceeni din mediul rural fac naveta, care durează în medie aproximativ o oră. Mai mult decât atât, transportul între localități generează și costuri adiționale pentru familiile acestora, pentru unii fiind greu să și le permită.

Raportul World Vision menționat anterior indică și faptul că 18% din liceenii din mediul rural incluși în studiu nu-și puteau permite biletul pentru mijlocul de transport folosit. Lipsa unei rețele școlare adecvate, care să răspundă la nevoile tuturor elevilor în mod real duce de cele mai multe ori la scăderea performanței acestora și pot duce până la abandon școlar.

INFRASTRUCTURA ȘCOLILOR DIN RURAL ESTE DEFICITARĂ

Conform Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR), mai mult de 90% din școlile primare și gimnaziale din România au nevoie de reabilitare, iar dintre acestea, peste 70% se află în mediul rural. Date incluse în proiectul „România cu un singur chip”, desfășurat de Ambasada Sustenabilității în România împreună cu Lidl România, dezvăluie că în 2020, 38% din școlile rurale aveau „grupuri sanitare situate în curte, fără apă curentă și fără canalizare”.

Dezvoltare insuficientă a infrastructurii școlare este reflectată și de dotarea deficitară a școlilor din mediul rural cu echipamentele și sălile

necesare unei dezvoltări complete a elevului: laboratoare, biblioteci, săli de sport și echipamente IT. Date INS din 2021 confirmă această lipsă: numai 19,45% din laboratoarele școlare existente se află în mediul rural, 39% din sălile de gimnastică, 10,97% din atelierele școlare și 43,68% din terenurile de sport. Un comunicat World Vision din 2022 completează această imagine, dezvăluind că biblioteci școlare lipsesc în șase din zece școli în mediul rural. În plus, accesul la echipamente IT - calculatoare, tablete, telefoane - este mai limitat în mediul rural decât în mediul urban, o lipsă ce a fost scoasă în evidență în perioada pandemie COVID-19, făcând mai dificilă participarea la orele desfășurate online.

NUMĂRUL REDUS DE CADRE DIDACTICE DIN MEDIUL RURAL

Mediul rural se confruntă cu o deficiență generală a numărului de cadre didactice în școlile din sate, care este cu atât mai mult agravată de nivelul lor de calificare despre care am scris în problema anterioară. Date INS din 2021 arată că numai 31,87% din numărul total de cadre didactice din România se află în mediul rural, majoritatea alegând să rămână în mediul urban. Acest lucru se datorează, în principal, finanțării insuficiente a școlilor din mediul rural, lipsei de reabilitare, precum și dotările adiționale reduse. Acestea creează pentru profesori un mediu în care simt că nu își pot desfășura activitatea cum ar dori, contribuind la o motivație scăzută de a se reloca din urban în rural.

Lipsa motivației este accentuată și de costurile suplimentare de achiziționare a materialelor educaționale din venitul propriu sau de naveta până la școală, în contextul în care salariul primit de cadrele didactice din România este oricum unul redus. Pentru a adresa această lipsă, în 2014 a apărut ONG-ul Teach for Romania și are ca scop principal facilitarea accesului la educație pentru copiii din medii vulnerabile, printre care cel rural, prin pregătirea și susținerea timp de doi ani a unor persoane dispuse să devină învățători și profesori în aceste medii. Cu toate acestea, deși sprijinul oferit prin acest program este unul important - implicându-se în 275 școli conform raportului de activitate din 2021 - lipsa și nevoia de cadre didactice în rural este una prea

mare ca să fie acoperită de un singur program, fiind necesare acțiuni adiționale la nivel local și la nivel central.

NIVELUL REDUS DE PREGĂTIRE AL CADRELOR DIDACTICE DIN MEDIUL RURAL

Un număr semnificativ al cadrelor didactice din mediul rural au un nivel de pregătire insuficient pentru a răspunde nevoilor elevilor și pentru a îi motiva să învețe. Studii derulate de World Vision România semnalează disparități între mediul rural și mediul urban privind calificarea profesorilor din școli, evidențiind că adesea profesorii cu experiență și competențe mai ridicate (doctorat, grad didactic mai mare, etc.) aleg să predea în școli din urban, pe când în școlile rurale sunt profesori la începutul carierei și cu studii didactice uneori incomplete.

Această discrepanță este influențată de nivelul de trai mai scăzut în mediul rural față de în urban, semnalată și în secțiunile anterioare. Astfel apare lipsa de personal care forțează școlile să accepte profesori necalificați sau cu pregătire slabă. În plus, mulți profesori care predau în rural sunt nevoiți să facă naveta pentru a ajunge la școală, ceea ce consumă timp și conduce la un nivel mai scăzut de motivare, ceea ce la rândul său poate afecta calitatea procesului educațional.

Dificultățile care îngreunează asigurarea unei calificări uniforme și ridicate a cadrelor didactice au fost identificate și explicate în mai mult detaliu în raportul „Pregătirea Resurselor Umane în Educație” din anul 1 (2019-2020) al programului Civic Labs, desfășurat de Code for Romania.

Printre elementele identificate se numără deficiențe în programele inițiale de formare a profesorilor (scurte, cu un număr mai redus de componente didactice și practică limitată), fonduri insuficiente alocate acestor programe ceea ce obligă profesori fie să suporte ei costurile fie să renunțe la ele și o lipsă a unor standarde generale privind calitatea procesului educațional și de predare.

Acestea conduc la profesori tineri care nu dispun de toate competențele

de care ar avea nevoie pentru a asigura o experiență educațională completă și nici de resursele necesare pentru a îmbunătăți această predare. Combinat cu infrastructura școlară deficitară și cu nivelul mai redus de participare al tânărului din rural în activitățile educaționale, aceste goluri pot avea un efect semnificativ asupra dezvoltării elevului și încurajării implicării sale.

În contextul actual în care multe procese sunt digitalizate, competențele didactice insuficiente sunt accentuate și de competențe digitale mai reduse, un studiu World Vision de la începutul anului 2021 arătând că 80% din profesorii rurali consideră că este necesară o formare mai ridicată în ceea ce privește educația digitală.

LIPSA PROGRAMELOR DE SPRIJIN PENTRU COPIII CU NEVOI SPECIALE (CES)

Copiii cu cerințe educaționale speciale (CES) sunt copiii care necesită o adaptare a procesului de predare pentru că fie au o dizabilitate, fie un stil cognitiv sau de învățare diferit. Asigurarea unui proces educațional de calitate pentru aceștia este cu atât mai dificil în mediul rural față de cel urban. Sprijinirea copiilor cu CES este deficitară și conduce la apariția a două probleme:

(1) diagnosticarea necorespunzătoare sau absentă a acestora în cadrul Serviciului de Evaluare, Orientare Școlară și Profesională (S.E.O.S.P) la Centrele Județene de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE) și

(2) lipsa de pregătire a cadrelor didactice pentru a răspunde la nevoile speciale și pentru a-și adapta corespunzător modul de predare.

Cea din urmă se datorează unei lipse de cursuri de formare corespunzătoare, precum și numărului foarte redus de profesori de sprijin specializați în lucrul cu copiii cu CES (ce au ca rol ajutarea cadrelor didactice obișnuite și oferirea de îndrumare) în mediul rural. Informații adiționale se regăsesc în raportul „Pregătirea Resurselor Umane în Educație” din anul 1 (2019-2020) al programului Civic Labs, desfășurat

de Code for Romania. Lipsa unui proces educațional adaptat nevoilor copiilor cu CES din mediul rural scade șansele acestora de a dobândi cunoștințele necesare de-a lungul anilor școlari și îngreunează, în același timp, obținerea unei evaluări a nivelului de aptitudini real. Aceasta rezultă într-o motivare mai scăzută a elevului de a participa în procesul educațional, o promovare mai redusă a examenelor de finalizare a studiilor sau abandon școlar timpuriu.

LIPSA PERSONALULUI ȘI SERVICIILOR AUXILIARE DIN ȘCOLILE DIN MEDIUL RURAL

Pe lângă numărul mic al cadrelor didactice, școlile din mediul rural se confruntă și cu o lipsă a personalului didactic auxiliar, cuprinzând angajații care ar coordona dotările adiționale (bibliotecari, laboranți etc.), dar și pe cei care oferă servicii de consultare și de informare a elevilor (consilieri școlari, mediatori, asistenți sociali etc.). Pentru elevii din mediul rural, accesul la consiliere școlară este unul dificil, prezența unui consilier fiind excepția, nu regula, în școlile rurale.

Aceasta se datorează în principal numărului oricum redus al consilierilor școlari la nivel național, la momentul curent fiind 2370 de consilieri activi și 1200 posturi noi deschise din februarie 2023; aceasta ar însemna un consilier pe fiecare 770 elevi, un număr care depășește maximumul de 600 de elevi pe consilier stabilit de legea educației (Roman, Edupedu, 2023). Mai mult de atât, și din partea elevilor este un nivel redus de conștientizare a existenței acestor servicii și a rolului avut, ceea ce îngreunează accesarea serviciilor lor și acolo unde sunt.

O situație similară se observă și când vine vorba de cabinetele medicale școlare, date INS din 2021 arătând că din 2031 unități sanitare existente la nivel național, numai 22 se află în rural. Aceasta este accentuat de faptul că infrastructura generală sanitară în rural este în ansamblu una deficitară, un aspect ce va fi explorat în mai mult detaliu în secțiunea ce urmează. Împreună, acestea îngreunează protejarea sănătății fizice și psihice a copiilor din mediu rural, care, la rândul ei, poate fi un potențial motiv pentru absența la școală.

RATA CRESCUTĂ A ABANDONULUI ȘCOLAR ÎN MEDIUL RURAL

Problemele cu care se pot confrunta tinerii din mediul rural (sărăcia, exploatarea prin muncă, violența domestică, etc.) culminează într-o rată a abandonului școlar care este consistent mai mare și o rată de absolvire care este consistent mai mică decât în mediul urban. Raportul Ministerului Educației pe anul școlar 2021-2022 arată că rata de absolvire a ciclului gimnazial este de 53,8% în rural, comparativ cu 78,5% în urban. Rata crescută a abandonului școlar poate fi influențată de diverși factori, printre care o serie de nevoi în gospodărie care par mai prioritare sau suntacompaniate de presiunea externă din partea părinților.

În plus, dificultățile financiare ale familiei îl poate determina pe tânăr să părăsească școala pentru a începe din timp munca și a-și susține familia, în special în situații în care familia sa nu dispune de mijloacele necesare pentru a acoperi costul școlarizării, sau chiar cel de trai. Mai mult de atât, pentru tinerii care simt că nu pot ține pasul cu materia predată, infrastructura școlară insuficient dezvoltată și accesul limitat la consiliere în interiorul școlilor pot îngreuna depășirea acestui impas și crea un sentiment de futilitate. Toți acești factori conduc la o lipsă de motivație din partea tânărului și la un grad scăzut de atractivitate al procesului educațional. Pe termen lung, decizia de a-și întrerupe procesul educațional este una care afectează negativ oportunitățile disponibile pentru tânărul din rural, întrucât multe din locurile de muncă cu salarii mai ridicate necesită un anumit nivel de școlarizare.

SĂNĂTATE

O stare de sănătate bună este esențială pentru orice persoană pentru a-și trăi viața în mod normal. Astfel, accesul rapid la servicii de sănătate eficiente este necesar pentru a proteja această stare, dar și pentru a reacționa dacă se deteriorează. În mediul rural, însă, acest acces este adesea limitat, influențat de o infrastructură deficitară, dar și de un grad de informare insuficient. În secțiunea aceasta vom discuta elementele principale ce determină situația medicală a locuitorilor ruralului, aspecte ce pot fi regăsite și în raportul „Acces la Servicii de Sănătate” realizat de Code for Romania, în cadrul programului Civic Labs, între 2021-2022.

POPULAȚIA RURALĂ NU ESTE ASIGURATĂ MEDICAL

În anul 2020, 15% din populația României nu era asigurată medical (Casa Națională de Asigurări de Sănătate), dintre care mai mulți se regăseau în mediul rural față de în mediul urban. Aceasta este cauzat, în parte, de un număr mai mare de persoane care nu dispun de acte de identitate în mediul rural, necesare pentru a obține calitatea de asigurat al Casei Naționale de Asigurări de Sănătate. În același timp, și unele persoane cu acte de identificare nu au asigurare medicală, datorită unui număr de cauze, printre care o lipsă de cunoștințe a categoriilor de persoane ce beneficiază gratuit de asigurare la stat (spre exemplu, copiii, femeile însărcinate, persoane ce beneficiază de ajutor social, pensionarii etc.), dar și un număr mai mare de cetățeni care lucrează la negru sau pe cont propriu în mediul rural și deci nu beneficiază de asigurare automată ce vine cu un contract de muncă.

Deși până în 2022, persoanele care nu erau asigurate medical puteau beneficia doar de servicii medicale de urgență, o modificare pozitivă s-a produs pentru acestea prin Ordonanța nr. 37 din 31 august 2022 (OG 37/2022), conform căreia, din ianuarie 2023, și cei neasigurați se pot înscrie pe lista unui medic de familie și beneficia de servicii medicale primare.

NUMĂRUL REDUS DE MEDICI DE FAMILIE ÎN MEDIUL RURAL

Conform unui raport eliberat de Avocatul Poporului în 2021, 212 localități din mediul rural nu aveau deloc un medic de familie, iar în multe dintre cele care aveau, numărul era insuficient pentru a răspunde la nevoile existente. Aceasta se întâmplă în contextul în care la nivel național, un deficit al medicilor de familie este din ce în ce mai vizibil, datorat unei îmbătrâniri a medicilor existenți, dar și unei atractivități mai scăzute a acestei specializări pentru medicii tineri, mulți dintre care preferă să își înceapă cariera printr-o poziție în spital, unde salariul este mai mare. Astfel, Colegiul Medicilor din România a estimat în 2022 că ar mai fi necesară măcar între 1500 și 2000 de medici de familie pentru a acoperi relativ eficient nevoile din România.

În mediul rural, această nevoie este și mai accentuată, date INS din 2022 arătând că numărul mediu de locuitori care revine unui cabinet de medicină primară este de 1,4 ori mai mare în mediul rural față de în mediul urban, iar cel care revine unui medic de familie este de 1,9 ori mai mare. Aceleași date arată că 39,7% din numărul total al cabinetelor de medicină de familie și 32,8% din numărul total al medicilor de familie se află în mediul rural, deși aproape 50% din populația României este rurală. Discrepanța dintre numărul de medici de familie care profesază în mediul urban și rural este cauzată de o serie de factori care se leagă de problemele menționate anterior. Calitatea scăzută a vieții din mediul rural, dar și subfinanțarea conduc la lipsa accesului la utilități de bază care sunt esențiale pentru funcționarea unui cabinet medical - precum electricitatea, apa potabilă sau canalizarea.

Mai mult decât atât, motivația medicilor de familie de a profesa în mediul rural este una scăzută din cauza lipsei unor condiții decente de trai - mulți dintre acești ar fi nevoiți să se mute în localitatea respectivă sau să facă naveta zilnic, lucruri care de multe ori sunt îngreunate, spre exemplu, de lipsa unei infrastructuri de transport funcționale sau a oportunităților de petrecere a timpului liber. Lipsa medicilor de familie duce la consecințe pentru populația din mediul rural. Pe de-o parte

există un deficit în ceea ce privește serviciile de prevenție, iar pe de altă parte lipsa accesului la asistență medicală primară într-o fază incipientă a unui diagnostic, poate avea urmări grave asupra pacientului.

ACCESUL LIMITAT LA MEDICI SPECIALIZAȚI PENTRU PERSOANELE DIN MEDIUL RURAL

Accesul la servicii medicale de specialitate, realizat prin centre medicale, policlinici și alte unități similare, este aproape inexistent în mediul rural, numărul acestora fiind de 18 ori mai mic decât în mediul urban (728 în rural, 13012 în urban), conform datelor INS din 2022. În medie, pentru mediul rural acest lucru înseamnă mai puțin de un cabinet medical de specialitate la 10.000 de locuitori.

Infrastructura de utilități și infrastructura rutieră deficitară în mediul rural, precum și lipsa echipamentelor necesare, face înființarea unor astfel de cabinete în sat nesustenabilă, astfel majoritatea sătenilor fiind nevoiți să meargă în localități mai mari pentru a avea acces la serviciile specializate de care au nevoie. Astfel, pentru mulți dintre ei accesul la aceste servicii necesită costuri adiționale, de care nu toți dispun sau pe care nu doresc să le investească, ceea ce conduce la abandonarea consultațiilor. Situația este cu atât mai precară pentru locuitorii ruralului cu boli cronice pentru care tratamentul este de obicei unul scump. Aceștia necesită o monitorizare atentă și ședințe regulate, și deci drumuri dese către orașul sau comuna în care se află cel mai apropiat spital sau cabinet. Aceste aspecte pot fi regăsite în mai mare detaliu și în raportul „Sprijin pentru cei grav bolnavi” efectuat de Code for Romania în cadrul programului Civic Labs, între 2020-2021.

ACCESUL LIMITAT LA MEDICAMENTE ȘI FARMACII PENTRU PERSOANELE DIN MEDIUL RURAL

Și când au acces la consultații, locuitorii ruralului pot avea probleme adiționale când vine vorba de aplicarea tratamentelor prescrise și cumpărarea medicamentelor necesare. Date INS din 2022 arată că numai 38,97% din totalul farmaciilor și 14,8% din totalul farmaciștilor

din România se află în mediul rural, astfel mulți săteni fiind nevoiți fie să meargă la oraș sau în alt sat pentru a avea acces la medicamentele de care au nevoie, fie să renunțe la tratament în totalitate. Și în situația în care sătenii au o farmacie în sat, datorită cererii mari, posibilitatea ca aceasta să nu aibă medicamentele de care au nevoie este una ridicată, astfel necesitând din nou deplasarea către alte localități. Astfel de situații devin dificile cu atât mai mult pentru bolnavii cronici sau pentru cei care se află într-o situație de urgență.

LIPSA DE INFORMARE MEDICALĂ ÎN RÂNDUL POPULAȚIEI RURALE

Lipsa de informare din mediul rural duce de cele mai multe ori și la consecințe care țin de sănătatea cetățenilor. De multe ori, din lipsa personalului care ar putea conduce campanii de informare sau din lipsa finanțării acestor campanii, cetățenii din mediul rural au dificultăți în a căuta ajutor atunci când se confruntă cu o problemă de sănătate. Lipsa de informare este cauzată de mai mulți factori, printre care numărul limitat de persoane specializate care ar putea conduce o acțiune de informare și alfabetizare pe domeniul sănătății, lipsa unor surse de informare ușor de accesat, scrise într-un limbaj simplu, care să explice termenii esențiali ce trebuie cunoscuți dar și modurile prin care persoanele pot accesa sistemul medical.

Lipsa de cunoștințe și de surse oficiale este amplificată și de dificultăți în a determina care surse de informare sunt credibile și care nu, în special pentru persoanele care utilizează frecvent internetul sau paginile de social media, lucru care conduce de cele mai multe ori la urmarea unor sfaturi sau tratamente care sunt incorecte și potențial dăunătoare. Cunoștințele limitate pot cauza normalizarea unor stări grave de sănătate, situație în care oamenii se obișnuiesc cu cu simptomele pe care le au, iar fără sursele de informare necesare pentru a le semnaliza sau lipsa de resurse pentru a căuta ajutor, situația poate escala într-una gravă pentru sănătatea pacientului.

La polul opus, dar la fel de problematic, lipsa de înțelegere a rolului anumitor medicamente poate produce și o tendință de a exagera

anumite simptome observate ca fiind anormale, ceea ce poate conduce la apelarea la servicii de urgență când nu este nevoie (încărcând un sistem deja suprasolicitat) sau la luarea unor medicamente mai puternice decât ar fi necesare. Spre exemplu, un interviu cu studenți la medicină voluntari a dezvăluit situația unor copii dintr-un sat cărora părinții le-au dat antibiotice pentru niște mușcăături care proveneau de la căpușe, dar pe care părinții le-au confundat cu varicelă sau pojar.

NUMĂRUL RIDICAT AL MAMELOR ADOLESCENTE ÎN MEDIUL RURAL

Numărul ridicat al mamelor adolescente este o problemă cu care România se confruntă la nivel național. Informații oferite de Salvați Copiii din 2022 arată că aproape 10% din nașteri aparțin unor tinere de sub 18 ani. Aceasta plasează România pe primul loc când vine vorba de mame adolescente sub 15 ani, iar pe al doilea loc când vine vorba de mame sub 19 ani din Uniunea Europeană. Deși nu există date exacte despre distribuția sarcinilor în adolescență în funcție de mediul de rezidență, studii și rapoarte au confirmat preponderența lor în mediul rural față de mediul urban. Accesul limitat la servicii medicale face ca unele dintre aceste mame tinere să fie „invizibile” pentru statisticile naționale. Salvați Copiii confirmă că 2 din 5 mame adolescente din zonele cele mai defavorizate ale mediului rural nu au analizele medicale necesare efectuate.

Numărul ridicat de mame adolescente în mediul rural este influențat de o serie de factori, printre care accesul limitat la cursuri de educație sexuală, lipsa de cunoștințe sau de acces la metode contraceptive, numărul redus de medici de familie și asistență medicală primară și lipsa de alfabetizare în ceea ce privește veridicitatea surselor de informare. Cauzele problemei sunt amplificate de un nivel ridicat de stigmatizare cu care se confruntă subiectul sarcinilor în adolescență în mediul rural. Stigmatizarea sarcinii duce de cele mai multe ori la ascunderea ei de către tânăra mamă din cauza fricii prejudecăților celor din jur. La rândul său, acest lucru poate întârzia accesul la serviciile medicale necesare, îngreunat și de barierele geografie și financiare. Situația mamelor

adolescente este adresată în mai mare detaliu și în raportul „Sănătatea Mamei și a Copilului” efectuat de Code for România în anul 1 al programului Civic Labs, între 2019-2020.

LIPSA ASISTENȚILOR COMUNITARI ȘI A MEDIATORILOR

Programul de asistență comunitară are ca scop suplinirea golurilor create de accesul limitat la servicii medicale pentru persoanele ce aparțin unor grupuri sau regiuni defavorizate, prin oferirea de informații și consultații efectuate fie de asistenți medicali comunitari, fie de mediatori sanitari. Astfel, nevoia acestor servicii este cu atât mai mare în mediul rural, unde numărul de medici de familie este redus, iar cunoștințele medicale sunt limitate. Un studiu UNICEF din 2021 arată că 80% din asistenții comunitari existenți își desfășoară activitatea în rural.

Cu toate acestea, numărul asistenților medicali comunitari este insuficient pentru a acoperi toate nevoile existente, datele oferite de Ministerul Sănătății arată că în 2021, România dispunea de 1858 asistenți comunitari și 467 mediatori sanitari, în medie însemnând sub un asistent la 1000 de locuitori. Lipsurile sunt evidențiate și de distribuția neuniformă pe județe a acestora, același studiu UNICEF arătând că jumătate din numărul de asistenți comunitari care există, sunt distribuiți în numai un sfert din județe. Astfel, numai cinci județe dispun de peste 20 de asistenți comunitari la 100.000 de locuitori (maximul fiind 42,2 în Gorj), 17 județe au între 10-20 asistenți la sută de mii de locuitori, șapte județe au între 5-10 și 13 județe au sub cinci (minimul fiind 0,2 în Brașov).

Mai mult de atât, aceasta distribuție neuniformă nu reflectă neapărat județele cu comunitățile rurale cele mai izolate, întrucât din primele nouă județe cu rata de marginalizare rurală cea mai mare, conform Atlasului Zonelor Rurale Marginalizate și al Dezvoltării Umane Locale, numai patru (Vaslui, Mehedinți, Botoșani, Sibiu) au peste 10 asistenți la 100.000 locuitori. Astfel, deși importanța acestor servicii este recunoscută, dezvoltarea lor este încă insuficientă, lucru semnalat și de Planul de Redresare și Reziliență (PNRR) 2022.

ASISTENȚĂ SOCIALĂ

Pentru persoanele aflate în situații precare, accesul la și discuția cu un asistent social este importantă pentru înțelege care sunt oportunitățile de care dispun și pentru a obține consultarea și ajutorul necesar. În mediul rural, însă, sistemul de asistență socială este unul insuficient dezvoltat, accentuat și de o lipsă de înțelegere a scopului acestei profesii printre locuitorii ruralului, ce limitează utilizarea serviciilor și atunci când există. În secțiunea aceasta, vom discuta în mai mare detaliu starea serviciilor sociale în mediul rural, și resursele dedicate acestora.

DEZVOLTAREA PRECARĂ A ACCESULUI LA SERVICII SOCIALE EFICIENTE ÎN MEDIUL RURAL

Serviciul românesc de asistență socială, aflat sub coordonarea Ministerului Muncii și Solidarității Sociale, este unul deficitar și insuficient dezvoltat, aceasta manifestându-se mai ales în mediul rural. Deși pe hârtie, legea 292/2011 face obligatorie dezvoltarea unor servicii publice de asistență socială în fiecare unitate administrativă din România, în practică acest lucru nu se realizează. Date prezentate de Colegiul Național al Asistenților Sociali din România (CNASR) cu sprijinul UNICEF arată că în 2021, servicii sociale licențiate lipseau în 72,2% din unitățile administrativ-teritoriale (UAT) ale țării, cu precădere cele din mediul rural. Statistici publicate de Ministerul Muncii în același an confirmă acest lucru, raportând că din serviciile sociale oferite, numai 7% se regăsesc în mediul rural.

Deși pentru o dezvoltare optimă, este sugerată prezența unui asistent social la 3000 de locuitori, în prezent, în mai mult de 50% din localități această rată optimă nu este respectată, printre ele 70% fiind comunități rurale (CNASR, 2023). Discrepanța în număr dintre rural și urban se datorează unui număr de cauze, printre care salariile mai mici, infrastructura insuficient dezvoltată ce îngreunează desfășurarea activității, dar și resursele limitate. Mai mult de atât, un număr mare al asistenților sociali care activează în mediul rural nu sunt acreditați sau nu dispun de studii în domeniu, lipsindu-le calificările și specializarea

necesară. Aceasta este vizibil în special în ceea ce privește serviciile necesare pentru categoriile cele mai vulnerabile, printre care copiii, persoanele în vârstă și persoanele cu dizabilități.

Situația este îngreunată și de o lipsă de înțelegere în rural a rolului și competențelor unui asistent social atât la nivel public (care îl văd ca fiind necesar numai pentru minorități și grupurile cele mai sărace), cât și la nivelul administrațiilor locale (care nu au specializare în domeniul serviciilor sociale). Lipsa înțelegerii importanței asistentului social poate conduce mai departe la diminuarea importanței serviciilor sociale, dar și la lipsa prioritizării pentru îmbunătățirea lor.

RESURSE LIMITATE PENTRU ASISTENȚI SOCIALI

Și pentru asistenții sociali care există în mediul rural, situația este una adeseori dificilă, întrucât nu dispun de resursele necesare pentru a-și desfășura în mod corespunzător activitatea. Lipsa unei infrastructuri funcționale de transport în mediul rural are un impact negativ și asupra activităților asistenților sociali. De pildă, aceștia reușesc cu greu să ajungă în localitățile unde sunt alocați. Pe lângă aceasta, în unele localități este dificil de asigurat un sediu sau o sală de discuții în care asistenții sociali să poată consulta beneficiarii pentru a le afla nevoile, o consultare ce uneori nu poate fi desfășurată în casa săteanului datorită naturii delicate a unora dintre subiectele discutate. În plus, subfinanțarea serviciilor de asistență socială are un impact negativ asupra oferirii acestor servicii, dar și asupra accesului populației la acestea. Acest lucru îl poate determina pe asistentul social să folosească propriile venituri pentru a asigura resursele necesare, ceea ce adaugă o presiune suplimentară asupra lui.

Pe lângă provocări cauzate de resurse logistice, dificultăți pot apărea și în obținerea datelor și informațiilor necesare pentru a înțelege situația și nevoile persoanelor sau grupurilor ce urmează să primească sprijin. Aceasta se datorează, în parte, faptului că unii locuitori ai ruralului, în special cei din categoriile cele mai defavorizate, nu dispun de acte de identitate. În același timp, și când informațiile sunt disponibile, în multe situații ele sunt împărțite între diverse instituții sau nu se regăsesc în

dosarele dedicate persoanelor respective, întrucât lipsește un sistem centralizat și uniform de organizare a lor. În astfel de situații, asistenții sociali pierd mai mult timp pentru a obține informațiile necesare, ceea ce le îngreunează munca și scade ritmul la care sunt adresate nevoile existente.

Aceasta este accentuat de faptul că numărul de cazuri este uneori mult mai mare decât numărul de asistenți sociali disponibili într-o zonă, conducând la aceștia fiind supraîncărcați și la timpul disponibil pentru fiecare caz fiind unul redus. Problemele logistice împreună cu acest timp redus pot conduce, la rândul lor, la o diminuare a calității activităților și serviciilor oferite.

PROBLEME DE AGRICULTURĂ

Fiind principalul element asociat în mod convențional cu mediul rural, agricultura reprezintă activitatea economică dominantă în rural, dar și o sursă de hrană esențială pentru mulți săteni. Marea majoritate a locuitorilor ruralului implicați în agricultură sunt fermieri mici și mijlocii, pentru care aceasta reprezintă sursa principală de venit. Mulți dintre ei practică agricultura de subzistență, însă, în prezent, se confruntă cu o serie de dificultăți provocate de resurse insuficiente și competiția pentru acces la piață cu fermele mari și companiile internaționale, care sunt axate pe monoculturi. În secțiunea aceasta vom discuta câteva din provocările principale ale micilor producători agricoli din România.

LIPSA UNUI CADASTRU COMPLET ȘI ACTUALIZAT ÎNGREUNEAZĂ DEZVOLTAREA RURALĂ ȘI ACTIVITATEA MICILOR FERMIERI

Cadastrul reprezintă un sistem oficial de înregistrare și evidență a imobilelor, fie că sunt terenuri cu sau fără construcții. Acesta cuprinde informații esențiale legate de proprietari, limite, suprafețe, construcții și alte detalii relevante pentru fiecare parcelă de teren sau proprietate imobiliară, inclusiv o reprezentare geospațială a acestora. Adițional

cadastrului, există și cartea funciară, care reprezintă registrul oficial complementar unde sunt consemnate drepturile reale asupra proprietăților imobiliare, prin procesul legal de intabulare.

La aderarea la Uniunea Europeană în 2007, România avea statutul de singura țară fără cadastru general din spațiul comunitar. În prezent, după 8 ani de la începerea Programului Național de Cadastru și Carte Funciară (PNCCF) în 2015, țintele propuse privind situația cadastrării sunt departe de a fi îndeplinite. Programul prevedea ca până în anul 2023, imobilele din toată țara să fie înregistrate gratuit în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte funciară, prin realizarea gratuită a planurilor cadastrale ale tuturor imobilelor, deschiderea cărților funciare, precum și acordarea certificatelor de moștenitor pentru succesiunile nedezbătute.

În realitate, conform datelor furnizate de Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară (ANCPI), până la data de 31.07.2023 au fost finalizate lucrările de cadastru doar pentru 197 Unități Administrativ Teritoriale (UAT-uri) (din care 178 UAT-uri integral și 19 UAT-uri parțial), din totalul de 3.181 UAT-uri din România. La aceeași dată, erau în derulare lucrări pentru 2.395 UAT-uri.

Implementarea deficitară a Programului Național de Cadastru este rezultatul unui lanț complex de circumstanțe. Inițial, PNCCF a fost lansat pe baza proiectului anterior de cadastrare CAESAR – Completarea Sprijinului UE pentru Restructurarea Agriculturii, al cărui obiectiv era cadastrarea completă pentru 44 de localități, dar și acesta a fost un eșec, deoarece rezultatul final a fost de 7 localități cadastrate. Abordarea ulterioară a ANCPI de a cere firmelor de cadastru implicate în proiectul precedent să organizeze licitații pentru suprafețe mari care să fie cadastrate a dus la dificultăți de a face față proiectelor ample, deoarece firmele nu reușeau să asocieze câte 5-6 comune pentru lucrările de cadastrare.

Încercarea ANCPI de a transfera responsabilitatea scrierii proiectelor și organizării licitațiilor către primari a generat confuzie și incoerență în proces. Problemele de coordonare dintre ANCPI, primari și alte autorități

au dus la alte întârzieri, iar lipsa pregătirii experților în cadastru a condus la realizarea de cărți funciare greșite. În 2020, ANCPI s-a întors la procedura organizării de licitații mari, de peste 30 de milioane de lei, pentru a se cadastra sute de localități într-un ritm mai alert, însă Pandemia COVID-19 a afectat ritmul lucrărilor și a crescut riscul ca firmele să nu își primească plățile pentru măsurători. În plus, primarii s-au plâns de modul de organizare, iar în multe comune, evidențele incomplete privind proprietarii imobilelor și lipsa personalului de specialitate din primării au îngreunat procesul.

Aceste provocări au dus la întârzieri semnificative, erori și nerealizarea completă a obiectivelor PNCCF și au generat mai multe probleme cu care locuitorii din rural și micii fermieri sunt nevoiți să se confrunte. Situațiile în care companiile de cadastrare venite din alte regiuni au ignorat realitățile locale ale satelor, desenând suprafețe drepte și ignorând configurațiile reale ale terenurilor, au dus la confuzie și neînțelegeri între proprietari. Aceștia și-au dat seama că porțiuni din terenurile lor au fost înregistrate ca aparținând vecinilor sau că ei înșiși dețin terenul altora.

Cu toate acestea, ajustările ulterioare necesare pentru corectarea acestor erori implică costuri semnificative, timp și formalități legale, ceea ce a creat o povară financiară și logistică pentru oameni. Pentru a evita astfel de situații, mulți proprietari aleg să-și realizeze cadastrările pe cheltuiala proprie, date ANCPI confirmând acest lucru, trei sferturi dintre cadastrări fiind realizate la cererea solicitanților. Lipsa cadastrului național are implicații majore și asupra fermierilor mici, deoarece lipsa de documente valide îi poate priva de subvenții și finanțări, cum ar fi plățile directe sau accesul la fondurile europene.

ADMINISTRAREA PRECARĂ A DREPTULUI FUNCJAR ÎN ROMÂNIA

Dreptul funciar este ansamblul regulilor legale care stabilesc proprietatea, utilizarea și alte aspecte legate de terenuri. Problema administrării precare a dreptului funciar în România, cu accent pe

accesul la pământ, este rezultatul unei serii de factori interconectați, evidențiați și de interviurile cu experții. Acești factori includ, în primul rând, dificultățile generate de procesul de reîmproprietărire după era comunistă, care a fost afectat de corupție și gestionare inadecvată. Rezultatul a fost o distribuție inechitabilă a terenurilor, în care conexiunile politice și influențele au jucat un rol preponderent în detrimentul fermierilor obișnuiți.

Deși au primit titluri de proprietate, acești fermieri au fost deseori limitați în utilizarea și exploatarea efectivă a terenurilor din cauza concentrării masive a proprietăților în mâinile unor mari investitori sau companii internaționale.

În al doilea rând, problema cadastrării generale a terenurilor agricole, descrisă în problema anterioară, a amplificat dificultățile în gestionarea corectă a drepturilor de proprietate. Acest lucru a creat oportunități pentru fraude, utilizarea necorespunzătoare a terenurilor și a dus la incertitudine în ceea ce privește accesul și utilizarea legală a pământului. Mulți proprietari nu sunt conștienți de faptul că dețin terenuri sau nu au mijloacele necesare pentru a le revendica și exploata în mod eficient.

Aceste probleme sunt accentuate de fenomenul succesiunii. Din cauza vârstei înaintate a multor proprietari de terenuri reîmproprietăriți, moartea sau retragerea lor din activitățile agricole au dus la transferuri de proprietate către urmași, care adesea nu sunt interesați sau capabili să continue activitatea agricolă.

Drepturile lor asupra terenurilor sunt adesea neclare sau contestate, permițând investitorilor sau companiilor să ocupe sau să închirieze terenurile cu relativă ușurință. Astfel, lipsa unei strategii coerente pentru gestionarea terenurilor agricole nerevendicate, a permis ca multe dintre acestea să fie concesionate către entități străine sau mari companii.

În ansamblu, aceste cauze complexe - reîmproprietările cu probleme, cadastrarea nefinalizată și lipsa unei abordări clare a succesiunii - au generat efecte negative asupra accesului la pământ și au contribuit la dezvoltarea unei piețe funciare inechitabile, la incertitudinea drepturilor

de proprietate și la pierderea oportunităților pentru agricultorii locali.

INSUFICIENT SPRIJIN PENTRU SOLUȚII SUSTENABILE DIN PARTEA STATULUI

Soluțiile sustenabile în agricultură includ diverse practici precum fermele de familie, food hub-urile și agroecologia, care au ca obiectiv atât protejarea mediului înconjurător, cât și îmbunătățirea modului de viață al comunităților rurale prin agricultura tradițională. Fermele de familie sunt unități agricole mici, în care se promovează diversitatea culturilor și a activităților, contribuind la menținerea biodiversității și la crearea unor lanțuri scurte de aprovizionare alimentară.

Food hub-urile, centre de distribuție locală, facilitează accesul la produse agricole locale și promovează sustenabilitatea prin reducerea transportului de lungă distanță. Agroecologia, promovează o abordare holistică care integrează practicile agricole cu principiile ecologice. Ea se concentrează pe utilizarea semințelor diverse, pe policulturi și evitarea chimizării în favoarea metodelor naturale de control al dăunătorilor și bolilor.

Deși soluțiile s-au dovedit a fi eficiente în alte țări, subfinanțarea domeniului a întârziat tranziția către un model de agricultură mai prietenos cu mediul și mai echitabil pentru fermierii mici. România se confruntă cu o scădere alarmantă a numărului de exploatații agricole mici și a suprafețelor ocupate de grădini familiale.

Statisticile din Recensământul General Agricol din 2020, publicate de Institutul Național de Statistică în martie 2022, subliniază o tendință de scădere semnificativă între 2010 și 2020, atunci când numărul de exploatații agricole cu suprafața de sub 1 hectar a scăzut cu 488.000, reprezentând o diminuare semnificativă de la puțin peste 2 milioane, la doar 1 milion și jumătate. De asemenea, și grădinile familiale au cunoscut un declin considerabil, cu 58.000 de hectare dispărute sau transformate, adică aproximativ o treime din suprafața totală.

Gospodăriile țărănești întâmpină dificultăți și atunci când vine vorba de finanțare. Pentru acestea, mecanismele actuale nu sunt de cele mai multe ori potrivite din cauza limitelor pe care le impun. Spre exemplu, precum este sugerat și în Planul Național Strategic (Strategia Agricolă La Nivelul României pentru perioada 2023-2027), pentru subvențiile din agricultură, limita minimă a suprafeței este de 1 hectar, limită pe care gospodăriile nu o ating și astfel ajung să fie excluse de la a accesa acest tip de finanțare.

O altă provocare în calea soluțiilor sustenabile este folosirea pesticidelor toxice de către fermele mari, deși aceste substanțe sunt interzise în UE. România a emis derogări care permit folosirea pesticidelor interzise, subminând astfel eforturile de a proteja mediul înconjurător și sănătatea publică. Această abordare este întărită de lobby-ul intensiv al unor organizații agricole mari care promovează continuarea folosirii pesticidelor toxice în ciuda reglementărilor europene.

Conform unei investigații realizate de Libertatea în anul 2023, utilizarea excesivă a pesticidelor și erbicidelor de către fermele mari, așa cum rezultă din relatările fermierilor mici afectați, exercită un impact negativ semnificativ asupra fermelor ecologice și a mediului înconjurător. Substanțele chimice se pot răspândi în aer și pe terenurile vecine, contaminând solul și afectând negativ culturile ecologice, care sunt mai sensibile la aceste substanțe.

Acest lucru poate duce la pierderi ale producției, la degradarea calității solului și a calității apei, și la afectarea biodiversității locale, cu consecințe grave asupra agriculturii ecologice.

Când vine vorba de obiectivele Pactului Verde European, deși Uniunea Europeană își propune ca până în 2030 un sfert din terenul agricol să fie dedicat fermelor ecologice, România se află în urma acestui obiectiv, având ferme ecologice pe mai puțin de 4% din suprafața agricolă. Această discrepanță reflectă încă o dată lipsa de sprijin și de orientare către practici sustenabile în agricultura românească.

FERMIERII MICI ȘI MIJLOCII SUNT DEZAVANTAJAȚI CÂND VINE VORBA DE ACCESAREA SCHEMELOR DE PLĂȚI DIRECTE

Plățile directe sunt mecanisme de sprijin financiar acordate producătorilor agricoli în cadrul Politicii Agricole Comune a Uniunii Europene (PAC), fiind finanțate de Fondul European pentru Garantare în Agricultură (FEAGA) și gestionate în țara noastră de Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA). Aceste plăți au scopul de a asigura un nivel minim de venit pentru agricultorii care desfășoară activități în sectorul agricol, contribuind astfel la menținerea stabilității și sustenabilității acestui sector.

Deși plățile directe, cum ar fi Schema de Plată Unică pe Suprafață (SAPS), Plata pentru Înverzire sau Plata pentru Tinerii Fermieri, ar trebui să sprijine întregul spectru de fermieri, un raport din 2020 al Comisiei Europene subliniază că doar aproximativ 25% dintre fermele din România beneficiază de aceste subvenții.

În 2019, cu toate că aceste plăți ar trebui să fie distribuite echitabil, 60% din fonduri au ajuns la cei mai mari fermieri, reprezentând doar 4% din numărul total de agricultori din țară. Aceasta a perpetuat inegalitățile din sistem, avantajând fermierii cu suprafețe mari de teren și capacitate financiară, în timp ce cei mici și mijlocii au fost marginalizați. De asemenea, absența plafonării acestor plăți a permis fermierilor mari să acumuleze sume considerabile de bani, creând un dezechilibru economic în cadrul comunităților agricole.

În plus, birocrația complexă și condițiile de eligibilitate au impus și ele obstacole micilor fermieri, cei care dețin terenuri agricole cu suprafața de sub 1 hectar și parcele agricole sub 0,3 hectare nu sunt eligibili în a primi subvenție pentru agricultură. Contradictoriu, în timp ce fermierii mici se confruntă cu dificultăți în accesarea acestor plăți, organizațiile de lobby locale și internaționale ale fermierilor mari s-au opus de-a lungul timpului plafonării plăților directe, care ar fi avantajat și fermierii mici.

DIFICULTATEA DE A OBȚINE ÎMPRUMUTURI PENTRU FERMELE MICI ȘI MIJLOCII

Fermierii mici și mijlocii care doresc să obțină împrumuturi de la bănci întâmpină dificultăți, șansa de a fi respinși fiind una mare. Deși împrumuturile ar putea fi utilizate de fermieri pentru a investi în terenurile lor și a cumpăra echipamentele și resursele necesare (semințe, fertilizator etc.), băncile adesea refuză să le ofere deoarece consideră că riscul de investiție este prea mare. Pe de o parte, această ezitare este influențată și de înțelegerea limitată a băncilor când vine vorba de procesul agricol, întrucât acestea sunt, de obicei, localizate în zone predominant urbane și nu dispun de cunoștințe de primă mână despre modul în care acesta se desfășoară. În plus, datorită cantităților limitate produse de fermele mici și mijlocii, băncile nu consideră că riscul ce vine cu investiții agricole este compensat suficient de potențialul profit. Astfel dobânda cerută pentru împrumuturi în agricultura este una ridicată, greu de acceptat pentru fermele mici.

În plus, față de riscurile văzute de bănci, lipsa de cunoștințe financiare a multor fermieri mici influențează, de asemenea, răspunsul băncilor. Cunoștințele financiare limitate se pot reflecta în planuri de afaceri incomplete, cu lipsuri în evidențele financiare ale activităților performate. Mai mult de atât, chiar și când au nevoie, mulți fermieri nu aplică la împrumuturi din frica de a fi respinși sau din sentimentul că procesul de aplicare este prea complicat și nu merită timpul dedicat. Aceste dificultăți și reticențe afectează în special fermierii mai tineri, care sunt la început de drum, ale căror cunoștințe sunt și mai slabe, și ale căror afaceri sunt văzute ca fiind și mai riscante.

MONOPOLIZAREA PRODUCȚIEI DE CĂTRE COMPANII INTERNAȚIONALE

Devine din ce în ce mai dificil pentru producătorii mici și mijlocii agricoli, predominant în mediul rural, să țină pasul cu piața agricolă, acaparată tot mai mult de companii mari, multe dintre ele internaționale. Date

Eurostat din 2016 arată că deși fermele mici (0-4,9 hectare) reprezintă 91,8% din fermele din România, ele dețin numai 28,7% din terenurile agricole din țară. În același timp, fermele comerciale mari care reprezintă doar 0,4% din fermele din România, dețin 47,8% din terenurile agricole. Mai mult de atât, dintre deținătorii acestor ferme comerciale, cu terenuri ce ajung și până la 57,000 hectare, un număr mare provin din străinătate, printre care din Liban, Olanda, Italia etc..

Terenurile românești sunt atrăgătoare pentru investitorii străini atât datorită calității ridicate a solului, cât și datorită prețurilor mici cu care acestea pot fi cumpărate, comparativ cu alte țări europene. Date Eurostat din 2021 arată că prețul mediu pe hectar la nivel național este de 7601 Euro, aflându-se pe locul 13 din cele 21 de țări ale Uniunii Europene pentru care existau aceste date, și cu o valoare de aproape 10 ori mai mică decât prețul mediu maxim înregistrat în UE (77583 Euro în Olanda). Cu toate acestea, deși comparativ cu alte țări, prețul în România este văzut ca fiind mic de marile companii internaționale, la nivel național acesta este în creștere și continuă să fie mare pentru populațiile rurale. Lucru care adâncește dezechilibrul deja existent și îngreunează accesul pe piață al tinerilor care doresc să se implice în agricultură.

Prețurile ridicate ale terenurilor, dificultățile în a accesa surse de finanțare și costurile considerabile ale echipamentelor necesare activităților agricole creează un context în care este dificil pentru micii fermieri să țină pasul cu marile companii. Aceste dificultăți îi împing pe mulți să își vândă terenurile, în schimbul fie a unor sume, fie a unei poziții de angajat pe fostele terenuri, de obicei pe salariu minim.

Pentru cei care continuă să își desfășoare activitatea în mod independent, desfacerea produselor continuă să fie un obstacol (aspect ce va fi detaliat în problema ulterioară), alături de competiția cu produse importate la prețuri mai ieftine decât cele pe care le pot oferi fermierii, pentru a-și acoperi cheltuielile și a face măcar un profit minim. Aceste lucruri sunt îngreunate și de o anumită reticență a micilor fermieri de a colabora uni cu alții și de a crea cooperative, în parte datorită traumei moștenite provocată de colectivizarea forțată din perioada comunistă, și

În parte datorită temerii că aceste cooperative vor fi acaparate de marile corporații internaționale.

Un studiu KeysFin din 2022 arată că aproximativ 56% din piața alimentară din România a fost acoperită de marile rețele de magazine, mult din ele de origine străină. Acestea oferă de obicei, mai puține produse locale decât importate. Conform unui secretar de stat din Ministerul Agriculturii, în 2022, aproximativ 70% din produsele alimentare consumate de români erau importate. Deși România este una dintre țările UE cu cel mai mare potențial agricol, acest dezechilibru se datorează faptului că deseori este exportată materia primă neprocesată (grâu, floare soarelui etc.) către producătorii străini la prețuri mai mici, urmând ca ulterior să fie importate produsele finite la un preț mai ridicat.

DISTRIBUȚIA PRODUSELOR AGROALIMENTARE ESTE DIFICILĂ PENTRU MICII PRODUCĂTORI

În mediul rural, pentru micii producători agricoli din România, o problemă semnificativă o reprezintă dificultatea de a găsi o piață de desfacere pentru produsele lor. Aceasta se datorează unui număr de factori, printre care dificultatea de a concura cu marile companii internaționale (descrisă în secțiunea anterioară), legislația câteodată neînțeleasă, cunoștințele antreprenoriale uneori insuficiente și infrastructura slabă.

Pentru a-și putea vinde produsele, micii producători agricoli sunt obligați să obțină un atestat de producător, precum și un carnet de comercializare. Ambele necesită o cerere la primărie, însoțită de documente și informații care atestă calitatea de producător a persoanei respective, urmată de o serie de verificări oficiale pentru a valida datele depuse. Deși acestea sunt suficiente pentru ca micii producători să vândă în piețe sau târguri, pentru a vinde în magazine, supermarketuri sau prin intermediari, este necesară înființarea unei firme. Aceasta se efectuează prin alegerea unei forme (SRL - societate cu răspundere limitată, sau PFA - persoană fizică autorizată), precum

și a codurilor CAEN (Clasificarea Activităților din Economia Națională) corespunzătoare, care se depun într-un dosar la Oficiul Național al Registrului Comerțului. Pentru micii producători care vând produse deja procesate, în locul produsului brut, autorizații suplimentare (de exemplu, sanitare) sunt necesare în funcție de caz. Astfel, procesul ce trebuie urmat pentru a legaliza comercializarea produselor este unul complex, iar pentru unii mici producători îndeplinirea acestor cerințe legale și întocmirea documentelor necesare poate fi dificil, în special în lipsa unor cunoștințe antreprenoriale corespunzătoare.

Aceste goluri în cunoștințele antreprenoriale ale micilor producători îngreunează desfacerea produselor și când vine vorba de alegerea canalelor prin care să-și vândă produsele. Un număr mare de mici producători agricoli apelează la intermediari pentru colectarea și distribuirea produselor avute, care deseori cumpără produsul la un preț mult mai mic decât cel convenit, urmând ca ulterior să îl vândă la un preț mai mare pentru a obține venit propriu. Alegerea este influențată și de dificultățile provocate de infrastructura insuficient dezvoltată, printre care drumurile slabe ce îngreunează transportul mărfurilor, dar și capacitate de depozitare redusă.

Mai mult de atât, cantitățile produse de micii fermieri sunt mici, fiind adesea greu pentru un singur producător să ajungă la volumul necesar pentru a acoperi comenzi mai voluminoase (cum sunt cele ale magazinelor sau restaurantelor). Dintre cei care nu optează pentru intermediari, mulți aleg să vândă în piață sau la standuri proprii. Aceasta, însă, adaugă costuri adiționale de transport și desfacere, care cresc prețul pe care îl oferă, și îngreunează competiția cu produsele importate din supermarketuri la prețuri mai mici.

Deși există opțiuni alternative pentru micii producători care i-ar putea ajuta să depășească dificultățile menționate mai sus, precum crearea de cooperative și utilizarea resurselor online, mulți dintre aceștia sunt reticenți atunci când vine vorba de a le folosi. Motivele principale pentru care aceste soluții nu sunt adoptate sunt în mare parte cauzate de lipsa de cunoștințe antreprenoriale sau lipsa unei pregătiri pentru a conduce o afacere.

SISTEMUL DE IRIGAȚII ESTE INSUFICIENT DEZVOLTAT

Producția micilor fermieri este influențată și de o infrastructură agricolă deficitară, cu precădere rețeaua de irigații disponibile. În condițiile în care temperaturile sunt din ce în ce mai mari, menținerea recoltei este dificilă fără o sursă constantă și sigură de apă.

Cu toate acestea, sistemul de irigație din România este unul insuficient și ineficient, multe canale de irigații construite în perioada comunistă au fost fie distruse, fie lăsate în paragină. Conform datelor oferite de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale în 2016, din canalele de irigații existente, 75% nu erau în funcțiune în acel an și numai 11% din terenurile agricole existente erau irigate într-un mod constant și relativ eficient.

În același an a fost adoptat Programul Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România care își propunea reabilitarea a 2 milioane de hectare, programul conținând 86 de obiective privind amenajări de irigații (stații de pompare, conducte etc.) de realizat până în anul 2020.

Cu toate acestea, conform datelor oferite de Agenția Națională pentru Îmbunătățiri Funciare (ANIF), până în septembrie 2021, numai 6 din cele 86 de obiective au fost finalizate, iar 9 au fost parțial finalizate, restul fiind fie în stadiu de execuție, fie în stadiu de proiectare.

Perioada de aplicare a programului a fost extinsă până în 2027, crescând numărul obiectivelor (189) și suprafața pe care își propun să o reabiliteze (cu aproximativ 600.000 hectare în plus). Întrucât canalele de irigație din sistemul principal sunt proprietate ANIF, aceste reabilitări nu pot fi efectuate de fermierii propriu-ziși, astfel fiind dependenți de progresele efectuate la nivel central.

Rezultatele modeste ale Programului continuă să pună fermierii într-o situație dificilă când vine vorba de asigurarea apei necesare pentru a combate perioadele secetoase, care sunt din ce în ce mai dese.

CONSUMATORII POT SIMȚI O ANUMITĂ RETICENȚĂ DE A CUMPĂRA DE LA MICII PRODUCĂTORI

Produsele micilor producători agricoli sunt întâmpinate, uneori, și cu o anumită reticență a consumatorilor de a le cumpăra, în special a celor din mediul urban. Reticența poate fi cauzată de o lipsă de încredere în produsul cu pricina și în proveniența lui, cu precădere cele din piață a căror origine nu este certă (dacă cel care vinde este țăran sau intermediar, și dacă produsul chiar este ecologic).

Deși produsele pot fi certificate printr-o aplicație depusă la Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR), Direcția Generală Industrie Alimentară, mulți mici producători nu optează pentru această certificare deoarece nu au cunoștințele sau timpul necesar, sau nu sunt dispuși să treacă prin pașii birocratici ceruți. În lipsa unei certificări, mulți consumatori aleg să opteze pentru opțiunea mai comodă a supermarketului, cu care sunt obișnuiți și unde prețurile pot fi mai mici.

Atunci când vine vorba de cumpărarea produselor agricole prin intermediul platformelor online, reticența consumatorilor este cauzată de lipsa unei garanții cu privire la calitatea acestor produse. Pandemia COVID-19 și restricțiile ce au venit cu aceasta au condus însă la o parțială schimbare a acestei mentalități, mulți fiind nevoiți să folosească comenzile online pentru a-și asigura alimentele necesare.

În acest context, însoțit și de o preocupare mai ridicată de a mânca sănătos, un studiu al grupului Rural Development Research Platform efectuat în aprilie și mai 2020 în România, arată că procentajul persoanelor care au comandat legume online de la micii producători a crescut cu peste 10% după declararea pandemiei, față de înaintea ei (38,98% față de 25,36%). Cu toate acestea, odată cu sfârșitul pandemiei, efectele acestei schimbări nu au fost capitalizate la întregul lor potențial, întrucât contextul existent continuă să fie unul în care problemele micilor producători în desfacerea produselor și competiția cu marile afaceri rămân proeminente și nu sunt suficient adresate.

LOCUITORII RURALULUI AU CUNOȘTINȚE LIMITATE PRIVIND DOMENIUL ANTREPRENÓRIAL ȘI FINANCIAR

O piedică în calea dezvoltării afacerilor fermierilor mici și mijlocii o reprezintă și lipsa de cunoștințe în domeniul antreprenorial și financiar. Aceasta se datorează unei lipse de surse de informații accesibile, în special pentru micii fermieri din mediul rural. Mulți dintre aceștia au cunoștințe digitale limitate, fapt ce le îngreunează identificarea de surse educative online pe aceste teme. De asemenea, cursurile și mentoratele în domeniul antreprenorial se găsesc preponderent în mediul urban, fiind greu accesibile producătorilor din rural.

După cum a fost menționat și în problemele anterioare, cunoștințele antreprenoriale limitate îngreunează desfacerea produselor micilor fermieri, pe de o parte afectând alegerea unui canal de vânzare și promovare a produselor, iar pe de altă parte limitând înțelegerea proceselor birocratice și documentelor oficiale ce trebuie parcurse pentru a înființa și derula o afacere agricolă.

În același timp, desfășurarea activității agricole este influențată și de cunoștințe financiare reduse, care îngreunează accesul la surse de finanțare (împrumuturi, fonduri europene etc.) și păstrarea unei evidențe financiare a activităților desfășurate. Pentru mulți fermieri mici și mijlocii este dificil de înțeles metodologia ce descrie modul de accesare al surselor de finanțare, precum și de urmărit pașii necesari și de întocmit documentația cerută.

Pentru aplicarea la fonduri europene, spre exemplu, este necesară înființarea unei firme, fiscalizarea activității prin declarație la Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF), alegerea unei idei de proiect care este eligibilă și întocmirea unei propuneri de proiect și, în final, depunerea cererii de finanțare prin platforma online a Agenției pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR), odată ce este anunțată deschiderea sesiunii de depunere. Deși AFIR oferă o secțiune specială pe site dedicată unor instrucțiuni pentru parcurgerea acestui proces, însoțite de materiale video care explică modul de folosire al platformei,

procesul birocratic ce trebuie parcurs rămâne unul complex și dificil de navigat pentru mulți fermieri mici și mijlocii, cu precădere cei care nu dispun nici de competențele digitale. În lipsa unor manuale simplificate, care explică toate etapele, mulți fermieri mici și mijlocii fie nu aplică deloc la aceste fonduri, fie sunt nevoiți să recurgă la consultanță externă, prin firme dedicate sau alte entități, ceea ce conduce la costuri adiționale.

PLANUL NAȚIONAL STRATEGIC NU ESTE ADAPTAT REALITĂȚII DIN MEDIUL RURAL

Planul Național Strategic (PNS), documentul care privește strategia agricolă a României pentru perioada 2023-2027, nu este adaptat realității din mediul rural și nu reușește să abordeze în mod corespunzător provocările și nevoile fermierilor mici din România. Acest lucru a fost subliniat și de Comisia Europeană în 2022 în urma unei evaluări a planului, care s-a sondat cu 370 de observații critice. Preocupările Comisiei au privit eficacitatea strategiei de intervenție în aspecte precum direcționarea investițiilor în agricultură, echitatea sprijinului acordat fermierilor, creșterea competitivității și poziționarea fermierilor în lanțul valoric, cu accent pe fermele mici și mijlocii, care constituie majoritatea exploatațiilor agricole în România.

Deficiențele PNS-ului observate de Comisie se concretizează în incapacitatea de a demonstra că investițiile sunt direcționate către sectoarele și zonele cu cele mai mari nevoi și perspective de dezvoltare, iar pentru probleme-cheie precum accesul limitat al fermelor mici și mijlocii pe piață și viabilitatea pe termen lung a acestor exploatații și a întregului sector, au fost stabilite obiective modeste.

Interviurile cu experții au sugerat faptul că PNS-ul are lacune și privind acceptarea statutului de mic producător. Definirea fermierului la nivel de politică agricolă tinde să fie segregativă pentru micul producător local, punând accentul pe dimensiunea economică și nu ia în considerare rolul lui social, cultural și pentru mediu. În acest mod, milioane de oameni care practică agricultura tradițională la scară mică nu au fost considerați

eligibili pentru a primi sprijin din PNS, deoarece nu se încadrează în limita minimă a suprafeței (de cel puțin 1ha). Un alt aspect privește tot subvenționarea masivă a marilor fermieri, observându-se o dependență excesivă de subvențiile acordate pe hectar.

Acest lucru distorsionează piața și creează inegalități în distribuția sprijinului, cu atât mai mult cu cât nu există un organism independent de monitorizare a subvențiilor, cu implicarea tuturor părților interesate, inclusiv a micilor fermieri, pentru a asigura o distribuție mai echitabilă și pentru a evalua impactul economic și de mediu al subvențiilor. În plus, strategia ar fi trebuit să abordeze mai coerent conceptul de „înverzire”, promovat de PAC și de Pactul Verde European.

Aceasta s-a concentrat pe anumite specii de păsări sau culturi de plante pentru a îndeplini obiectivele de înverzire, însă nu a reușit să integreze în mod corespunzător o abordare mai largă și complexă legată de agroecologie și ecologia agriculturii. Organizațiile micilor fermieri au constatat că abordarea este fragmentată și nu ține cont de potențialul oferit de practici agroecologice precum cultivarea intercalată sau amestecul divers de specii vegetale. Acest lucru a dus încă o dată la excluderea celor care sunt adesea cei mai înzestrați în practicile de înverzire, adică micii fermieri.

IMPLICAREA DEMOCRATICĂ ÎN ELABORAREA PLANULUI NAȚIONAL STRATEGIC A FOST LIMITATĂ

Implicarea democratică în elaborarea și implementarea Planului Național Strategic (PNS) a ridicat o serie de semne de întrebare și preocupări. Deși au existat încercări de a implica organizații civice ale micilor fermieri în procesul de monitorizare și consultare, acest efort a fost umbrat de participarea preponderentă a unor organizații profesionale finanțate de corporații mari.

De exemplu, în Comitetul de monitorizare al PNS, organizații de fermieri mari și entități profesionale legate de corporații au avut drepturi depline, în timp ce observatorii din organizații civice au fost mai puțin implicați în

deciziile majore. Această abordare a dus la un dezechilibru și o lipsă de reprezentativitate în ceea ce privește contribuția la strategia națională.

Consultările în sine au fost desfășurate într-un mod restrâns și adesea la scurt timp după ce au fost anunțate, ceea ce poate fi dificil pentru organizațiile civice să se pregătească și să-și exprime opiniile în mod adecvat. În plus, schimbările frecvente de miniștri și de direcție la nivelul ministerului au adus o instabilitate care a afectat procesul de consultare și implementare. Astfel, în ciuda eforturilor societății civile reprezentative pentru micii fermieri, strategia finală a fost definită în mare parte de către decizii politizate.

În ceea ce privește procesul de dezbatere online, acesta a fost, de asemenea, limitat în timp și a avut un caracter formal, cu intervenții programate și prezentări prestabilite, lăsând puțin spațiu pentru discuții autentice și pentru exprimarea opiniei publice într-un mod mai detaliat.

Astfel, problematizarea implicării democratice în PNS arată că deși s-au făcut eforturi pentru a implica organizații civice și pentru a organiza consultări, procesul a fost în mare măsură influențat de interese politice și economice, ce denotă o lipsă de transparență din partea autorităților. Această problemă arată nevoia de o abordare mai deschisă, echitabilă și participativă în elaborarea și implementarea politicilor strategice, pentru a asigura că interesele și nevoile diverse ale comunităților sunt cu adevărat luate în considerare.

PROBLEME PRIVIND ACTIVITĂȚILE NON-AGRICOLE

Deși sectorul agricol este cel dominant în mediul rural, există un număr important de activități non-agricole care ar putea fi practicate de locuitorii ruralului, printre care profesiile tradiționale precum cele de meșter sau meșteșugar, dar și diverse mici afaceri sau întreprinderi din industria ospitalității, ce ar putea promova turismul rural. Cu toate acestea, sectoarele non-agricole se confruntă cu o atenție redusă

comparativ cu cel agricol, accentuat și de o lipsă de cunoștințe a locuitorilor ruralului când vine vorba de practicarea eficientă a acestor meserii și atragerea de clienți. În secțiunea aceasta urmează să discutăm aceste aspecte, concentrându-ne pe cele două elemente esențiale pentru dezvoltarea unei afaceri – cunoștințe antreprenoriale și surse de finanțare.

CUNOȘTINȚELE ANTREPRENORIALE ALE OAMENILOR DIN MEDIUL RURAL SUNT LIMITATE

În mediul rural, o barieră semnificativă pentru antreprenorii locali implicați în activități non-agricole o reprezintă cunoștințele limitate sau absente în ceea ce privește operarea afacerilor pe care le dețin. Instruirea profesională limitată este influențată atât de numărul mic de școli profesionale ce există în rural, cât și de o accesibilitate redusă la cursuri dedicate pregătirii manageriale și obținerii unei certificări. Astfel, mulți potențiali antreprenori din mediul rural adesea se bazează numai pe cunoștințele proprii, insuficiente pentru a face față climatului de afaceri actual.

Cunoștințele antreprenoriale limitate influențează, la rândul lor, eficiența și gradul de succes al afacerilor din rural. Pe de o parte, îngreunează promovarea afacerilor, întrucât antreprenorii nu cunosc toate mijloacele și metodele existente pentru aceasta sau nu știu cum să folosească uneltele existente. Spre exemplu, o astfel de unealtă este internetul, crearea unui site web sau a unui cont social media (Facebook, Instagram etc.) fiind esențială pentru a face vizibilă afacerea și pentru a atrage potențiali clienți. Cu toate acestea, cunoștințele digitale ale multor antreprenori rurali, în special cei mai înaintați în vârstă, sunt limitate, ceea ce conduce și la o anumită reticență în a folosi mediul online pentru desfășurarea activității lor.

Pe de altă parte, îngreunează și accesul la surse de finanțare, întrucât mulți potențiali antreprenori nu știu care sunt posibilele tipuri de sprijin financiar (fonduri, împrumuturi etc.) sau ce procedeu trebuie să urmeze pentru a le accesa. Cu toate acestea, lipsa capitalului este unul dintre

obstacolele principale care face dificilă deschiderea unei afaceri în mediul rural, precum și menținerea ei pe o perioadă mai îndelungată, fiind cheltuieli necesare pentru oficializarea afacerii, dotarea ei cu echipamentele și utilitățile necesare, dar și pentru promovarea ei continuă.

EXISTĂ O RETICENȚĂ ÎN CEEA CE PRIVEȘTE FISCALIZAREA ACTIVITĂȚII

O consecință a lipsei de cunoștințe este și o anumită reticență a antreprenorilor rurali în a-și înregistra și fiscaliza afacerea, fie că oferă activități de producere (artizani rurali, meșteri etc.) sau servicii de ospitalitate (cazări, mese, etc.), semnalată și în cadrul interviurilor desfășurate cu experți în domeniu. Pentru a înregistra o afacere este necesară alegerea formei entității legale pentru aceasta (principalele fiind SRL - societate cu răspundere limitată - și PFA - persoană fizică autorizată), urmată de depunerea unui dosar la Oficiul Național al Registrului Comerțului.

Urmând începerea activității, este necesară și fiscalizarea ei, prin depunerea unei declarații (de înregistrare fiscală și/sau privind venitul estimat, în funcție de tipul afacerii) la unitatea fiscală locală a Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF) de care aparține.

Reticența antreprenorilor rurali față de înregistrare și fiscalizare este determinată de mai mulți factori, printre care lipsa de cunoștințe cu privire la procedurile necesare, lipsa de încredere în stat și în instituțiile sale, dar și o anumită frică provocată de efectele fiscalizării, unii antreprenori considerând că dezavantajele (impozite, taxe, proceduri birocratice etc.) întrec avantajele (legalizarea activității, eliminarea posibilității de a fi amendat etc.).

Pentru antreprenorii rurali care doresc să își desfășoare activitatea la o scară mai largă, însă, obținerea unui statut legal este esențială pentru a putea să își stabilească o personalitate online puternică și vizibilă, precum și să participe și la târguri și alte evenimente relevante fără frica de sancțiune.

PROBLEME DE PATRIMONIU ȘI CULTURĂ

România este o țară cu o lungă tradiție populară și cu un patrimoniu cultural imobil și imaterial bogat, o mare parte din el situat în mediul rural. Conservarea patrimoniului contribuie nu numai la păstrarea istoriei și tradițiilor țării, dar și la oportunități prezente pentru locuitori, care pot fi implicați în procesele de restaurare și în activități turistice destinate obiectivelor de patrimoniu. În fond, patrimoniul e și el strâns legat de creșterea calității vieții. Cu toate acestea, realitatea pe teren la momentul actual este una precară, datorată unui număr de factori, printre care resurse financiare limitate, o infrastructură de restaurare insuficient dezvoltată și o legislație incertă. În secțiunea aceasta vom aduce în discuție dificultățile cu care se confruntă protejarea patrimoniului în spațiul rural și asigurarea accesului la acesta, concentrându-ne în special pe cel imobil (case tradiționale, monumente, clădiri etc.).

NU EXISTĂ O INFRASTRUCTURĂ PUSĂ LA PUNCT PENTRU RESTAURAREA PATRIMONIULUI IMOBIL DIN RURAL

Problema lipsei unei infrastructuri bine puse la punct pentru restaurarea patrimoniului imobil rural este una complexă, care subliniază dificultățile în revitalizarea și conservarea clădirilor tradiționale din zonele rurale într-un mod sustenabil, care să respecte valorile culturale și istorice. În România există 30.154 de obiective de patrimoniu înscrise pe Lista Monumentelor Istorice, ultima actualizare a listei fiind în 2015. În prezent, conform unor estimări realizate de Institutul Național al Patrimoniului, aproximativ 819 dintre acestea sunt în stare avansată de degradare, iar o treime reprezintă un pericol public.

Nu sunt disponibile date exacte referitoare la numărul acestora în mediul rural. La momentul scrierii acestui raport, lista monumentelor în stare avansată de degradare nu este publică, însă este cunoscută la nivelul Ministerului Culturii. În general, informațiile despre aceste monumente sunt cunoscute majoritar din teren de către organizațiile

din domeniul salvagădării patrimoniului, care atrag atenția asupra numărului mare dintre acestea care se află în rural.

Situația actuală a patrimoniului din rural impune dezvoltarea unei infrastructuri de restaurare eficientă, dar care la momentul de față se confruntă cu mai multe provocări majore. În primul rând, conform discuțiilor cu experții, se constată din teren lipsa meșterilor calificați în tehnicile tradiționale de construcție și restaurare. Acest lucru se datorează pierderii acestor tehnici și abilități necesare pentru lucrul cu diverse materiale (lut, paie, lemn, lână) odată cu trecerea timpului, trecându-se la utilizarea materialelor industriale, care a diminuat nevoia conservării tehnicilor tradiționale.

În al doilea rând, materialele locale necesare pentru restaurarea autentică și sustenabilă a clădirilor tradiționale lipsesc sau sunt fabricate din ce în ce mai greu. Multe dintre materiale devin rare sau chiar dispar din uz (paiele). Astfel, proprietarii de clădiri tradiționale sunt tot mai tentați să opteze pentru soluții mai rapide sau mai convenabile și să apeleze la firme de construcții în lanț care folosesc materiale industriale mai ușor accesibile. Majoritatea acestor materiale, din păcate, nu păstrează autenticitatea și caracterul tradițional definitoriu, lucru care determină instaurarea kitsch-ului și a discrepanței între stilurile arhitecturale din satele din România. În plus, nevoia dezvoltării unei infrastructuri solide pentru restaurarea patrimoniului local ar trebui să fie un punct pe agenda publică, mai ales că un argument pentru folosirea tehnicilor tradiționale este legat de reducerea amprentei de carbon și de sustenabilitate în general.

PUTEREA FINANCIARĂ REDUSĂ A OAMENILOR CARE LOCUESC ÎN CASE DE PATRIMONIU

O altă problemă care blochează restaurarea caselor de patrimoniu în rural este legată de puterea financiară redusă a proprietarilor care locuiesc în aceste case. Acest aspect este amplificat de gradul de sărăcie prezent în multe comunități rurale și de faptul că mulți dintre proprietari sunt în vârstă, cu resurse financiare limitate. Aceștia se confruntă cu

provocări financiare considerabile atunci când vine vorba de reparații, conservare și restaurare.

Legea 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice oferă anumite facilități, cum ar fi scutiri sau reduceri de impozite, pentru a încuraja proprietarii să își asume responsabilitatea conservării clădirilor lor tradiționale. Cu toate acestea, aceste măsuri nu acoperă întotdeauna costurile complexe și adesea substanțiale asociate lucrărilor de restaurare. În plus, legea stabilește obligația restaurării proprietarilor clădirilor.

Având în vedere că majoritatea proprietarilor de clădiri tradiționale din mediul rural sunt persoane fizice, aceștia pot avea dificultăți în a-și asuma financiar întregul proces de restaurare. De asemenea, situațiile în care nu s-a făcut transferul proprietății, dezbateră moștenirii sau în care proprietarul nu este cunoscut complică eforturile de restaurare. Pe lângă scutirea de impozite, interviurile cu experții au sugerat că pe proprietari i-ar ajuta un sprijin financiar suplimentar din partea statului, direct pentru achiziționarea de materiale tradiționale, de subansamble, sau tâmplării.

În ciuda existenței unor surse de finanțare, cum ar fi Timbrul Monumentelor Istorice, Programul Național de Restaurare (PNR) și măsuri precum, 7.6 Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural, din Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR), aceste resurse nu sunt cunoscute sau ușor accesibile proprietarilor de clădiri tradiționale din zonele rurale, astfel că lipsa de informații și dificultățile birocratice îngreunează accesarea acestor fonduri.

În contextul acestor provocări, a existat recent, în luna martie a acestui an, o propunere legislativă care prevedea înființarea Programului Național de Scoatere din Pericol a Patrimoniului Cultural Imobil (PNSP), care ar oferi finanțare pentru lucrările de urgență la monumentele istorice în stare avansată de degradare. Cu toate acestea, sumele disponibile sunt limitate (500.000 lei per proiect) și sunt direcționate în special către consolidarea elementelor esențiale pentru stoparea degradării, nu și către amenajări interioare sau de detaliu. O altă

propunere legislativă ar viza facilitarea intervenției statului în conservarea și protejarea monumentelor istorice aflate în stare avansată de degradare, inclusiv în cazuri de pericol public iminent.

Prin modificări aduse legislației existente, autoritățile locale, centrale și consiliile județene vor putea efectua reparații urgente la monumente fără acordul proprietarilor, atunci când aceștia nu își îndeplinesc obligațiile de conservare. Inițiativa ar veni în sprijinul autorităților care, în prezent, întâmpină restricții în intervenția asupra clădirilor de patrimoniu în situații de precolaps. La momentul scrierii raportului, aceste propuneri sunt în dezbateri la Senat.

NU EXISTĂ MONITORIZARE PRIVIND RESPECTAREA LEGILOR DE RESTAURARE A PATRIMONIULUI CULTURAL IMOBIL DIN RURAL

O altă problemă care contribuie la degradarea clădirilor și caselor de patrimoniu din rural e reprezentată de lipsa unei monitorizări corespunzătoare privind respectarea legilor care reglementează restaurarea și intervențiile pe astfel de imobile.

Din interviurile cu experții a reieșit faptul că absența unei monitorizări eficiente din partea Ministerului Culturii și a instituțiilor publice subordonate a creat un mediu în care intervențiile ilegale de renovare și ignorarea specificului arhitectural local devin din ce în ce mai comune, mai ales în mediul rural. Lipsa sancțiunilor pentru cei care au realizat astfel de intervenții ilegale și ineficiența statului în control au încurajat o mentalitate generală a nerespectării legii, accentuând gradul crescut de posesivitate din partea locuitorilor privind proprietățile lor.

În plus, cu toate că legislația prevede atribuții privind inspecția și controlul asupra monumentelor istorice, aceste activități se desfășoară în teren de obicei de către ONG-uri în activitățile lor de salvagardare a patrimoniului, nu întodeauna de angajații specializați ai statului, aceștia din urmă fiind într-un număr mic care nu acoperă nevoile reale de pe teren. Astfel, nu există o evidență exhaustivă și actualizată a stării de

degradare a monumentelor istorice din rural, cel puțin nu la nivel public, existând doar listele cu monumente de tip A sau B, adică de importanță națională sau locală, de pe care sunt scoase periodic doar cele care ajung pericol public și necesită să fie demolate.

GHIDURILE DE RESTAURARE A CASELOR TRADIȚIONALE DIN RURAL NU SUNT OBLIGATORII ÎN SATE

Când vine vorba de încadrarea în specificul local privind arhitectura și intervențiile de restaurare sau construcții noi, s-a pus problema lipsei de ghidaj în acest sens. În sprijinul acestei probleme a venit Ordinul Arhitecților din România, prin grupul de lucru RURAL, elaborând o serie de ghiduri de arhitectură rurală pentru încadrarea în specificul local pentru toate regiunile din România.

Ghidurile au ca scop prezentarea unor reguli ușor de înțeles, împreună cu exemple clare, pentru a-i ajuta pe cei interesați să construiască în zonele rurale să păstreze peisajul cultural specific. Acestea au rămas la nivel de recomandare, preluarea acestor ghiduri fiind opțională pentru autoritățile locale și proprietarii de clădiri.

Promovarea ghidurilor s-a realizat prin intermediul Consiliilor Județene și prin implicarea filialelor locale ale Ordinului Arhitecților. Deși multe dintre ghiduri au fost preluate în Planurile Urbanistice Generale (PUG-uri) ale autorităților locale, implementarea lor nu este uniformă și nici nu există instrumente eficiente de monitorizare a respectării lor.

O soluție propusă pentru această problemă este ca aceste ghiduri să devină obligatorii în cadrul PUG-urilor locale și să fie integrate în strategiile de dezvoltare locale și județene.

Cu toate acestea, lipsa unor instrumente de măsurare concrete și specifice pentru a evalua dacă ghidurile sunt aplicate adecvat sau nu reprezintă o provocare majoră, în prezent, evaluarea bazându-se în principal pe reacția generală și pe observațiile organizațiilor de profil.

ACCESUL LA CULTURĂ PENTRU LOCUITORII DIN RURAL ESTE ÎN SCĂDERE

Declinul căminelor culturale este unul dintre factorii care evidențiază cel mai mult restrângerea accesului la cultură pentru locuitorii din mediul rural. Inițial gândite ca spații pentru organizarea diferitelor evenimente culturale și păstrarea tradițiilor și obiceiurilor, aceste cămine culturale au suferit o scădere drastică în număr și în relevanță. Datele din „Anuarul statistic al României” din 1991 arată că în 1990 existau 7.110 cămine culturale, în timp ce, în 2002, dintr-un total de 6.147, doar 30,5% se implicau în activități culturale (ultimele date fiind furnizate de Ministerul Culturii și Cultelor de la acea vreme).

Această tendință de scădere a continuat, iar din 2005 încoace nu există date oficiale cu privire la numărul și starea actuală a căminelor culturale sau la activitățile desfășurate în aceste spații. Un raport din același an al Centrului de Studii și Cercetări în Domeniul Culturii a identificat că 15% din aceste cămine culturale sunt practic „invizibile” în statisticile oficiale sau nu sunt funcționale. Infrastructura de cămine culturale, în mare parte construite între anii 1950-1980, și renovate în mod superficial, suferă, de asemenea, de lipsa de investiții și administrare eficientă. Aproximativ 35% dintre căminele culturale au fost transformate în discoteci, altele sunt periodic închiriate pentru ceremonii locale (nunți, mese de pomenire, botezuri), activități departe de conceptul lor de utilizare.

În 2017, cabinetul Primului Ministru de atunci a estimat că ar trebui să existe în jur de 2.861 de cămine culturale în România, echivalentul numărului de comune din țară, însă cifrele concrete nu sunt cunoscute.

Când vine vorba de renovarea lor, doar 85 de cămine culturale au fost renovate în perioada 2010-2015. Datele furnizate pe site-ul Companiei Naționale de Investiții (CNI) sugerau că fiecare cămin cultural primește cel puțin 500.000 de lei pentru renovare, cu unele proiecte care depășesc chiar și două milioane de lei, însă există suspiciuni că investițiile nu sunt direcționate eficient și corect către revitalizarea

acestor instituții. Toate aceste lucruri reflectă o neglijare sistematică a acestor spații, care ar putea reprezenta centre culturale vitale pentru comunitățile rurale, într-o vreme în care accesul la cultură, tradiții și dezvoltare personală poate contribui semnificativ la viața socială a comunităților rurale.

PROBLEME PRIVIND ANIMALELE ABANDONATE ȘI ACCESUL LA MEDICINĂ VETERINARĂ

Importantă pentru dezvoltarea rurală este și starea animalelor, dat fiind numărul lor mare în mediul rural, dar și importanța lor pentru gospodărie. Cu toate acestea, accesul limitat la servicii esențiale precum cele veterinare sau cele de sterilizare poate îngreuna creșterea animalelor și protejarea lor pe termen lung. Aceste aspecte vor fi adresate în secțiunea ce urmează.

GESTIONAREA CÂINILOR FĂRĂ STĂPÂN ESTE INEFICIENTĂ

Lipsa programelor eficiente de sterilizare a câinilor cu sau fără stăpân, alături de abandonul constant al puilor sau adulților nedorți este o problemă majoră în România. Conform studiului „Situția câinilor fără stăpân din România - Politici, cadru legislativ și soluții” din 2015, o mare problemă este că persoanele din mediul urban abandonează câinii în mediul rural, pentru că speră că aceștia vor fi adoptați la curte pentru pază. În același timp, cei din mediul rural abandonează și ei câinii în urban, plecând de la premisa că vor găsi de mâncare pe lângă restaurante, piețe sau gropi de gunoi. În lipsa unor mecanisme funcționale de control a populației canine, numărul lor poate crește la un nivel foarte mare având în vedere că o femelă poate naște între 8 și 12 pui chiar și de două ori pe an.

Deși reglementările sunt foarte clare cu privire la măsurile care se pot lua în cazul animalelor fără stăpân, lipsa serviciilor specializate în special

În rural îngreunează aplicarea legii. La nivelul anului 2015, ultimele date disponibile, 82% din câinii cu stăpân se aflau în mediul rural (cca 5.2 milioane de câini), acolo unde sterilizarea acestora nu este un procedeu uzual și unde serviciile de acest tip nu sunt accesibile.

ACCES LIMITAT LA MEDICINA VETERINARĂ

În mediul rural, asistența medicală veterinară este un serviciu indispensabil atunci când vine vorba de crescătorii de animale, mai ales în scopuri economice. Conform unui studiu realizat de Federația Medicilor Veterinari din Europa în anul 2020, existau peste 2600 de cabinete veterinare în mediul rural (FVE, 2020). Deși aceste cifre la o primă vedere par satisfăcătoare, realitatea este că ele nu sunt suficiente pentru nevoile din teren.

În momentul de față, medicii veterinari din mediul rural, pot avea contracte cu statul astfel încât să ofere servicii precum eliberarea de certificate de sacrificare și transport, identificarea și înregistrarea animalelor, activități de control al bolilor și vaccinare, necesare pentru desfășurarea Programului acțiunilor de supraveghere, prevenire, control și eradicare a bolilor la animale, a celor transmisibile de la animale la om, protecția animalelor și protecția mediului. Cu toate acestea, tarifele pe care statul le plătește sunt mult mai mici față de cheltuielile pe care medicii veterinari le au. Astfel, de cele mai multe ori proprietarii animalelor sunt nevoiți să plătească pentru servicii care ar trebui să fie incluse în contractele pe care și le asumă statul.

Din cauza lipsei unei compensații potrivite, dar și din cauza problemelor din mediul rural (descrise în capitolele anterioare) care afectează calitatea vieții, mulți dintre tinerii medici veterinari aleg să se îndrepte către o carieră în mediul urban. Astfel, statul a avut mai multe inițiative de a îmbunătăți situația și de a atrage tinerii profesioniști în sate și comune.

În 2019, Parlamentul României a adoptat o lege pentru a susține medicii veterinari din zonele rurale, prin care statul acordă 10.000 de lei (2000

de euro) pe lună fiecărui cabinet veterinar care are un contract cu statul. Cu toate acestea, suma este condiționată de desfășurarea de activități suplimentare, cum ar fi pregătirea profesională și vocațională pentru activitățile contractate, consilierea proprietarilor de animale în ceea ce privește lanțul alimentar, bunăstarea și condițiile de biosecuritate, furnizarea de servicii în caz de urgență, precum și inspectarea și certificarea animalelor pentru sacrificare. Legea a fost necesară întrucât multe dintre cabinetele aflate în contract cu statul se aflau în pragul falimentului.

Deși s-au luat măsuri pentru stimularea financiară a medicilor veterinari, există în continuare un deficit de personal. Pe lângă factorii de mediu care impactează calitatea vieții individului, pentru medicii veterinari intervine și comunicarea deficitară pe care o au cu proprietarii animalelor. Din păcate, percepția din mediul rural este că doar medicul veterinar este responsabil pentru sănătatea animalelor și de cele mai multe ori ajunge să fie suprasolicitat din cauza presiunilor care sunt puse din partea crescătorilor. Deficitul de medici veterinari se vede mai ales atunci când un singur medic ajunge să fie la dispoziția proprietarilor la orice oră din zi, fără a i se respecta un program cu ore de lucru.

Conform raportului efectuat de Federația Medicilor Veterinari din Europa (FVE, 2020), menționat și anterior, lipsa de veterinari are numeroase consecințe. Una dintre consecințe ar fi deficitul de personal duce la dificultăți în asigurarea sănătății și bunăstării animalelor, respectiv poate conduce la izbucnirea unor focare de infecții sau boli nediagnosticate la timp. De regulă, aceste situații duc la pierderi economice care afectează mai ales fermele mici și de familie, care de multe ori nu își permit angajarea unui veterinar din fonduri proprii.

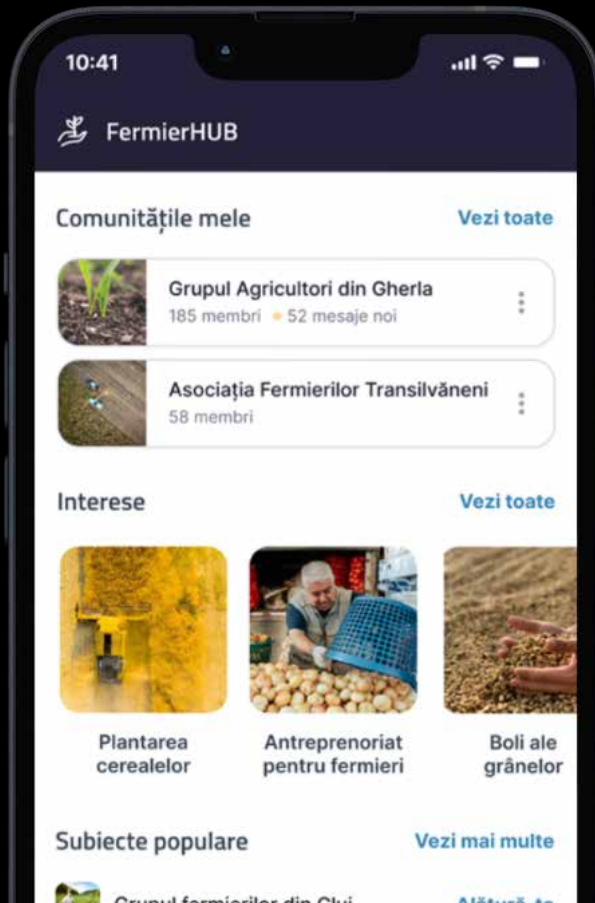
SOLUȚII

FermierHUB

Hub digital pentru învățare și colaborare în mediul rural

DESPRE SOLUȚIE

Soluția își propune să fie un hub digital al micilor fermieri interesați de agroecologie și de soluții sustenabile în agricultură. Platforma are rolul de a facilita comunicarea, învățarea, schimbul de experiențe și colaborarea între micii fermieri și alte părți interesate din domeniul agricol și al dezvoltării rurale (grupuri informale, organizații non-profit, factori de decizie, etc.).

Platforma va avea 3 componente cheie și va putea fi disponibilă în varianta web, dar și mobile. Componenta de comunicare și colaborare prin grupuri de discuții și forumuri tematice, ce vor permite fermierilor să dezbată subiecte de interes comun și să găsească soluții împreună. Componenta de învățare, ce presupune o bibliotecă digitală cu resurse, ghiduri de cultivare, bune practici, tehnici agricole, dar și strategii, politici agricole și programe naționale accesibilizate. Cea de-a treia componentă este cea de advocacy și lobby, unde fermierii pot susține diferite cauze și inițiative care impactează comunitatea agricolă și pot participa la petiții sau campanii online pentru a atrage atenția autorităților asupra nevoilor și provocărilor din sectorul agricol. pe care îl reprezintă.

Moderarea grupurilor de comunicare și de advocacy va fi gestionată în primă fază de reprezentanți ai organizațiilor de profil, prin intermediul unei console de administrator. Ulterior, în funcție de activitatea de pe platformă a membrilor, pot prelua și ei anumite forumuri și grupuri spre a le modera.

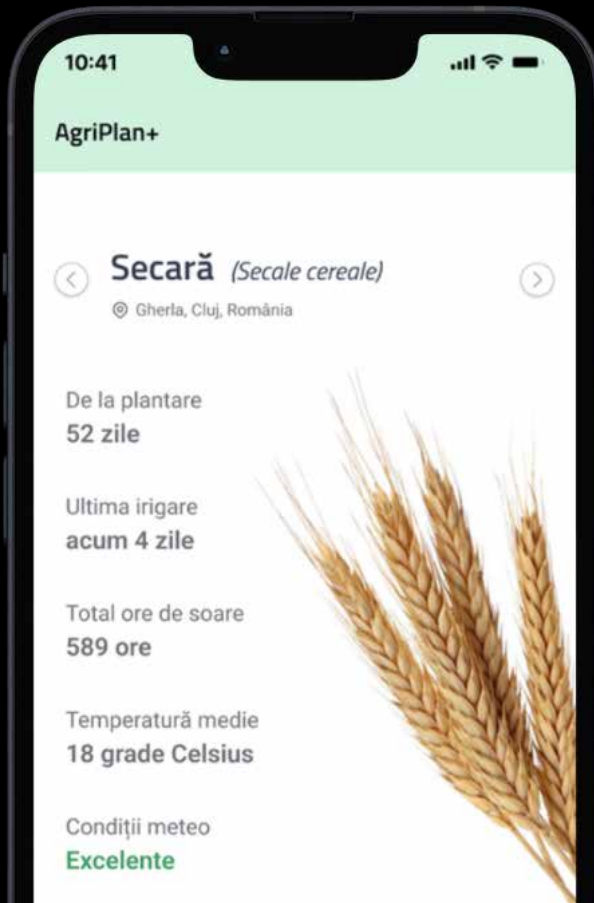
SCHIMBĂRI

- Conectarea fermierilor mici pentru a facilita schimbul de experiențe și învățarea colectivă
- Creșterea accesului la resurse și informații accesibile și centralizate pentru micii fermieri
- Creșterea conștientizării cu privire la agricultura ecologică și beneficiile sale
- Crearea unui spațiu sigur în care fermierii să facă advocacy

AgriPlan+

Instrument pentru planificare și organizare pentru fermieri

DESPRE SOLUȚIE

Soluția AgriPlan+ își propune să fie un instrument digital ușor de folosit, care să sprijine micii fermieri în fiecare etapă a procesului agricol, de la planificare, până la gestionarea eficientă a recoltei. Prin intermediul unei interfețe prietenoase și accesibile, fermierii pot beneficia de previziuni detaliate bazate pe statistici legate de culturi, soluri și condiții meteorologice, asigurându-se astfel că deciziile lor sunt informate și adaptate la realitățile locale.

AgriPlan+ asigură un management eficient al culturilor prin posibilitatea de a monitoriza și înregistra date importante pentru fiecare cultură în parte, cum ar fi perioada de însămânțare, tehnici de irigație, fertilizare. Prin intermediul alertelor personalizate și a unui calendar de culturi, fiecare fermier este ghidat în timp real pe tot parcursul procesului de cultivare. De asemenea, platforma permite urmărirea precisă a recoltei obținute și gestiunea eficientă a stocului. Analizele și rapoartele generate oferă o perspectivă amplă asupra performanței culturilor și facilitează luarea deciziilor în viitor pentru micii fermieri.

Pe lângă modulul de planificare și management al recoltei, soluția propune și un modul de troc între fermieri, care încurajează colaborarea directă și schimbul de produse agricole între membrii comunității. AgriPlan+ face parte din ecosistemul de soluții destinate micilor fermieri, alături de FermierHUB și Platouaș.

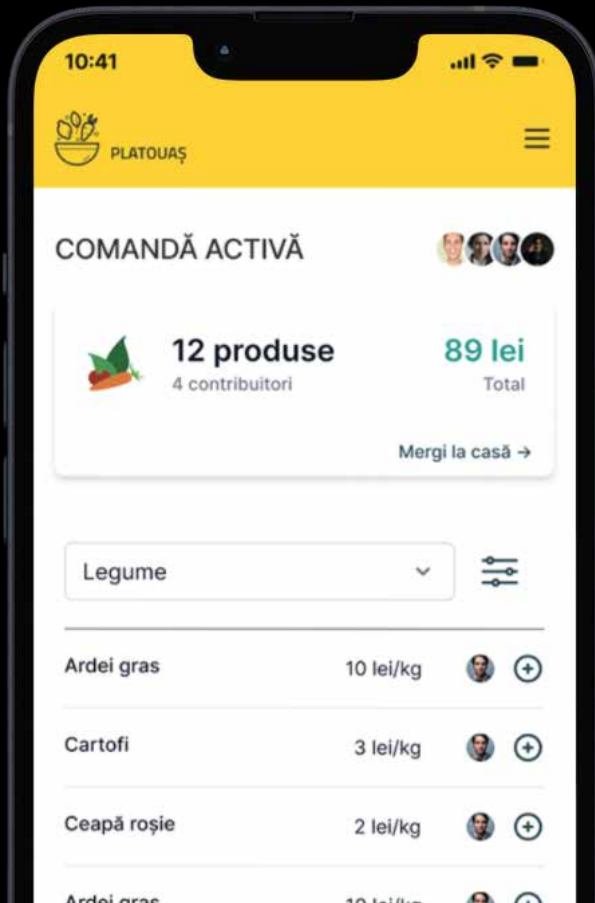
SCHIMBĂRI

- Creșterea eficienței operaționale a micilor fermieri
- Planificarea mai precisă a activităților agricole în funcție de factorii externi
- Crearea unui spațiu care să sprijine și să ghideze micii fermieri în luarea unor decizii informate
- Creșterea colaborării dintre fermieri în beneficiul reciproc

Platouaş 2.0

Conectarea consumatorilor cu micii producători pentru sustenabilitate

DESPRE SOLUȚIE

Soluția Platouaș își propune să conecteze consumatorii cu micii producători locali și să ofere un spațiu de desfacere a produselor, prin facilitarea procesului de comandă și managementul cantităților pentru producători. Platouaș va avea integrată și o componentă de trust building care va ajuta la consolidarea încrederii dintre producători și consumatori prin evaluări, recenzii și interacțiuni transparente, prin intermediul unui chat integrat.

Cu trei interfețe distincte, platforma se adaptează nevoilor fiecărui tip de utilizator. Producătorii pot crea profiluri detaliate, lista produsele și gestiona cantitățile disponibile. Consumatorii persoane fizice pot naviga prin produse, crea coșuri de cumpărături și iniția comenzi individuale sau grupate împreună cu alți prieteni, pentru a reduce presiunea de pe umerii producătorului care ar trebui să livreze în multiple locații.

Pe de altă parte, consumatorii persoane juridice, precum restaurante sau pensiuni, pot plasa comenzi mai mari, de la mai mulți producători și pot vizualiza stocurile disponibile la nivelul producătorilor din zona lor, asigurând o planificare mai precisă a comenzilor. Platouaș va putea fi integrată cu FermierHUB, formând un ecosistem în care fermierii pot accesa resurse și informații valoroase pentru a îmbunătăți practicile lor agricole, în timp ce pot promova și comercializa direct produsele lor către consumatorii interesați. Această integrare va sprijini o dezvoltare mai eficientă și conectată a comunității agricole a micilor fermieri.

SCHIMBĂRI

- Atragerea unui număr cât mai mare de persoane care să comande simplu și eficient de la producătorii locali;
- Creșterea încrederii între consumatori și micii producători
- Creșterea valorii coșului de cumpărături de la producătorul local;
- Facilitarea transportului de produse dintre furnizor și diferite tipuri de clienți și reducerea costurilor de livrare.

Tradiții în ziduri

Centru integrat de resurse pentru arhitectura rurală

DESPRE SOLUȚIE

Soluția își propune să fie un centru de resurse integrat privind arhitectura rurală din România, care să vină în sprijinul celor care vor să construiască sau să restaureze în rural. Platforma ghidează utilizatorii cu ajutorul celor 3 module care răspund întrebărilor: *cu ce construiesc? cum construiesc? cu cine construiesc?*

Modulul de Resurse răspunde întrebării *Cu ce construiesc?* și își propune să fie o bibliotecă în care utilizatorii să descopere materialele tradiționale, printr-un dicționar al lor, prin videoclipuri de tipul *How it's made*, dar și prin alte resurse de tipul *tips & tricks* pentru proprietarii de clădiri tradiționale, studii de caz ale meșterilor sau arhitecților, etc.

Modulul ghidurilor de arhitectură răspunde întrebării *Cum construiesc?* și își propune accesibilizarea ghidurilor de arhitectură rurală care există deja în format .pdf, astfel încât utilizatorilor să le fie mai ușor să le parcurgă.

Harta meșterilor în construcții 2.0 răspunde întrebării *Cu cine construiesc?* va centraliza la zi toți meșterii din acest domeniu, cu posibilitatea de a filtra pe hartă în funcție de mai multe caracteristici, precum tipul de meserie, regiune etc. Pe această hartă, în momentul selecției unei regiuni, utilizatorul poate fi direcționat către meșterii din zonă sau direct către ghidurile din zona respectivă.

Ghidurile de arhitectură rurală, împreună cu Harta meșterilor în construcții reprezintă proprietatea Ordinului Arhitecților din România, astfel că Tradiții în ziduri poate fi implementată doar cu sprijinul OAR.

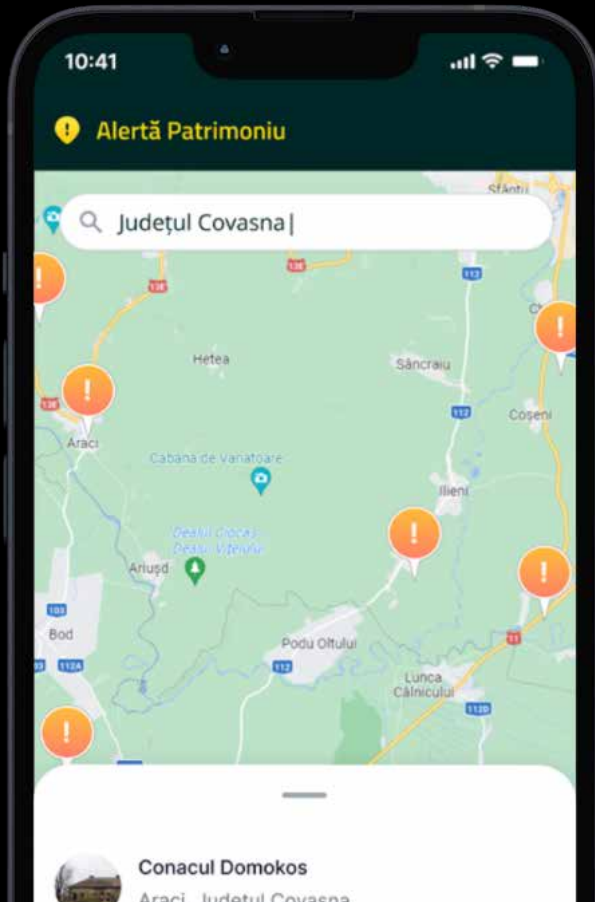
SCHIMBĂRI

- Creșterea conștientizării cu privire la utilitatea materialelor și tehnicilor tradiționale de restaurare
- Creșterea vizibilității meșterilor sau specialiștilor în construcții din mediul rural
- Promovarea ghidurilor de arhitectură rurală într-o manieră accesibilă
- Conștientizarea importanței păstrării stilului arhitectural specific când vine vorba de construire, renovare sau restaurare în rural

Alertă Patrimoniu 2.0

Informații actualizate despre monumentele istorice degradate

DESPRE SOLUȚIE

Soluția își propune să realizeze cartarea monumentelor istorice care se află în stare avansată de degradare. Alertă Patrimoniul oferă publicului larg informații actualizate bazate pe fișele de evidență ale monumentelor istorice, realizate de specialiști ai Ministerului Culturii sau experți atestați de această instituție.

Datele colectate vor fi disponibile pe o hartă interactivă care face mai facilă vizualizarea clădirilor în funcție de distribuția acestora la nivelul țării, harta fiind un instrument util pentru ONG-urile din domeniul salvagărdării patrimoniului, dar și pentru alți actori interesați de acest domeniu.

Astfel, soluția vine în sprijinul evaluării și monitorizării clădirilor de patrimoniu aflate în precolaps, punând la dispoziție informații relevante despre ele într-o manieră interactivă, simplă de parcurs, cu date ușor de înțeles și vizualizat. Acest lucru poate contribui la creșterea interesului media, dar și al publicului larg, care poate să acționeze pentru a le salva de la dezastru.

Alertă Patrimoniul a fost proiectată în cadrul raportului Pregătiți pentru următorul dezastru natural și adaptată pentru raportul prezent.

Această soluție poate fi implementată doar cu participarea Ministerului Culturii și a instituțiilor subordonate.

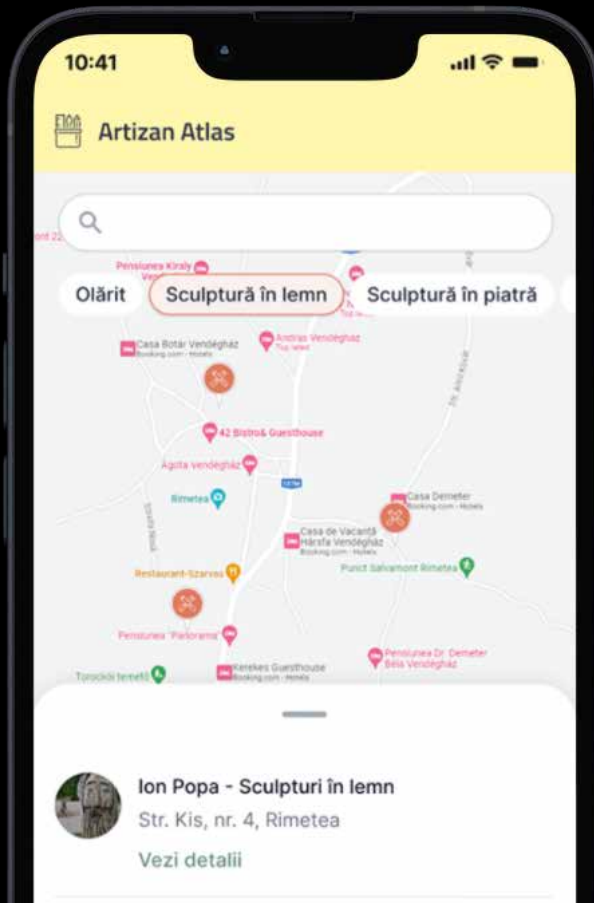
SCHIMBĂRI

- Creșterea gradului de informare cu privire la patrimoniul cultural în stare de precolaps din mediul rural;
- Încurajarea publicului să ia măsuri și să contribuie la salvarea și consolidarea monumentelor și clădirilor de patrimoniu din mediul rural.

Artizan Atlas

Promovare pentru comunitatea de meșteșugari și artizani din România

DESPRE SOLUȚIE

Soluția își propune să centralizeze și să promoveze comunitatea de meșteșugari și artizani din România pe o singură platformă.

Prin intermediul unei hărți interactive, utilizatorii pot explora și descoperi creatori de artă, tradiții și meșteșuguri din fiecare regiune a țării, cu posibilitatea de a filtra în funcție de tipul de mestesug, de materialele utilizate sau de alte caracteristici. Pentru fiecare artizan vor fi disponibile informații de contact, dar și o listă a platformelor online unde își comercializează deja produsele.

Pentru cei care încă nu au o prezență digitală cu produsele lor, soluția oferă și un modul de construire a unei pagini personalizate de vânzări. Acest instrument de construire a magazinului virtual este intuitiv și ușor de utilizat, permițând artizanilor să-și prezinte produsele într-un mod profesionist, să primească comenzi și să interacționeze direct cu clienții lor.

SCHIMBĂRI

- Susținerea și promovarea valorilor culturale și a tradițiilor românești prin creșterea vizibilității meșteșugarilor
- Facilitarea procesului de vânzare online pentru meșteșugarii care nu au această experiență prin modulul de creare a paginilor
- Susținerea comunităților din mediul rural de către cei interesați de produsele artisanale

Lentila Rurală

Valorificarea și conservarea tradițiilor și obiceiurilor din satele din România

DESPRE SOLUȚIE

Soluția își propune să valorifice și să conserve tradițiile, obiceiurile și viața din satele din România prin intermediul unei infrastructuri digitale.

Prin intermediul acestei soluții, membrii comunităților rurale, precum localnici, istorici amatori, fotografi și videografi, pot contribui cu materiale foto și video care să reflecte istoria, cultura și viața cotidiană a satelor lor. Astfel, locuitorii din sate vor putea interacționa cu tradițiile lor, vor putea explora schimbările de-a lungul timpului, și vor putea aduce la lumină aspectele sociale, culturale și industriale care definesc identitatea satelor.

Gândit ca un instrument educațional, cultural și artistic, această soluție va permite locuitorilor din sate să interacționeze cu propria istorie locală, să descopere rădăcinile culturale și tradițiile transmise din generație în generație. Ea va deveni un spațiu de creație pentru artiștii locali, care, folosind materiale multimedia existente și cunoștințele istoricilor, vor putea colabora pentru a crea experiențe interactive și immersive cu istoria satelor. Proiecte foto, video, mixed-media, sau de realitate augmentată vor fi susținute de această infrastructură în scopul diseminării lor către publicul larg. Un modul de comunitate al platformei va facilita conectarea între diferitele sate, promovând schimbul de experiență, învățarea și colaborarea pentru inovații în acest domeniu. Lentilele Rurale multiple, implementate la nivel național, vor putea colabora pentru digitalizarea experiențelor din muzeele de istorie rurală/etnografie. Această soluție a fost propusă în raportul Orașe Prietenoase și adaptată pentru raportul prezent.

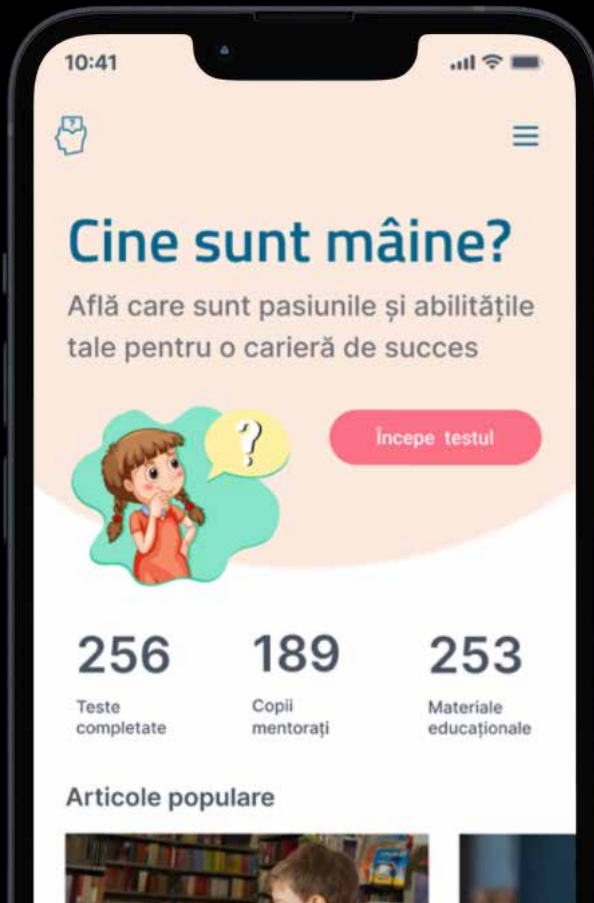
SCHIMBĂRI

- Creșterea nivelului de conștientizare istorică, oferind un instrument pentru dobândirea unei perspective vizuale asupra schimbărilor comunităților de-a lungul timpului
- Cunoașterea istoriei rurale și promovarea ideii de conservare și protejare a patrimoniului rural
- Comunități rurale cu un grad mai ridicat de identitate rurală și apartenență, pentru o implicare civică mai crescută

Cine sunt mâine?

Skill-uri și abilități noi pentru tinerii din mediul rural

DESPRE SOLUȚIE

Soluția își propune să ofere tinerilor și adolescenților din mediul rural (școala primară - liceu) șansa de a-și descoperi skill-urile și posibile pasiuni pe care ar dori să le transforme într-o carieră, precum și mentoratul necesar pentru a dobândi cunoștințele necesare și pentru a transforma această dorință în realitate.

Soluția e construită pe baza a 3 module integrate. În primă fază, Modulul de informare oferă o privire cuprinzătoare asupra diverselor cariere și domenii profesionale. Un glosar interactiv va furniza tinerilor informații detaliate despre fiecare carieră, inclusiv avantaje, dezavantaje și responsabilități. Această resursă îi ajută să exploreze opțiuni și să obțină o perspectivă clară asupra alegerilor lor viitoare. Cu ajutorul Modulului de Testare tinerii vor putea să-și evalueze abilitățile și interesele printr-un set de întrebări și activități interactive. La finalul testului, vor primi un profil detaliat al skill-urilor lor și sugestii personalizate privind domeniile în care ar putea excela. Această evaluare le oferă o bază solidă pentru a lua decizii informate în ceea ce privește viitoarea lor carieră.

În cele din urmă, soluția propune și Modulul de Mentorat, ce facilitează conexiunea tinerilor cu persoane din domeniile în care doresc să se dezvolte. Prin intermediul acestui hub, tinerii pot găsi mentori dispuși să-i îndrume, să le împărtășească experiențele lor și să le ofere sfaturi practice. Mentorii pot oferi îndrumare în ceea ce privește dezvoltarea de abilități, alegerea cursurilor sau a facultății și pot fi o sursă valoroasă de inspirație și sprijin.

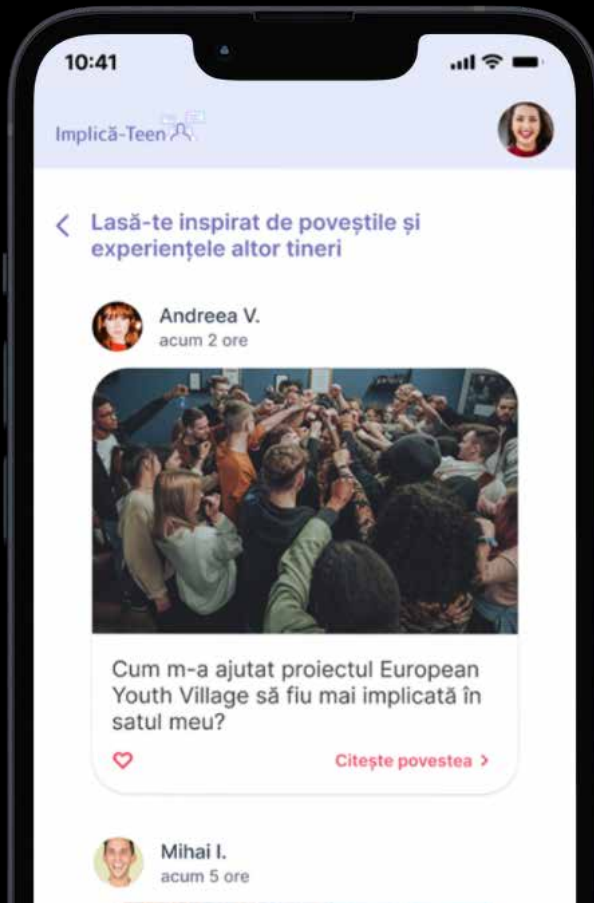
SCHIMBĂRI

- Susținerea dezvoltării tinerilor din rural prin programe de mentorat potrivite domeniilor de care sunt interesați
- Dobândirea cunoștințelor cu privire la oportunitățile care există pentru tineri

Implică-teen

Spațiu digital care să inspire și să sprijine tinerii din mediul rural

DESPRE SOLUȚIE

Soluția își propune să fie un spațiu care să inspire și să sprijine tinerii din mediul rural să fie mai activi și să se implice în mod constructiv în viața comunității lor. Această soluție, în varianta web și mobilă, oferă instrumentele și resursele necesare pentru a încuraja implicarea și dezvoltarea personală a tinerilor prin 3 module distincte:

Modulul de Educare Civică, prin intermediul căruia tinerii vor avea acces la un glosar bogat în informații despre implicarea civică și socială. Articole și povești vor prezenta exemple de proiecte și inițiative de succes, oferindu-le tinerilor cunoștințele necesare pentru a se angaja activ în problemele comunității lor. Educația civică va fi amplificată prin resurse interactive, discuții și materiale video, astfel încât tinerii să înțeleagă importanța participării lor.

Modulul de Încurajare, sub forma unui portal prin intermediul căruia tinerii vor putea citi și contribui cu propriile exemple de bune practici și povești de succes legate de diverse proiecte și activități la care au participat și care au avut un impact asupra lor.

Modulul de Implicare Comunitară, facilitează accesul tinerilor la proiecte și inițiative desfășurate în comunitatea lor sau în apropiere. Administrațiile locale și organizațiile neguvernamentale vor folosi platforma pentru a anunța evenimentele, activitățile și proiectele în care tinerii pot să se implice. Astfel, aceștia vor putea contribui la schimbările pozitive din comunitatea lor prin participare activă în proiecte relevante.

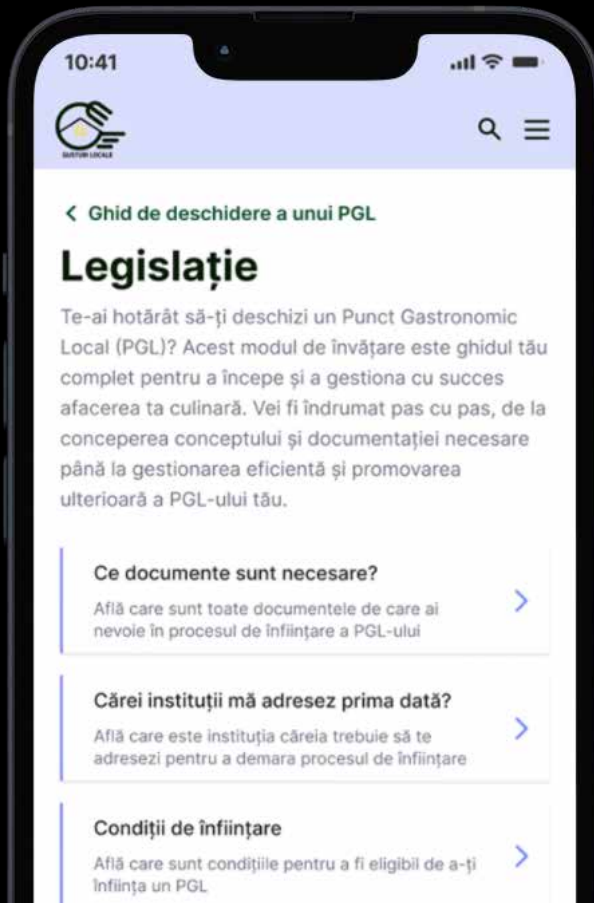
SCHIMBĂRI

- Încurajarea tinerilor din rural să se implice activ în comunitatea lor, contribuind la dezvoltarea locală prin participarea la proiecte și inițiative cu impact pozitiv.
- Creșterea cunoștințelor tinerilor despre participarea civică, drepturile și responsabilitățile lor pentru a deveni cetățeni activi și informați.
- Stimularea tinerilor în a fi activi în comunitate prin puterea exemplului.

Gusturi Locale

Srijin și ghidare pas cu pas pentru micii antreprenori din mediul rural

DESPRE SOLUȚIE

Soluția își propune să ofere un sprijin complet și ghidare pas cu pas pentru micii antreprenori din mediul rural care doresc să deschidă un Punct Gastronomic Local (PGL). Cu accent pe promovarea tradițiilor culinare locale și facilitarea accesului turiștilor la experiențe autentice, această soluție va oferi un modul de învățare și resurse centralizate care să-i îndrume de la A la Z prin întregul proces de înființare și gestionare a unui PGL.

Modulul de învățare va fi un ghid detaliat ce va prezenta beneficiile unui PGL, îndrumând antreprenorii prin toate etapele necesare pentru înființarea și administrarea cu succes a unui astfel de punct gastronomic. De la elaborarea conceptului și documentației necesare, până la modalități eficiente de gestionare și promovare ulterioară, soluția va oferi asistență tehnică și informații practice.

O hartă interactivă va centraliza toate PGL-urile existente, permițând turiștilor să identifice rapid și ușor locurile unde vor lua masa. Aceasta va include informații relevante despre fiecare PGL, precum locația, datele de contact pentru rezervări, durata de funcționare, povestea din spatele familiei sau fermei care deține PGL-ul, precum și detalii despre produsele locale promovate în meniuri.

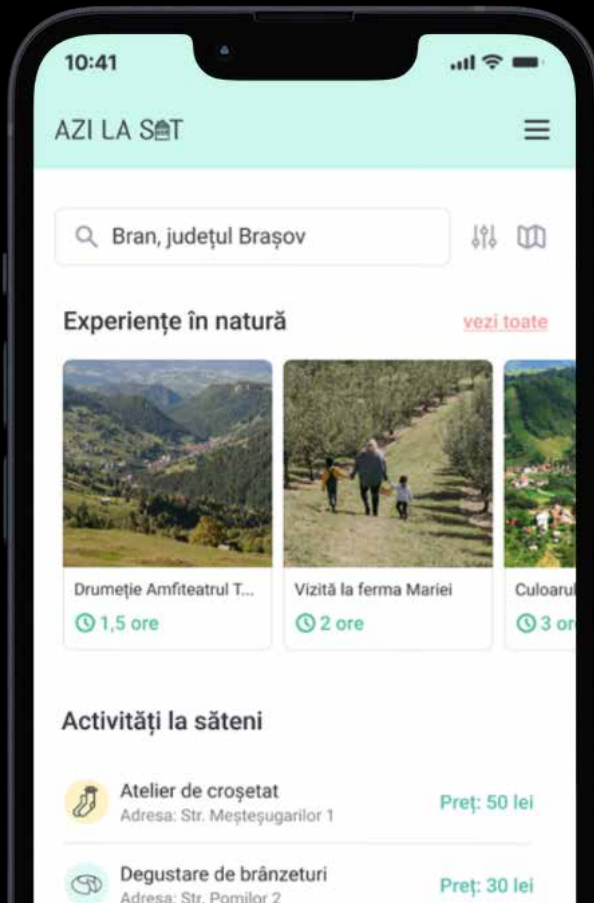
SCHIMBĂRI

- Ghidare completă și simplificarea procesului de elaborare al documentației necesare
- Promovarea bucătăriei tradiționale și a produselor locale
- Creșterea vizibilității PGL-urilor și atragerea turiștilor interesați de experiențe autentice și de gastronomia locală.

Azi la sat

Promovarea și centralizarea experiențelor și activităților tipic rurale

DESPRE SOLUȚIE

Soluția Azi la sat își propune să conecteze persoanele din mediul urban cu mediul rural prin promovarea, centralizarea și maparea experiențelor și activităților tipice rurale.

Activitățile rurale pot include vizite la ferme, ateliere de meșteșuguri, participarea la tradiții și festivaluri locale, degustări de produse tradiționale, plimbări în natură și multe altele. Administrațiile locale, GAL-urile sau ONG-uri vor avea și ele un rol activ de a motiva și încuraja locuitorii să creeze astfel de experiențe pentru cei din urban și să îi sprijine în listarea acestor activități pe platforma Azi la sat. Pe lângă activitățile create de săteni pentru turiști, platforma mapează și obiectivele turistice și centralizează într-un calendar evenimentele și festivalurile organizate de diferite entități care au loc în sate (Zilele comunei, Răvășitul Oilor, Noaptea muzeelor la sate, etc.)

Astfel, platforma poate sugera unui utilizator itinerarii care pot fi făcute într-o zi sau într-un weekend, bazate pe interesele lui, dar și pe activitățile și evenimentele care au loc în perioada respectivă în zonele rurale de care e interesat.

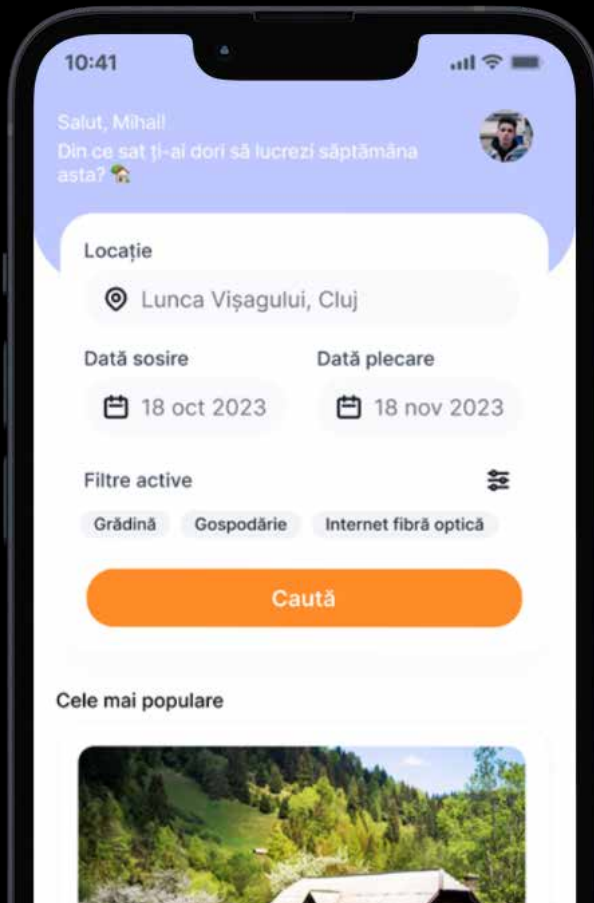
SCHIMBĂRI

- Oferirea de mijloace de venit extra non-agricole pentru locuitorii din rural
- Oferirea de oportunități de turism alternativ în România
- Dezvoltarea unor relații între mediul urban și cel rural, contribuind la schimbul cultural
- Crearea de conexiuni care să poată continua și offline
- Creșterea dezvoltării economice în rural prin stimularea turismului responsabil

Work from sat

Conectarea persoanelor care lucrează remote cu comunitățile rurale

DESPRE SOLUȚIE

Soluția Work from sat își propune să creeze un cadru dedicat pentru conectarea persoanelor care lucrează remote cu comunitățile rurale dispuse să ofere locuri de lucru și cazare, mai ales în contextul popularității pe care a căpătat-o conceptul de work from home în timpul pandemiei și după.

Soluția centralizează cazările sau gospodăriile din zonele rurale care pot fi transformate în co-working spaces pentru cei care lucrează de acasă. Localnicii pot lista facilitățile oferite și infrastructura disponibilă pentru work from home, iar utilizatorii pot căuta și rezerva aceste locuri prin intermediul unei hărți interactive. De asemenea, utilizatorii cu aceleași interese sau cei care sunt prieteni pot forma grupuri și pot împărți spațiile de co-working, stimulând colaborarea și schimbul de idei.

Work from sat oferă și un modul prin care sunt listate locurile de cazare gratuită în schimbul unor servicii în gospodărie, cu precădere în perioadele agricole (cules de struguri, cosit, strângerea fânului, etc.) Acest sistem încurajează conexiunile autentice dintre turiști și localnici, ducând la înțelegerea mai profundă a vieții rurale și la sprijinirea comunităților prin serviciile oferite.

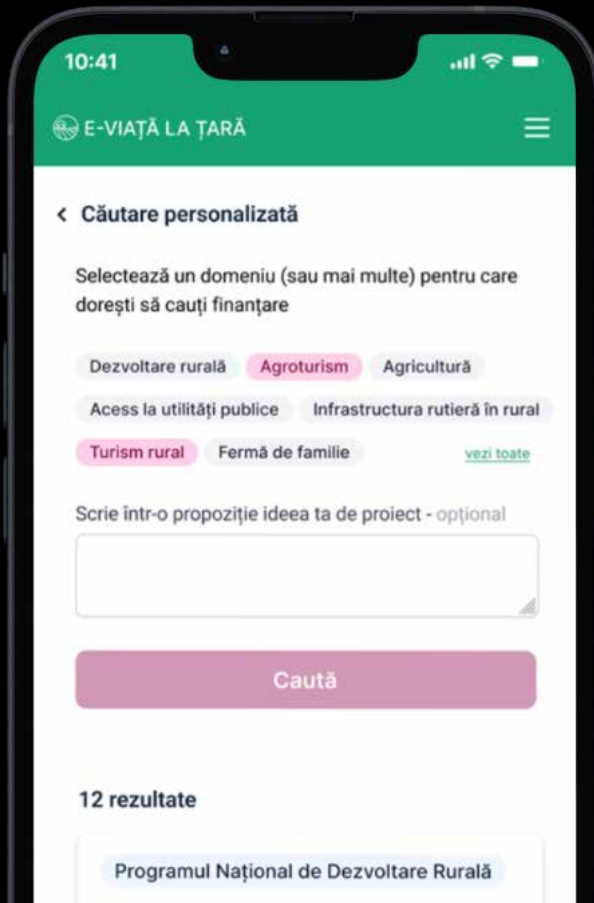
SCHIMBĂRI

- Sprijinirea comunităților rurale prin generarea de venituri suplimentare sau prin ajutorul oferit în gospodărie
- Sporirea productivității pentru cei care lucrează remote într-un loc liniștit aproape de natură
- Oferirea celor din urban posibilitatea de a se conecta cu mediul rural și invers

E-viață la țară

Acces la informații legate de fonduri și finanțări pentru mediul rural

DESPRE SOLUȚIE

Soluția E-viață la țară își propune să faciliteze accesul la informații legate de fonduri și finanțări pentru diverși actori din mediul rural, precum autoritățile locale, grupuri de acțiune locală, ONG-uri sau mici antreprenori, prin oferirea de know-how și training pentru atragerea acestor fonduri în comunitățile lor.

Platforma poate oferi o experiență personalizată utilizatorului, acesta având posibilitatea de a selecta un domeniu de interes (agricultură, dezvoltare rurală, infrastructură, agroturism etc.) și/sau de a completa o idee de proiect. Astfel, platforma sugerează fondurile sau liniile de finanțare care ar fi potrivite, cu posibilitatea de a trece prin lecții scurte legate de fiecare în parte pentru a putea face o decizie informată. După alegerea sursei de finanțare potrivite, utilizatorul va trece printr-o învățare mai aprofundată privind ghidul solicitantului, condițiile de eligibilitate, legislația în vigoare, pe scurt prin toate etapele necesare aplicării pentru finanțarea respectivă, într-o manieră accesibilă. Sugerarea liniilor de finanțare de către platformă este opțională, lista de fonduri putând fi accesată de oricine și filtrată în funcție de domeniul de interes.

În plus, pentru cei care au nevoie de asistență extra, va exista un helpline integrat în platformă, cu ajutorul căruia vor intra în contact cu diferiți consultanți sau alte organizații care au beneficiat de accesarea fondurilor similare.

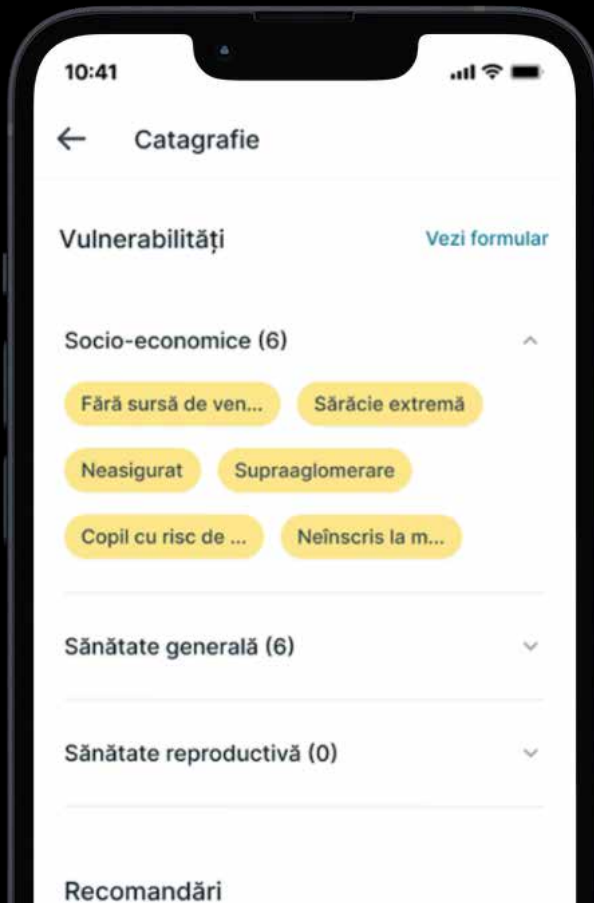
SCHIMBĂRI

- Creșterea accesului la informații legate de fondurile și finanțările disponibile pentru dezvoltarea rurală
- Centralizarea surselor de finanțare pentru dezvoltarea mediului rural într-un singur loc
- Educarea actorilor din mediul rural cu privire la posibilitățile de dezvoltare ale comunităților lor

Asistent Medical Comunitar

Acces la servicii medicale și sprijin pentru vulnerabili

DESPRE SOLUȚIE

Asistenții comunitari oferă servicii medicale pentru a compensa lipsa asistenței medicale și accesul pacienților la acest fel de servicii medicale în zonele și regiunile care au cel mai mult nevoie de acestea (de ex. zonele rurale, izolate sau în care nu există un dispensar sau o policlinică etc.).

În prezent nu există un mod simplu și eficient de a urmări activitatea asistenților comunitari și de a urmări impactul acestora în zonele vulnerabile. Soluția Asistent Comunitar este un instrument de management de caz, fiind în același timp un instrument de management al asistenților comunitari și de formare continuă a acestora. Soluția este în curs de dezvoltare cu sprijinul Unicef și în colaborare cu Ministerul Sănătății.

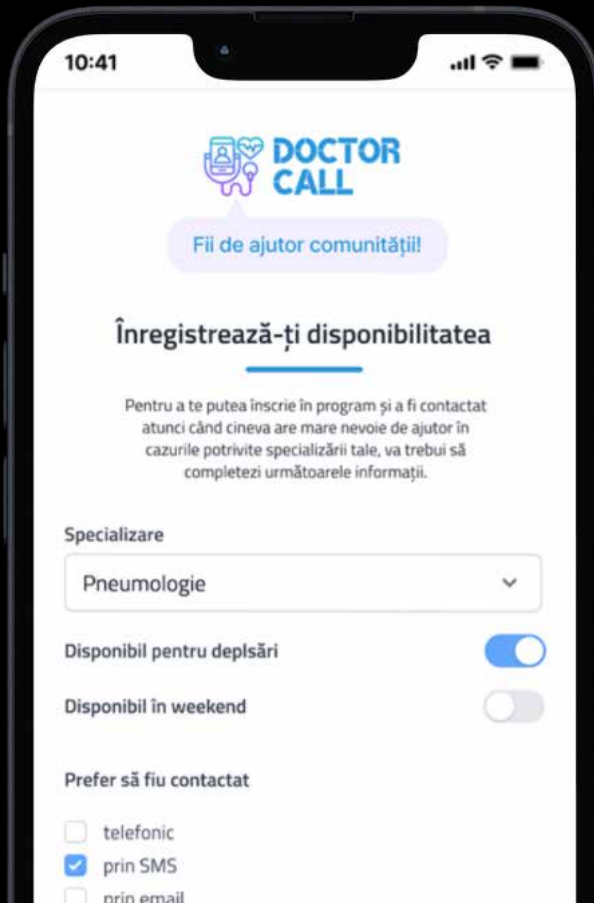
SCHIMBĂRI

- Asigurarea formării continue a personalului din subordinea statului care lucrează ca asistent medical comunitar;
- Facilitarea managementului cazurilor de care asistenții sunt responsabili;
- Gestionarea centralizată a situației naționale în ceea ce privește asistența medicală comunitară.

Doctor Call

Acces la medici de specialitate și asistență de la distanță

DESPRE SOLUȚIE

Doctor Call este o platformă în care medicii se pot înscrie voluntari pentru o anumită regiune și unde își marchează disponibilitatea de deplasare sau de a fi contactați de asistenți sau ONG-uri pentru a evalua starea de sănătate a unui pacient, fie online fie în persoană. Baza de date cu medici va fi organizată pe specializări pentru o navigare ușoară, iar sistemul de apelare la serviciile unui medic va fi customizat după preferințele acestuia (text, telefon, e-mail).

Acest sistem facilitează comunicarea dintre asistenți și doctori, iar pacienții pot fi ajutați punctual pentru a putea preveni probleme de sănătate din timp. De asemenea, un asistent medical comunitar sau social poate să solicite prezența unui medic pentru a vedea un grup de pacienți la o dată fixă dacă medicul are disponibilitate pentru a crește numărul de beneficiari care pot avea acces la consulturi de specialitate. Această soluție a fost proiectată în cadrul obiectivului „Grijă pentru sănătatea mamei și a copilului”. În urma analizei ea a fost extinsă cu module care răspund eficient la probleme identificate în cadrul obiectivului „Acces la sănătate”.

SCHIMBĂRI

- Acces la servicii de sănătate și la sfaturi din partea unor medici specialiști
- Reducerea barierelor geografice de accesare a serviciilor

Safe Ride

Ajutor voluntar pentur deplasarea la medic sau pentru urgențe

10:41

SafeRide

← Informații pasager

Câți pasageri au nevoie de transport?

1

Nume complet pasager

Matei Popescu

Destinație

Spitalul Universitar Iași

Alte informații relevante pentru șofer

Pasagerul trebuie să ajungă la spital, la dr. Vasile Vlădeanu. Avem nevoie să îl ajutați pe Matei să intre în spital.

DESPRE SOLUȚIE

Deși pacienții din zone defavorizate care sunt parte din sistemul de asistență socială sau medicală comunitară au dreptul la servicii de asistență medicală, aceștia nu pot ajunge adesea la medic. Motivul este distanța foarte mare de primul spital sau de centrul medical de care au nevoie pentru problemele lor, corelat cu lipsa resurselor financiare necesare pentru a se deplasa.

SafeRide este o aplicație mobilă gratuită pentru orice persoană din zonele defavorizate. Aplicația poate fi utilizată de către asistenți sociali, asistenți medicali comunitari sau alte ONG-uri care derulează programe dedicate grupurilor vulnerabile. Un utilizator autorizat poate solicita un transport la medic pentru un pacient de la oricare dintre șoferii disponibili în aplicație. Șoferii se pot înscrie în aplicație și pot să răspundă la comenzi plasate de aceștia, doar după ce trec printr-un proces amplu de verificare și autorizare. Această soluție a fost proiectată în cadrul obiectivului „Grijă pentru sănătatea mamei și a copilului”. În urma analizei ea a fost extinsă cu module care răspund eficient la probleme identificate în cadrul obiectivului „Acces la sănătate”.

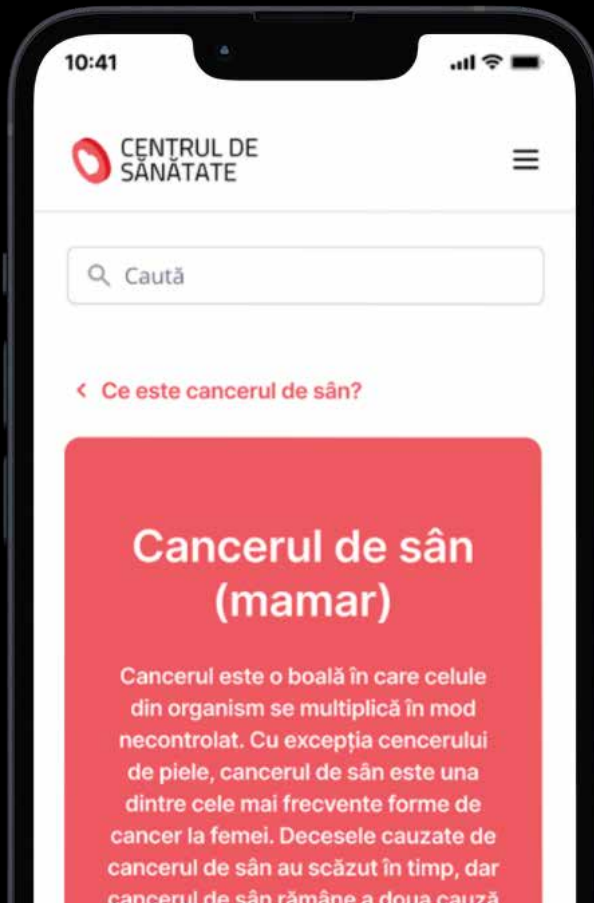
SCHIMBĂRI

- Eliminarea parțială a barierelor geografice de accesare a serviciilor medicale;
- Creșterea accesului la servicii medicale pentru populațiile defavorizate

Centrul de sănătate

Informație accesibilă pentru educația sanitară pentru toată populația

DESPRE SOLUȚIE

La fel ca în cazul legislației, la nivel internațional există recomandări clare ca informațiile care țin de drepturile și obligațiile persoanelor, la fel ca informațiile care sunt esențiale pentru binele lor trebuie să fie prezentate acestora în asemenea manieră încât să fie accesibile ca limbaj luând ca standard un nivel de înțelegere echivalent cu clasa a opta. De aceea constatăm că foarte multe dintre statele profund preocupate de educația pentru sănătate a tinerilor și adulților au construit platforme centralizate cu informații despre sănătate menite să sprijine cetățenii în relația lor cu sistemul sanitar și să îi educe și îndrume spre ajutorul potrivit.

Urmând modelele implementate de Statele Unite sau Canada, propunem construirea unei platforme de conținut care să explice pe înțelesul tuturor noțiuni de baza (simptome, manifestare, tratamente) despre afecțiunile comune și despre cele cu cea mai mare incidență în România, să pună la dispoziție informație utilă care astăzi este distribuită pe multiple platforme și să devină punct unic de informare și educație pentru sănătate.

Această soluție a fost proiectată în cadrul obiectivului „Sprijin pentru cei grav bolnavi”. În urma analizei ea a fost extinsă cu module care răspund eficient la probleme identificate în cadrul obiectivului „Acces la sănătate”. Centrul de sănătate este în dezvoltare cu sprijinul Endava și în colaborare cu Colegiul Medicilor din România.

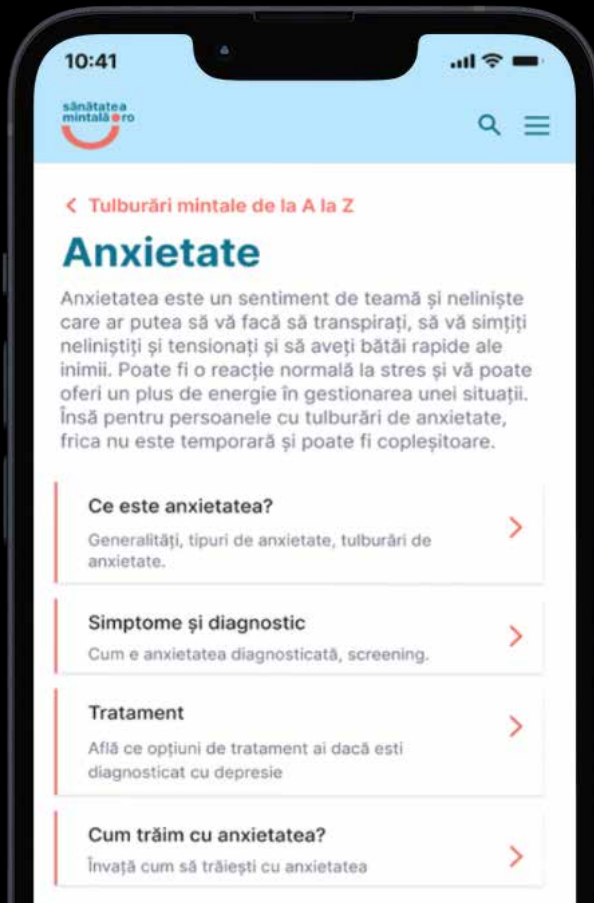
SCHIMBĂRI

- Un punct unic de informare și învățare, la nivel național, unde orice cetățean poate să descopere informații utile despre relația sa cu sistemul sanitar, fluxuri și proceduri explicate pe înțelesul tuturor;
- Accesibilizarea unei biblioteci exhaustive de informații despre toate afecțiunile, tratamentele uzuale, manifestările lor și modurile în care poți beneficia de asistență;

SănătateaMintală.ro

Soluție de informare despre sănătatea mintală

DESPRE SOLUȚIE

Soluția a fost propusă încă din rapoartele noastre anterioare, ca un centru de resurse dedicate educației pentru sănătate mintală, accesibilă pentru multiple tipuri de beneficiari. Cercetarea actuală susține în continuare nevoia de a crea un astfel de centru de resurse, care să conțină informații verificate despre sănătate mintală în general cât și specific pentru copii, adolescenți, adulți și vârstnici, dar și pentru grupuri specifice cum ar fi femei, bărbați, părinți, persoane cu boli cronice, îngrijitori, lucrători în domenii la risc, militari și veterani de război, refugiați sau persoane din medii dezavantajate. Sănătatea mintală.ro va avea și un rol de enciclopedie medicală pe înțelesul tuturor, cu rol de a descrie pe larg și într-un mod accesibil tulburările mintale, oferind resurse verificate pentru a le înțelege din punct de vedere al manifestării, al simptomelor, al diagnosticului, tratamentului, prevenției dar și al screening-ului acestora.

Pentru o mai bună navigare a sistemului de sănătate mintală, sistemul în sine, procesele și drepturile pacienților vor fi descrise pe înțelesul tuturor. Pentru persoanele care trăiesc cu o tulburare mintală, informații despre cum pot gestiona mai bine primirea unui diagnostic, comunicarea cu cei apropiați, înțelegerea schimbărilor care vin cu un astfel de diagnostic dar și menținerea unei calități a vieții crescute vor fi abordate. Nu în ultimul rând, soluția va oferi acces la o bază de date cu organizații care oferă servicii și sprijin în domeniul sănătății mintale. Soluția este în curs de implementare cu sprijinul Synevo.

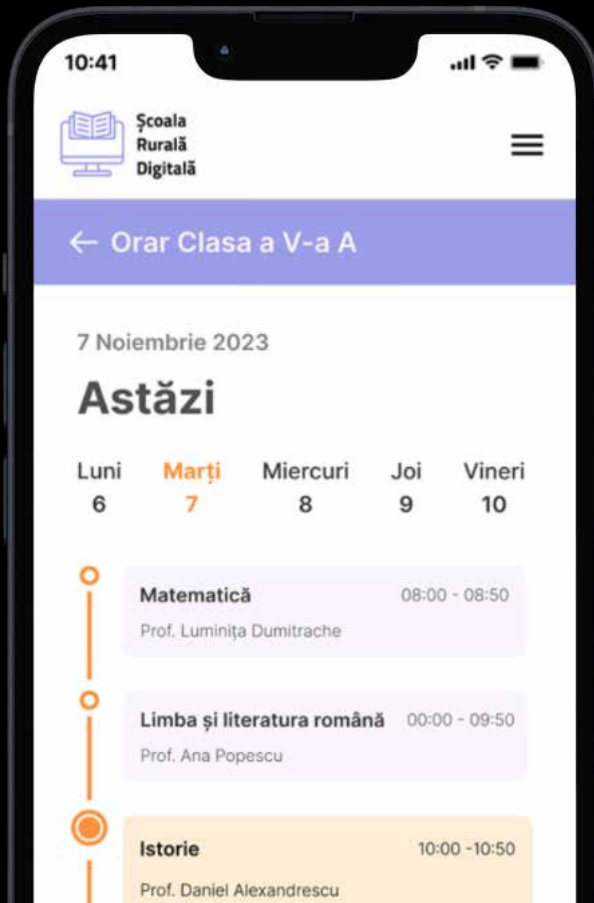
SCHIMBĂRI

- Creșterea nivelului de înțelegere asupra sănătății mintale și informarea corectă a populației privind tulburările mintale printr-un singur punct de contact care centralizează informații verificate
- Reducerea miturilor privind sănătatea mintală și a stigmatizării care provine din neînțelegerea tulburărilor mintale
- Creșterea accesării serviciilor de sănătate mintală prin sprijinirea persoanelor în a înțelege importanța gestionării sănătății mintale

Școala Rurală Digitală

Acces la profesori bine pregătiți pentru copiii din mediul rural

DESPRE SOLUȚIE

Problema lipsei cadrelor didactice din mediul rural este din ce mai presantă și mulți dintre copiii care locuiesc la sat sau în comune (peste 45% din populația României locuiește în mediul rural) nu au acces la educație de calitate.

Soluția Școala Rurală Digitală este o platformă care ar permite derularea orelor într-un sistem hibrid. Un supervizor poate să se ocupe local de aducerea copiilor în clasă și să îi asiste pe parcursul orelor care sunt ținute online și transmise live către grupul de copii. Astfel, interacțiunea directă cu un profesor dedicat are loc facilitat de un sistem digital, iar supervizorii asistă copiii în timpul orelor și se ocupă de managementul clasei în afara actului educațional propriu zis. Supervizorii pot fi cadre didactice netitularizate sau care nu au foarte multă experiență încă, membri ai organizațiilor neguvernamentale sau chiar angajați local din rândul persoanelor din comunitate.

În acest mod elevii au șansa de a avea acces la profesori foarte buni care din motive de distanță sau disponibilitate de timp nu pot să predea 100% din timp în comunitățile rurale. Această soluție a fost proiectată în raportul "Acces la Educație".

SCHIMBĂRI

- Accesul elevilor din zona rurală la anumite discipline pentru care nu sunt profesori în școala lor
- Implicarea unor profesori cu competențe foarte ridicate, la care altfel acești elevi nu ar avea acces

Stai de Vorbă

Acces la consilieri școlari pentru copiii din mediul rural

DESPRE SOLUȚIE

La nivelul țării sunt puțin peste 3000 consilieri școlari, norma legală de copii alocați unui consilier fiind de 600 de elevi. Școlile mari au propriul cabinet de asistență psihopedagogică, dar, în foarte multe cazuri, un consilier deservește mai multe școli ca să-și acopere norma de elevi. Puțini elevi știu că au acces la aceste servicii, ce presupun ele și unde îi găsesc pe consilieri.

Elevii din zona rurală sunt în special dezavantajați, deoarece școlile sunt prea mici ca să aibă propriul cabinet de asistență psihopedagogică. În schimb, au protocoale de colaborare cu consilieri care își împart serviciile între mai multe localități. Prin Stai de Vorbă, elevii pot căuta și intra în legătură cu consilierul care este alocat școlii lui.

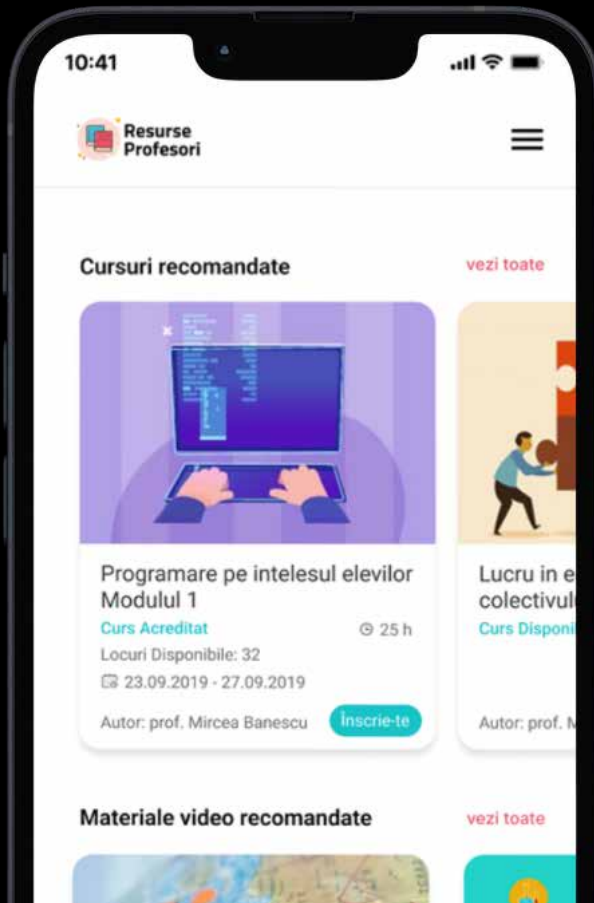
SCHIMBĂRI

- Eliminarea barierei de accesibilitate geografică între elevi și consilieri, ajutându-i să intre în contact într-un spațiu sigur și privat
- Creșterea numărului de elevi care vor beneficia de sprijin atunci când au nevoie

Resurse profesori

Materiale de pregătire pentru profesorii din mediul rural

DESPRE SOLUȚIE

Fiecare cadru didactic, odată ajuns în învățământ, este pe cont propriu și își construiește lecțiile folosindu-se de resurse pe care le descoperă și adaptează singur, unica îndrumare venind de la alte cadre didactice tot la inițiativa independentă a profesorului.

Resurse Profesori este un set de instrumente de folosit la clasă pe care să și-l configureze și descarce din platformă orice profesor. Răspunzând la câteva întrebări legate de mediul în care predă, profesorul își poate personaliza un pachet de bază de resurse utile pentru predatul de zi cu zi. În același timp, aplicația poate recomanda o serie de alte instrumente administrative utile în managementul cursurilor: instrumente de monitorizare a progresului elevilor, de management personal al timpului, cataloage digitale etc.

Soluția va avea integrat și un modul care oferă acces la o colecție de materiale video profesorilor și învățătorilor începători care au nevoie de ghidaj pentru a deveni mai buni la clasă. Materialele vor fi de mai multe tipuri - ore deja înregistrate de profesori metodiști pentru a permite începătorilor să analizeze desfășurarea unei ore la clasă, alături de alte materiale video utile construite de cadre didactice experimentate. Acest modul a fost propus în cadrul raportului "Profesori bine pregătiți" sub forma unei soluții individuale "Classroom Demo", alături de "Resurse Profesori". Ambele au fost preluate și adaptate pentru raportul prezent.

SCHIMBĂRI

- Diversificarea arsenalului de instrumente disponibile pentru lucrul la clasă, adaptate nevoilor elevilor
- Accesul facil la resurse evaluate și recomandate pentru profesori
- Asigurarea accesului la cursuri relevante și utile pentru profesori, indiferent de locul în care se află aceștia
- Resurse gratuite dedicate îmbunătățirii actului didactic

EduacCES

Resurse educaționale gratuite pentru profesorii care lucrează cu copii cu CES

DESPRE SOLUȚIE

Resursele disponibile online pentru lucrul cu elevi în situații de risc sau pentru integrarea copiilor cu cerințe educaționale speciale adesea nu sunt relevante sau nu sunt în limba română și nu sunt adaptate la realitatea din România. AcCES este un centralizator digital de resurse educaționale gratuite pentru profesorii care lucrează cu copii cu CES, integrată și cu un helpline asigurat de psihologi cu care profesorii pot veni în contact pentru a discuta cazuri speciale și a obține sfaturi și ajutor. Platforma va deschide resursele pentru toți profesorii, iar pentru a intra în contact cu un terapeut, aceștia vor trebui să își creeze un cont și să posteze o cerere de ajutor pentru a putea fi preluați de un specialist.

Platforma www.eduacces.ro este administrată de FDP - Protagoniști în educație și Code for Romania cu sprijinul Fundației Vodafone România.

SCHIMBĂRI

- Resurse digitale pentru profesorii care lucrează cu copiii cu CES în limba română, maghiară și engleză
- Informații validate, resurse verificate și aprobate de specialiști
- Helpline dedicat pentru situații concrete și sprijin imediat

Website Chatbot

Soluție simplă de accesare de servicii pentru victimele violenței domestice

DESPRE SOLUȚIE

Lipsa metodelor diverse prin care victimele pot cere ajutor este o problemă pentru că nu toate victimele pot discuta telefonic cu o autoritate sau cu un ONG, dar și pentru că de multe ori nu știu către cine să se adreseze. De asemenea, comportamentele de comunicare pentru publicul tânăr s-au schimbat foarte mult, adesea aceștia preferând să discute în scris și căutându-și informația online, fără a dori un contact telefonic de la prima încercare de a raporta sau discuta despre o situație abuzivă.

Un chatbot care poate fi conectat atât cu conturile sociale cât și instalat pe website-urile organizațiilor poate să ajute victimele să comunice mai ușor și poate de multe ori să degreveze organizația de o serie de întrebări constante la care ei răspund mereu, individual fiecărei persoane care îi contactează. Uniformizarea informației va ajuta de asemenea pentru că așa ne asigurăm că, indiferent de organizația cu care discută victima, va primi aceleași sfaturi de bază, inițiale, verificate și validate.

Această soluție a fost propusă în cadrul raportului "Fără violență acasă".

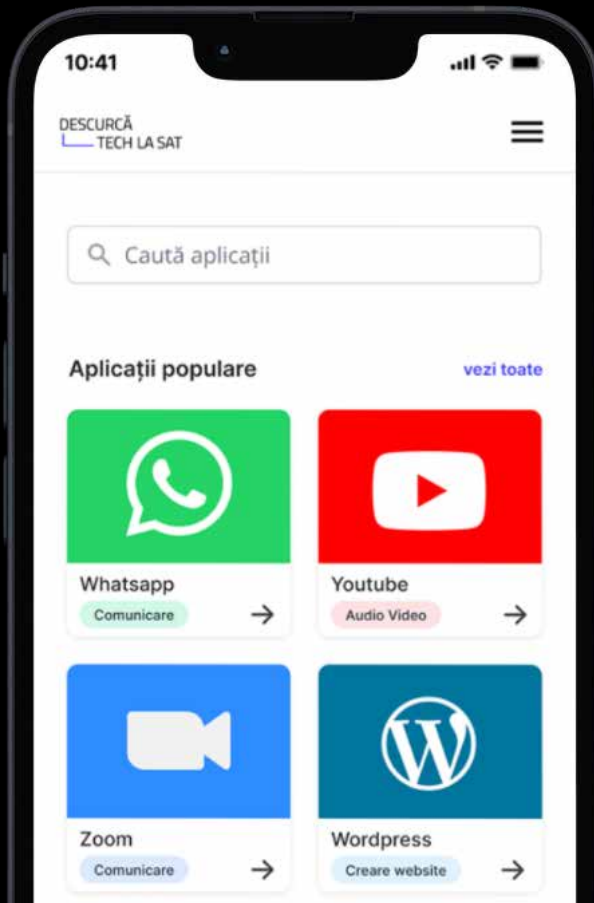
SCHIMBĂRI

- Se creează o metodă alternativă de comunicare care să ajute victimele să afle informații utile despre ce pot face dacă se află într-o situație abuzivă;
- Se consolidează o listă de răspunsuri standardizate pentru întrebări de bază pentru victime sau martori care să degreveze organizațiile, permițându-le astfel să asiste mai multe victime.

Descurcă.tech (la sat)

Creșterea nivelului abilităților digitale în mediul rural

DESPRE SOLUȚIE

Soluția își propune să creeze pentru cei din mediul rural un spațiu în care noțiunile lumii digitale să nu mai reprezinte un mit și să nu mai existe reticență în folosirea lor.

Platforma pune la dispoziție resurse celor care se oferă să îi învețe pe aceia care încă nu au astfel de abilități cum să folosească mai bine tehnologia în folosul lor. De exemplu, cei care vor să își învețe bunicii cum să folosească un smartphone pot primi aici resursele necesare, în diferite formate, inclusiv printabile, pentru a fi ușor înțelese și asimilate. În plus, platforma va pune la dispoziția celor care învață cum să utilizeze tehnologia un helpline prin care aceștia vor putea obține consiliere și sprijin rapid.

Înainte de a explora resursele puse la dispoziție, utilizatorul, individual sau alături de ajutorul său, poate completa un scurt-test care îi stabilește nivelul, dar și lucrurile de care e interesat când vine vorba de utilizarea tehnologiei (cunoașterea noțiunilor de bază, comunicare, promovare, etc.). Platforma sugerează resurse bazate pe rezultatele testului, pornind de la un nivel de bază, ulterior având posibilitatea de a avansa la nivele mai complexe.

SCHIMBĂRI

- Sprijinirea celor care fac primii pași în utilizarea tehnologiei, dar și a celor care doresc să învețe cum îi poate ajuta tehnologia la diverse activități.

The image features a solid yellow background. Two thick, vertical black bars are positioned symmetrically on either side of the center. The top bar is located in the upper third of the page, and the bottom bar is in the lower third. The text is centered between these two bars.

**ENVIRONMENT
FOR ROMANIA**

OBIECTIVE PROIECTATE

PREGĂTIȚI PENTRU URMĂTORUL DEZASTRU NATURAL

RVM

Sistem de management de resurse umane și materiale în caz de seism

Voluntar DRM

Aplicație mobilă de solicitare de ajutor în teren și management de voluntari spontani

Covid19 RoHelp

Colectare coerentă și în siguranță a ajutoarelor pentru ONG-urile care luptă cu pandemia

Jurnal Medical

Monitorizarea stării de sănătate a populației în timpul pandemiei

Date la zi

Ghid de informații adaptate la situația particulară a fiecărui utilizator

Covid19 Diaspora Hub

Sprijin pentru cetățenii români din diaspora în situații de urgență

Cine ce face

Informații clare despre rolul fiecărei instituții în situații de urgență

Un acoperiș

Ajutor pentru persoanele rămase fără locuință

DRM Widget Hub

Informații utile, simplu de integrat în orice platformă

ABC Accesibilizare

Ghid pentru accesibilizarea transmițerii de informații pentru persoanele cu dizabilități

Alertă Patrimoniu

Platformă de vizualizare a patrimoniului cultural cu grad ridicat de risc

Ce Trebuie Să Fac

Ghid de informații adaptate la situația particulară a fiecărui utilizator

OBIECTIVE PROIECTATE

PREGĂTIȚI PENTRU URMĂTORUL CUTREMUR

eCutremur

Punct unic de căutare și de centralizare a tuturor informațiilor în caz de cutremur

Acasă, în siguranță

Harta clădirilor cu grad ridicat de risc și resurse utile pentru consolidare

De Urgență

Plan familial de urgență și educație pentru răspuns în caz de cutremur

Expertizare Digitală

Colectare de date din teren despre situația clădirilor după seism

Shelter People Database

Motor de căutare pentru persoanele dispărute după un seism major

Brigada de Evaluare

Colectare de informații din teren imediat după un cutremur major

Seismic Watchdog

Platformă de monitorizare a efectelor post-seism

MĂSURAREA POLUĂRII

Date Poluare

Informații complete despre poluarea din România

Rețeaua anti-poluare: aer

O rețea de senzori low-cost, open source, disponibili oricui

Inspectorul de Energie

Auditori independenți accesibili pentru evaluarea casei tale

Rețeaua anti-poluare: zgomot

Rețea de senzori low cost pentru măsurarea poluării sonore

Rețeaua anti-poluare: apă

Tot ce trebuie să știi despre calitatea apei și cum te poți implica

OBIECTIVE PROIECTATE

Eficiența Energetică

Platformă de crowdsourcing de informații de la cetățeni activi

REDUCEREA POLUĂRII

Școala pentru Mediu

Program de educație pentru mediu în toate școlile din România

Colectăm.Reutilizăm

Soluție de management al colectării

Gătește Smart

Comunitate de pasionați de gătit prietenoși cu mediul

Platouaș

Comandă comună pentru gașca de prieteni direct de la producătorii locali

eFood Hub

Sprijin pentru vulnerabili din partea Horeca

Energia României

Informații complete despre sectorul energetic din România

Transport în comun

Sistem integrat național pentru utilizatorii de transport în comun

Contorul Public

Date despre consumul clădirilor publice din România

Mini Inspectorul de Mediu

Aplicație de educație pentru mediu

Donează cu...

Modul de reutilizare pentru website-urile de vânzări între persoane fizice

Cumpără E-Smart

Echipăm cetățenii cu informații despre eficiența energetică

Conduc Electric

Tot ce trebuie să știi despre tranziția către mașini electrice

Amprenta Mea

Impactul cumpărăturilor tale asupra mediului

Construiește E-Smart

Echipăm consumatorii cu informații despre eficiența energetică

Piste de Biciclete

Data driven advocacy pentru construcția de piste de biciclete

OBIECTIVE PROIECTATE

RECICLAREA ȘI MANAGEMENTUL DEȘEURILOR

SIATD 2.0

Sistem complet de trasabilitate a deșeurilor

PickitUp: companii

Platformă de donații de obiecte pentru companii

Date reciclare

Informații complete despre reciclare în România

Management GNM

Sistem de eficientizare a activității Gărzilor de Mediu

Harta Reciclării 2.0

Informații noi și accesibilizate pe harta reciclării

De aruncat

Ghid simplu de management al deșeurilor

PickitUp

Colector de deșeuri pentru fiecare cetățean

MediWaste

Managementul deșeurilor de medicamente la un click distanță

OBIECTIVE PROIECTATE

ORAȘE PRIETENOASE

Urbialog

Infrastructura digitală pentru consultare publică

CoHabitat

Sprijin pentru asociațiile de proprietari

deFăcut.ro

City backlog pentru orice cetățean

ReVita Urban

Catalog al spațiilor nefolosite de autoritățile publice

urbATLAS

Tehnologie pentru cartografie urbană

Equiville

Platformă de chirii responsabile

Urban Sanctuary

Coaliții locale pentru animale comunitare

HoodHabitat

Tehnologie pentru inițiativele de cartier

Șantier.info

Harta autorizațiilor de construcție

OPTIX

Management de active urbane

CollabCycle

Infrastructură pentru cartarea pistelor de biciclete

ViaVerde

Cartarea spațiilor verzi

URBONO

Sprijin pentru cei mai vulnerabili

Artăpeziduri.ro

Revitalizare urbană prin artă murală

Lentila Urbană

Biblioteca digitală de istorie urbană

OBIECTIVE PROIECTATE

SATE DEZVOLTATE

FermierHUB

Hub digital pentru învățare și colaborare în mediul rural

AgriPlan+

Instrument pentru planificare și organizare pentru fermieri

Platouaș 2.0

Conectarea consumatorilor cu micii producători pentru sustenabilitate

Tradiții în ziduri

Centru de resurse integrat pentru arhitectura rurală

Alertă Patrimoniu 2.0

Informații actualizate despre monumentele istorice degradate

Artizan Atlas

Promovare pentru comunitatea de meșteșugari și artizani din România

Lentila Rurală

Valorifice și conservarea tradițiilor și obiceiurilor din satele din România

Cine sunt mâine?

Skill-uri și abilități noi pentru tinerii din mediul rural

Implică-teen

Spațiu digital care să inspire și să sprijine tinerii din mediul rural

Gusturi Locale

Sprijin și ghidare pas cu pas pentru micii antreprenori din mediul rural

Azi la sat

Promovarea și centralizarea experiențelor și activităților tipic rurale

Work from sat

Conectarea persoanelor care lucrează remote cu comunitățile rurale

E-viață la țară

Acces la informații legate de fonduri și finanțări pentru mediul rural

Asistent Medical Comunitar

Acces la servicii medicale și sprijin pentru vulnerabili

Doctor Call

Acces la medici de specialitate și asistență de la distanță

Safe Ride

Ajutor voluntar pentru deplasarea la medic sau pentru urgențe.

OBIECTIVE PROIECTATE

Centrul de sănătate

Informație accesibilă pentru educația sanitară pentru toată populația

Sănătateamintală.ro

Soluție de informare despre sănătatea mintală

Școala Rurală Digitală

Acces la profesori bine pregătiți pentru copiii din mediul rural

Stai de Vorbă

Acces la consilieri școlari pentru copiii din mediul rural

Resurse profesori

Materiale de pregătire pentru profesorii din mediul rural

EduacCES

Resurse educaționale gratuite pentru profesorii care lucrează cu copii cu CES

Website Chatbot

Soluție simplă de accesare de servicii pentru victimele violenței domestice

Descurcă.tech (la sat)

Creșterea nivelului abilităților digitale în mediul rural

OBIECTIVE VIITOARE

OBIECTIVUL 8: PROTECȚIA NATURII

În desfășurare

România are una dintre cele mai bogate biodiversități din Europa, iar datorită poziției geografice beneficiem de un capital natural impresionant. Cu toate acestea, perioada de dezvoltare și tranziție economică pe care o parcurgem prezintă un risc în lipsa unei strategii coerente și asumate de protecție a naturii. Stilul de viață actual și deciziile cu privire la ocrotirea mediului înconjurător influențează negativ patrimoniul natural al țării, având consecințe pe termen lung care vizează direct generațiile viitoare.

Alături de instituțiile responsabile, de partenerii și voluntarii noștri, căutăm să reducem impactul nociv al degradării mediului înconjurător prin dezvoltarea unor unelte digitale care să contribuie la protejarea naturii în toate formele ei.

OBIECTIVUL 9: PĂDURI PROTEJATE ȘI SĂNĂTOASE

În desfășurare

Pădurile sunt una dintre cele mai importante resurse pe care România le deține. Dar sănătatea pădurilor este amenințată de exploatarea forestieră ilegală care pun sub asediu zone care ar trebui, de altfel, să fie protejate prin lege. Mutilarea pădurilor are efecte de durată asupra mediului, sănătății și siguranței populației. În plus, discutăm despre o resursă foarte prețioasă al cărei proces de regenerare durează zeci de ani, în timp ce defrișările ilegale pun la pământ sute de copaci în doar câteva zile.

Ne propunem să generăm soluții digitale care să contribuie la menținerea și protejarea pădurilor din România astfel încât să diminuăm riscul dispariției teritoriului împădurit al țării.

ECHIPA CIVIC LABS

Olivia Vereha
Director of Product

Alexandra Avasiloaie
Lead Researcher
UX/UI Designer

Maria Leuștean
Researcher

Miruna Muscan
Assistant Director of
Product

Andra Brînzaniuc
UX Architect

Laura Micle
Researcher

Teodora Negru
UX/UI Designer

Ana Stoichițoiu
UX/UI Designer

Un program al

**Code for
Romania**

Suținut de

ING

Sponsor de domeniu

**Code for
Romania**

Putem să construim o Românie mai bună împreună.

Ci▼ic Labs